

De arca Noe morali et mystica

<https://hdl.handle.net/1874/334049>

10. **H**ugo de s^{an}cti uic^o de archu^o noc

Ms.
16

Hs.
4 H 16

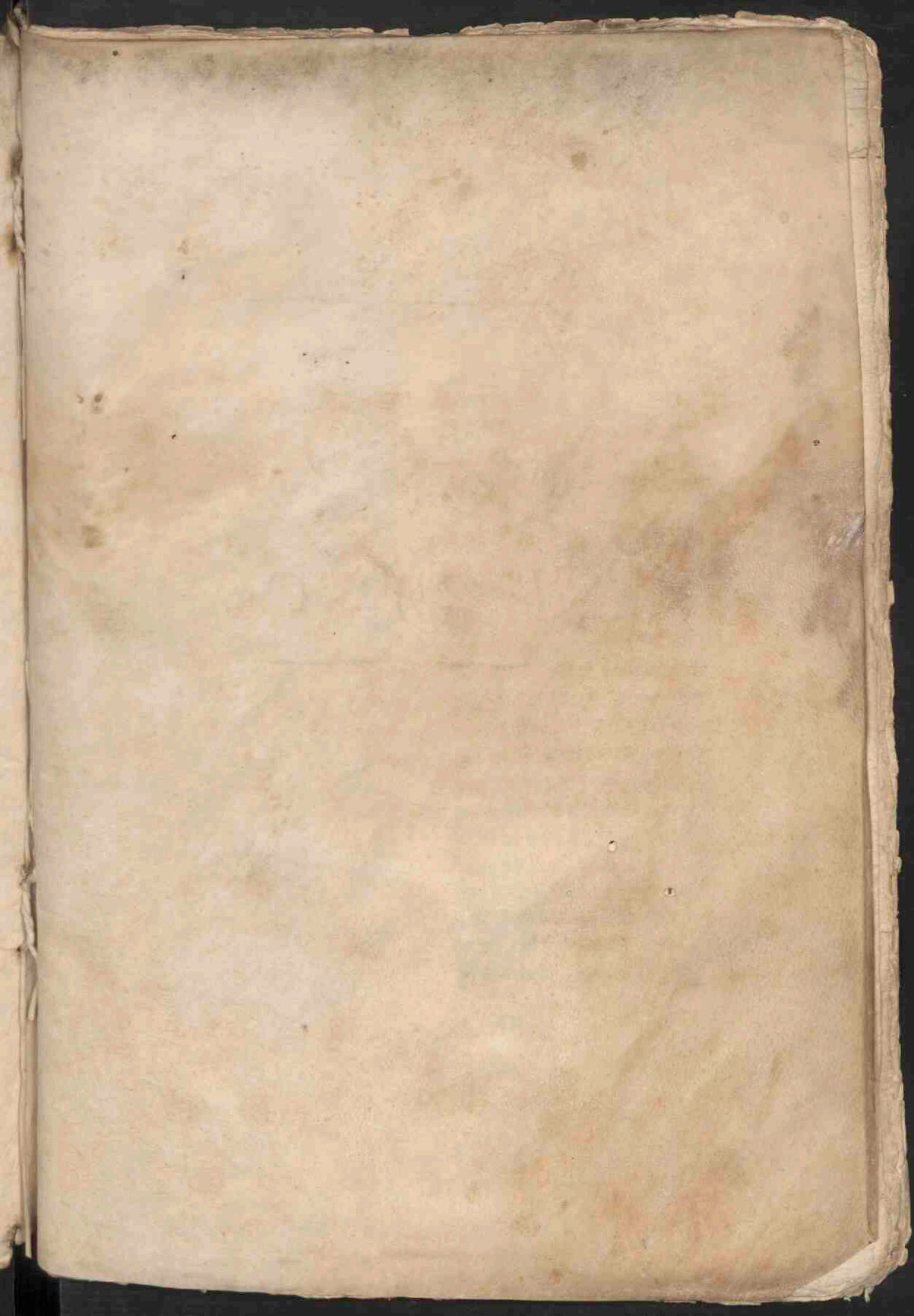
Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 347.

*H. de de
N: 16*

222 (Eccl. 347, antea 292o.) Charta. 4°. 50 ff. 2 col. Saec. XV.
Hugo de Sancto Victore, De archa Noae liber I—IV et initium libri V.
Fol. 1a. Incipit cet.... Cum sedere mali quando in conuentum, cet. Fol. 50a.
Incipit liber quintus. Primum in planicie, cet. Fol. 50b (in fine:)... ad dexteram
collocato data est.

222

Codex oriundus est ex conventu Canonicorum Regularium Traiectensi; vide notam
supra ad cod. 179.

~~N. 136 A~~

n°. 253. o.

n°. 292. o.

**Inapit hugo de sancto
victore de archa noe**

Quoniam sede
rem ali
quam in co
nentu fra
tra et il
lis inter
rogantibus meque respo
dente multa in mediu
plata fuissent: ad hoc
tandem deducta sunt verba
ut de huani potissimum
cordis instabilitate et in
quietudine ammirari oes
simul et suspirare inai
perem. Cuius magno qui
dam desiderio exposcerent de
monstrari sibi que causa in
corde hois tantas fluctuatio
nes ageret. ac deinde si qua
arte sine labore cuiuslibet ex
ercitatione huic tanto malo
obuiari possit sine pei dorei
flagitarent: nos quantum
deo aspirante valuimus in vobis
caritati firmiter satisfacere volen
tes. vniuersis questionibus nodum
ductis tam ex autoritate quam ex
vobis firmamentis solum. In

qua collatione quia quedam
spaliter placuisse fratribus scio
ea potissimum sileo comenda
re volui: non tam ideoque ea
digna scribi existime: quam id
circo quod quibusdam prius lau
dita et ob hoc quodammodo
magis gratia esse cognouimus. Pri
mo igitur demonstrandum est
vnde tanta in corde hois vici
situs oriat: ac deinceps quod
modo ad pacem stabilem mens
huana reduci. qualiter in eadem
stabilitate sua conseruari pos
sit insinuandum. Et licet hoc
opus diuine gratie proprium esse
non dubitemus et non tam hu
mana industria quam diuino
munere et sancti spiritus aspiratione
possideri: scio tamen quod cooperari
nobis vult deus: et sic gratias
sue pietatis dona prestat. ut
iugiter ea etiam que prestant se
pe subtrahat. Preterea etiam
idcirco non inutile est et insiru
mentis meae magnitudinem
et repationis modum agnosca
re: quia qui quanta sibi gratia
collata sit nescit: quantas largitori
gratias debeat non intelligit.

Incipit liber primus

Rimus
itaq; hō
ad hoc cō
ditus fuit
vt si non
petasset

Per cōtemplatiōis p̄ncipiam vol
tū creatoris semp̄ assisteret?
vt cū sp̄ videndo sp̄ amaret.
semp̄ amādo sp̄ ei adhereret.
sp̄ ei adherēdo qui īmortalis
est etiā ip̄e vitā sū t̄mino
possideret. **H**oc ḡ erat vni
et verū bonū hōis: plena
videlicet et p̄f̄ta cognitiō sui
conditiōis. **plena** scilicet sc̄dm
illā plenitudinē quā creatū
atqueat: nō sc̄dm illā quā
post pactā obediētiā ac
cepturus erat. **Red** p̄ictō
est a facie d̄ni: q̄n̄ p̄t̄ pec
cātū cecitate ignorācie p̄
cussus ab ītima cōtempla
tionis illius luce foras
venit: eorū p̄fundius ad
desideria terrena mentem
inclinauit. quo magis su
p̄norā dulcedinē quozum
iam gustū p̄diderat obli

visi cepit: sicq; factus est
vagus et p̄fugus sup̄ terram
vagus videlicet p̄ iōrdinatā
cōcupiscētiā: p̄fugus per
petratricē consciētiā. **S**uis
vore etiā illud apte subiūgi
t̄ quisq; īuenit me occidet
me: q̄ mente diuino deser
tioni auxilio. quēcūque tēp
tatio īpetierit subuertit.
Cor ḡ hōis quod p̄us amor
diuino affixū stabile p̄stat
et vni amando vni p̄mā
fit: p̄ h̄ p̄ desideria terrena
diffusē cepit. quasi in tot
diuisū est quot ea sūt que
concupiscit. **S**icq; fit ut
mens que verū bonū amāe
nescit nūq; valeat eē stabi
lis: q̄ desiderij sui finem
in hys que amplectit̄ non
īueniens. dū sp̄ se desiderio
extendit. sequens quod ḡse
qui nō valet nūq; requiescit.
Uinc ergo nascit̄ motus sū sta
bilitate labor sine requie cursū
sue p̄uentiōē: ita ut sp̄ ipe
tū sit cor nostrū. donec illi
adherē cepit vbi et deside
rio suo nichil deesse gau

deat: et ea que diligit sp
mansum qfidat. **E**tce ostē
dim? morbu cor fluctuans
cor instabile cor inquietum.
et causā morbi amorē scili
ez mūdi. et remediū morbi
amorē dei: quib? nēris qī
tū adūgit? adeptio vmedij
salis qualis possim? ptingē
ad amorē dei: sine quo ce
teā agnouisse aut parū a
nichil pderit. **I**nt amorē
hui? mūdi et amorē dei h?
est differentia? q hui? mū
di amor in pncipio dulcis
esse videt? sed finē habet
amarū. Amor vero dei ab
amaritudine incipit: sed vl
tima eius dulcedine plena
sunt. **R**ē pulcherrima si
militudie evangelicus s
mo nobis ostendit: cū de
sponsi nri nuptijs deca
taret dicens. **O**is hō pri
mo vinū bonū ponit:
et cū inebriati fuerit tūc
id quod deterius est. **T**ū
autē seruasti vinū bonū
vsq? adhuc. **O**is nāq? hō
id est carnalis pmo vinū

bonū ponit: qz in sua de
lectatioē falsam quādam
dulcedine sentit. **S**ed post
q? furoz mali desiderij mē
tem rebrauerit. tūc id qd
deterius est ppinat: qz spi
na hscientie supueniens
mētem quā prius falso de
lectabat gūit cruciat. **S**ed
sponsus nri postremo vinū
bonū pcorrigit? dū mēte
quā sui dulcedine amoris
replere disponit quādam
prius tribulationū qpūctioē
amaritari sinit: vt post
gustū amaritudis auidē
bibat? suauissimū potulū
caritatis. **E**t hoc est pmū
signū quod ih̄s fuit corā
discipul? suis 2 credūt in
eū? qz inde pccōr et peni
tens pmū de nriā dei fidu
ciā h̄re iapit: cū post lō
ga meroris tedia s̄a spūri
tus cōsolatioē cor suū re
leuari sentit. **Q**uera
mus g? quō ad amorē
dei ptingē possimus? qz
ip̄e colliget et stabiliet
corda nostra: ip̄e patē

restituet & continuū p̄stab̄
leticiā. **N**emo p̄t amare q̄d
nescit: et ideo si deū amare
cupim⁹ p̄mū eū cognoscere
satagimus: p̄cipue cū ip̄e
talis sit qui nequeat sciri
et nō amari. **T**anta est em̄
sp̄s puritatis eius: ut
qui potuerit eū vidē non pos
sit nō diligere. **H**omo q̄ vult
alterius mores et secreta ḡ
nosce. facit se ei familiare
frequēt in domo eius v̄sa
ē. et cū hys qui ei familia
res sunt: et si viderit ea
que circa ip̄m sunt honeste
et prudent̄ disponi: certū
or iam de v̄tute ip̄ius effla
tur: et amorē iam dignum
iudicat. cui⁹ p̄bitatis tam
apta se indicā iuenisse nos
cit. **E**t nos ḡ. inq̄ram⁹
vbi habitat deus. **V**bi dom⁹
eius sit: interrogem⁹ notos
eius de ep̄o. **S**i prudens est
si fidelis est: laude dign⁹
est. **S**i pius est si humilis
est: amorē dign⁹ est. **S**i do
mus sue curam b̄n agit:
prudens est. **S**i seruientes

sibi fraudare nō nouit: fide
lis est. **S**i peccantibus libent̄
parit: pius est. **S**i afflic
tis p̄patit: misericors est.
Si subiectos nō p̄mendo s̄ iu
uando regit: humilis est.
Sed fortassis iterogas vbi
ista domus dei querenda sit:
vbi iueniri possit. **D**omus
dei totus est mūdus. **D**omus
dei etiā catholica est. **D**o
mus dei est etiā q̄libz fidel̄
anima. **S**ed ab̄t mūdum
ihabitat: alit̄ etiā: alit̄
vnāqueque fidelē animā. **I**n
mūdo est ut ip̄ator in regno:
in etiā est ut pater famili
as in domo: in aīa ut spon
sus in thalamo. **P**agani
et infideles quiqz in domo
eius sunt id est in regno:
qz ip̄e om̄e quod condidit.
p̄ diuinitatis sue potentia
tenet et regit. **S**imiliter fi
deles in domo eius sūt id ē
in etiā: qz ip̄e oībus quos
ad fidē vocauit sacramentoz
suozū p̄cipatioē credit.
Fideles v̄o in domo eius sūt
et ut verius dicā ip̄i domus

eius sunt: qz eos p dilectem
 ihabuās possidet z regit.
Om̄s in domo eius sum? per
 conditionē qua creauit nos
In domo eius sumus p fide:
 qua vocauit nos. **I**n domo ei⁹
 sumus p dilectōne qua iusti
 ficauit nos. **S**i in domo dei
 es p conditionē: et diabol⁹
 totū est. **S**i in domo dei es
 p fidem: et palca cū gn̄is
 in area est. **S**i autē in do
 mo dei fueris p caritatem
 b̄tis es qz nō solū tu in do
 mo dei. sed tu domus dei
 esse cepisti: ut ip̄e tecum
 habitet in te qui fecit te.
Hec est salutaris mansio.
 hec sunt tabnacula iustorū
 in quibus vox leticie z ex
 ultatiois sp̄ personat: vbi
 habitant b̄ti cuius detozē
 pphā ḡcipiunt? cuius iha
 bitationē optauit: cuius
 desideo flagrauit. **S**i ḡ
 hec mansio in nobis esse ce
 pit. mitremus et habitem⁹
 in ea? ibi pacē inuinem⁹
 et requiem: vbi ille habi
 tāē dignat. cuius locus in

pace factus est. **S**i v̄cō needū
 in nobis esse cepit. edificare
 mus eā: qz si locū ei ip̄parauē
 rimus. libent ad nos veniet.
 qui idcirco fecit nos ut in no
 bis habitaret. **I**h̄s cr̄stus
 dñs n̄r

Vobis modis deus
 cor humanū inhabi
 tat: p cognitionē videlicet
 et amore. **V**na tñ mansio
 est. qz et oīs qui nouit eū
 diligit: et nemo p̄t dilige
 qui nō nouit. **I**n hoc tñ dif
 ferre vident. qz sc̄ia p cog
 nitionē fidei fabricā erigit:
 dilc̄io autē p v̄tutē quasi co
 lore supducto edificium
 pingit. **S**ic autē v̄tutibz
 alteri n̄c̄m eē p̄spicitur?
 qz nec splendē potest si non
 fuerit: nec placē si non sp̄
 splenduerit. **I**ngredē ḡ
 nūc in secretū cordis tui
 et fac habitaculū deo: fac
 templū fac domū. fac ta
 bernaculū fac archam testa
 menti fac archā diluuij:
 vel quocūqz noīe appelles
 vna est domus dei. **I**n tēplo

adorez plasma creatorē. In do
mo veneret^r filius patrem
In tabernaculo honoret mi
les regē. In testamēto auscul
tet affecta p̄ceptorē. In dilu
uio iplozet naufragus gu
bernatorē. Totū tibi fr̄s
est deus: et totū tibi fecit de
fecit habitaculū: fr̄s est
p̄iocinū. **H**oc vnū totū ē:
et totū hoc vnū est. Dom⁹
dei est. ciuitas r̄gis est. cor
pus xp̄i est. sponsa agnē.
celū est. sol est. luna ē. stella
matutina est. aurora ē. lu
cerna est. tuba ē. mons est
desertū est. t̄ra p̄missionis
est. nauis ē. via ī mari est
sagena est. vinea ē. ager ē.
area est. horreū ē. stabulū
est. pesepē ē. subiugale est.
equus est. apotheca est. au
la est. thalamus ē. turris
ē. castrū est. acies est. ppl̄s
est. regnū est. sacerdotiū ē
grex ē. pastor est. ouis est.
pascua est. paradisus ē. ort⁹
est. palma est. rosa ē. lilū
est. fons est. flūuius est.
porticus ē. colūba est. vesti

est. margarita ē. corona ē. sc̄p
trū est. thronus est mensa
est. panis est: cōiunx est.
m̄r est. filia ē. soror est. **E**t
ut breuius cōcludā: de hac
et ad hanc et p̄pter hanc
oīs sc̄ptura fr̄a est. p̄pter
hanc mūdus fr̄s est: p̄pter
hanc v̄bū verbū caro est
deus hūilis homo sublim⁹
Si hanc g^o habes: totū
habes. **S**i totū habes. nich
il est amplius quod expect
tes: requiescet cor tuū. **H**
uius vero spūalis edificij
exemplar tibi dabo archa
noe: quā foris videbit ocul
lus tuus. ut ad eius simi
litudinē intus fabricet^r
animus tuus. **V**idebis ibi
colores quosdā: formas
et figurās que delectent
visum. **S**ed sc̄re debes idē
hec posita ēē: vt in eis dis
cas sapienciā disciplinā
atq; virtutē que exornēt
aīm tuū? et q; hec archa
etiam significat: etia
aūt corpus xp̄i est. **E**t
ut euidentius tibi exem

4
plur fiat: totam psonā
xpi id est caput cū men-
bris in forma visibili de-
picti: ut cū totū corpus
videris que deū de parte
dicūt facilius ūelligē pos-
sis. Talem autē psonā hāc
tibi exprime cupio. qualem
ysaas se vidisse testabat:
et idcirco ei ipius vba in
mediū pferam. atq; ex ip-
sis quod tibi demonstrāe vo-
lo sumā: vt quod dicit lu-
tera. probet pphetia. **Aut**
g. vidi dnm sedentē sup
solū excelsum et eleuatū.
Excelsum quod ē sitū in sb-
limi: eleuatū est qd de in-
feriorib; est ad supiora.
Solū **g.** excelsum sūt ā-
gelia spiritus: solū ele-
uatū aīe scōrū de huius
mūdi voragine trāslate ad
gaudia supne pacis. **Et**
q; vtriq; p̄sident deus: ideo
sedē p̄hibet sup solū excel-
sum et eleuatū. **Ad** vco i
sequētib; dicit: plena ē
oīs tra maiestate eius: p
terā oīs corpca creatiū

signat: que plena est ma-
iestate dei. qz diuina esse-
tia sicut spiritali cature
p cognitionē p̄sident: ita
corpca creatiū regendo
atq; disponēdo implet. **Ad**
ergo alibi dicit celū et ter-
ram ego impleo. et rursum
celū in sedes est. tra nūt
scabellū pedū meorū: hoc
hic dicitur. vidi dnm se-
dentē sup solū excelsum
et eleuatū. **Et** deū plena
est oīs tra maiestate eius:
et ea que sub ipō erant
replebant tēplū. Templū
est angelica siue huāni in-
telligētia capacitas. **Ad** vi-
delicet templū implet ab
hīs que sub ipō sunt:
qz tanta est diuinorū opm
imensitas. ut ad ea per-
fecte cōprehendenda nul-
lus creature intelligen-
tia sufficiat. **Implet** cor-
m q̄s deācio eorū: nō
cōprehendit. a corde mō
imensitas eorū. **Quā** ergo
fōrem opis q̄phendere
valebim;: qui ipm op?

frōris ad plenū capē nō
valemus? **P**ossimus eni
am dicē q̄ solū hoc extelsū
et eleuatū in quo deus se
det et̄nitas sit deitatis: qz
de ip̄o solo dicit̄ qui habi
tat et̄nitate. **N**on q̄ aliud
sit deus et aliud et̄nitas
eius: sed qz solū ignā
ū est. et ideo rē in solio
et̄nitate sedē phibet: qz
sicut essencie eius ita etiā
ōm̄potēcie ip̄ius nec p̄n
cipiū nec finis iuenit.
Semp̄ fuit et sp̄ om̄potēs
fuit: sp̄ in se et a se plen̄
et p̄fētus fuit: nec t̄n̄ redū
dauit. **D**icat ḡ. vidi d̄m̄
sedētem sup̄ solū extelsū
et eleuatū: qz v̄tus diu
nitatis om̄ez creaturā et
et̄nitate p̄cedit. et digni
tate t̄nsendit. et potesta
te disponit. **S**equit̄. **E**t
ea que sub ip̄o erant ipe
bant templū. **T**emplū ī
hoc loco intelligi potest
circuitus tempm̄: et ambi
tus seculorū. **T**empa n̄az
dū cursu suo in seip̄a rē

deunt: quasi quēdam tē
pli ambitū girando et̄m
stribūt. **E**d̄ ergo dicit̄ ea
que sub ip̄o erant ipebant
templū. sic itelligendū ē:
qz oīa seculorū tempa ple
na sunt opibus dei. et oīs
gnācio enarrat̄ mirabilia
eius. **V**el sic legi p̄t. **E**t
que sub ip̄o erant ipebant
templū: hoc est ea que
ipebant templū sub ip̄o
erant: quia quiddā tem
pali voluit. infra et̄ni
tate iuenit. **I**mmēsitās
enī et̄nitate ip̄ales an
gustias ista se claudit.
qz et p̄us tempe est quod
nūq̄ cepit. et posterius
tempe qd̄ finē nescit: et
sup̄ tempus est quod mu
tabilitate nō recipit. **S**e
raphim stabant sup̄ illd̄
Duo seraphim. duo sunt
testamenta. **E**t pulchre
seraphim quod it̄p̄t̄at̄
ardens diuinā scripturā
significat: que eos quos
p̄ cognitionē p̄us illū
nauerit. p̄ amorē p̄mo

dū fortit' ardē facit. Dū
 enī menti mē qd' desideā
 re debet ondit. pūs cam
 illūinat: ac dem' ardente
 reddit. **A**rdet enī qz ardētes
 facit: sicut alibi lucere di
 cit' qz illuminat. De hac
 enī apls petrus ait. **H**abe
 mus firmozē ppheticum
 sermonē cui bñfacit' iten
 dentes: tūq' lucerne lucē
 ti in caliginoso loco: dies
 donet illucescat & lucifer
 oriat' in cordibus vestris
Et forsitā scdm hanc fili
 tudmē qua ipī scpturē aut
 bui solet id quod ipā in
 cordibus efficit audienti
 ū: hic dem' est seraphim
 stabant sup illud. **S**urg
 enī cū nos erigit: ambu
 lat cū nos p'fite' facit: stat
 cū nos in bono p'posito fi
 git. **S**ed inquirendū est qua
 re sup solū sedē deus dicit:
 et seraphim sup solū non
 sedē sed stāe p'hibent. **E**t
 p' supius duobus modis
 hoc solū mēpretari sum?
 scdm utrūq' modū expōnē

adaptāe debem? **S**i g.
 sup solū dei spirituales e
 aruras accipim' rē sup
 solū deus sedens descri
 bit' qz diuinitas deitā
 tis cū sit sup oīa. nec vtu
 te proficiat nec sapiā cres
 cit: cū nec plenitudo au
 geri possit nec etnitas
 variari. **M**ens vco hūā
 na quociens p cognici
 onē sacre scpturē illumā
 ta ad celestia cōtemplāda
 subleuat. si ipōs q' ange
 lozū choros tñsendēs vsq'
 ad pñciam conditoris sui
 pfererit: sup solū quidē
 ascendit. sed tñ stat nō se
 det: qz illuc p'ficiendo p la
 bore venit: vbi p naturā
 manē nō habuerit. **S**tāe
 nāq' laborātis est: sedē
 quiescentis. **E**t ideo sup
 solū nos stamus. deus se
 det: qz ibi incipimus esse p
 grāiam. vbi ipē est p na
 turā. **S**imilit' si p solū
 eternitatē dei intelligim'
 nos sup solū stam' qz ad
 eius immortalitatē nō nisi

p mortis labore puenire
possimus: et qui ex condi-
cioe serui obnoxij sumus
ex adoptioe eternitatis he-
des efficiunt. **S**ex ale vni
et sex ale alteri: id est vtru-
que sex alas habebat: que
iuncte bine et bine tria pa-
ria alarū faciūt. **V**trūq;
duabus alis corpus suū
tegit nō dñi: hoc est pmū
par. **V**trūq; duas extendit:
alterā ad tegendū caput
non suū sed dñi: alteram
ad tegendos pedes non su-
os sed dñi: hoc est scdm par
vtrūq; duabus volat. alter
ad alterū: hoc est tciū par.
Si g seraphim scripturam
sacra significat: tria pa-
ria alarū tres sunt intel-
lectūs eiusdē scripture id est
historia allegoria tropo-
logia: que singula idēo
bina sunt: qz singula ad
dilcoem dei et pximi le-
gentiū aīōs attendūt.
Due ale que corpus seraphim
tegit. historia est:
que p velamē litte mista

tos tegit intellectus. **D**ue
ale que corpus seraphim te-
gūt vsq; ad caput et pedes
dñi extendūt. allegoria
est: qz cū mysteria diuine
scripture discim: vsq; ad
diuinitatis eius agnitio-
nem que an oīa et post
oīa est p illuminationē
noentis penetramus.
Sed sciendū est q ale ex-
tense vsq; ad caput et pe-
des attigūt. sed vtrūq; tā-
gentes tegūt: qz quociēs
ad eius eternitatē cogita-
dam p excessū mentis
rapim: nullū in eo pñ-
cipiū. aut finē inuenim.
Alam ad caput extendi-
mus: dū eū an oīa fuis-
se cogitamus. **S**ed hec
eadē ala nobis caput ei-
velamus: qz qualit in
eo nullū sit pñcipiū cō-
phendē non valēm. **A**lā
ad pedes eius extendim:
dū eū post oīa esse non
tempe sed eternitate consi-
deramus. **T**angendo
g caput eius et pedes

qz pedes regim: dū in eo finē nō inuenim

legimus: qz qñtomagis
 eius etm̄tate mens huā
 na iūestigae nitit: tāto
 magis itōp̄prehensibilē
 eū esse mirat. Quid autē
 in ysaia septū nō est vela
 bant caput eius. sed septū
 est velabant faciem eius:
 eodē modo intelligi debz
 quo dictū est ad moysen
Non poteis vidē faciem
 meā: nō enī videbit me
 hō et viuet. **I**lla q̄ppe ple
 na cognicio diuinitatis
 que sc̄is in etna vita pro
 mitt. de qua dicit apos
 tolus videbimus eū fa
 cie ad faciem. et rursus
 tūc cognoscā sicut et cog
 nitus sum. in hac adhuc
 mōzilitate degentibus
 velata est et abscondita:
 in illa autē vita etna
 nō velata s̄ reuelata ē
 et manifestata: sicut
 dñs in ewangelio deb̄tis
 angelis testat. angeli eo
 zū in celis sp̄ vident fa
 ciem p̄is. **N**ā q̄ ad p̄n
 tem tractatū magis p̄

tinebat vt facies nuda v̄
 maneret. v̄ba p̄phetie nō
 mutantur sed p̄mitten
 tes: vt verū sit q̄ nullū
 in deo p̄ncipiū comp̄he
 dit. caput desup velam?
 et ut sc̄is possit qd̄ dicit
 angeli eozū sp̄ vident
 faciem p̄is. facie ap̄tam
 velinq̄m? **L**etera quoqz q̄
 hic alit̄ dicūt: nō ad p̄phe
 tiam s̄ ad picturā refe
 renda sūt. **D**uabus alis
 volabant. **I**ste due ale qui
 bus volabant sc̄aphin. t̄
 pologia significat: qz
 dū p̄ lōnē diuine sc̄pturē
 ad bona istrum: quasi
 quibusdā alis ad alta s̄
 leuam. **D**uabus etiam vo
 lamus alter ad alterum:
 dū p̄ studiū bone opacio
 nis nos iuicem exhorta
 m. **V**olantes autē sc̄is
 sc̄is sc̄is clamamus: si
 p̄ bona opa nr̄a. nō nr̄az
 sed p̄is nr̄i qui i celis ē
 gloria amplificae fata
 gimus. **Q**uid est enī sc̄is
 sc̄is sc̄is clamae: nisi

creatoris gloriam quā ag
nouim⁹ intus. in apto p̄
dicatē. **H**ys breuit̄ expla
natis: ea que sequūt̄ de
inceps tractatē incipiam⁹.
Restat enī ut postq̄ ondi
mus quid sibi vlt̄ q̄ cap.
dn̄i et pedes eius nobis
abscōdita esse legūt̄:
etiam quid de reliquo cor
pe cogitandū sit demō
stremus. **E**t q̄ caput
dei dicim⁹ eē quod ante
cōstitutionē mūdi hui⁹
fuit. et pedes eius quod
futurū est post cōsuma
tionē seculi: rē longitu
dinē corpis eius accipim⁹
quod int̄ p̄ncipiū et fi
nem mediū est spaciū
tp̄is. **C**aput q̄ et pedes
legunt̄: qz p̄ma et no
uissima iuestigāe non
possum⁹. **C**orpus appa
ret: qz ea que media ī
hoc p̄nti seculo gerūtur
videmus. **H**oc corpus ē
etiā: que cepit a p̄nci
pio mundi. et vsq; ad fi
nem seculi duābit. **H**ec

est archa de qua loqui po
sumus: que a capite vsq;
qz ad pedes p̄tingit: qz a
p̄ncipio vsq; ad finē per
suetione gnacionū sc̄a
etiā se extendit. **S**ed
sciendū est qz in p̄sona hōis
alia sunt circa corpus ei⁹
et neq; ī corpe sūt neq; de
corpe: alia sunt ī corpe
nec t̄n̄ sunt de corpe: ita
etiā est in corpe xp̄i. id
est etiā que habitat in
medio nationis p̄ue: et
dū affatus ī fidelū exā
pit. quasi quibusdā fluc
tibus p̄cellosis foris ar
cha t̄ndit. **D**ū ved̄ a fal
sis fr̄ibus t̄bulacionē susti
net: quasi quibusdā nox
ijs humoibus intus cor
pus torquet. **Q**uecūq; q̄
corpi cōtraria sūt siue int̄
siue extra sūt: non sūt
de corpe. **Q** aut̄ brachia
dn̄i hinc inde cōplectūt̄
om̄ia. hoc signat qz sibi ei⁹
p̄tate sūt vniuersa: et
nemo manū eius vel dex
terā ad p̄mū. vel sinistrā

eius effuge p̄t ad suppli
 ciū. **C**ui ḡ amplius mēbra
 de salute corpis sollicita sūt.
 que tale capitis potestātē
 agnouerūt. **I**p̄e nouit qd
 expodiat corpi suo: qui et
 p̄ ḡpassionē sentit piculū
 : et p̄ potestātē p̄stat r̄me
 diū. **I**p̄e est q̄ in mai v̄iā
 ponit: quia corpus suū
 id est etiāz suā quasi ar
 chā in diluuiō. sic m̄t vi
 te huius p̄cellas r̄gens
 vsq; ad portū quietis eter
 ne p̄ducit. **S**i ḡ saluā
 cupimus: oportet nos ī
 traē hanc archā. **E**t sicut
 sup̄ diximus hanc archā
 debemus in nobis facē: ut
 possim̄ m̄t nos in ea ha
 bitāre. **N**on enī sufficit si
 ext̄ nos in ea habitam̄:
 si nō etiā didicimus qua
 lit̄ in nobis eam habere
 debeamus. **E**t quod nob̄
 tria p̄ncipalit̄ cōsiderāda
 sunt. **P**rimū qualit̄ eam
 debeamus edificāre in no
 bis: secūdu qualit̄ eam
 debeamus inire ī nobis:

tertiū qualit̄ eā debeam̄
 habē in nobis. **S**ed ecce dū
 de vna archa loqui p̄poni
 mus: ita p̄ ḡsequētiā rex
 ducit̄ mens m̄a. vt iam
 non de vna tm̄. s; de qua
 tuor loquendū nobis vide
 amus. **E**x quibus due vi
 sibles exterius visibilit̄
 fr̄e sunt: due aut̄ inuisibi
 les ex inuisibili structūā in
 tus inuisibilit̄ fr̄ūt. **P**rima
 est quā fecit noe securib̄
 et dolabris ex m̄teciā lig
 norū et bitūmie. **S**ecūda
 est quā fecit xp̄s p̄ p̄di
 catores suos ex collectione
 p̄lorū in vna fidei cōfessi
 one. **T**ercia est quā cotidie
 sapiā edificat̄ in cordib̄
 m̄is ex iugi legis dei me
 ditatione. **Q**uarta est quā
 grā opat̄ in nobis. ex cōsi
 deācione multarū v̄rutū
 in vna caritate. **P**rima est ī
 te. scd̄a in fide: t̄tia in cog
 nitione: quarta est in v̄ru
 te. **P**rimā vocem̄ archam
 noe. secūda archā et̄rie:
 t̄rtiam archā sapiē: q̄rtā

archā mris gr̄ie. **Q**uodā
mō tñ vna vbiq; archa est
qz vna vbiq; similitudo ē:
et nō discrepāe debet ī no
miē. quod nō discrepat ī
ppetate. **V**na forma dū
sa materia: qz quod est ī
ligno hoc est in populo:
et quod est ī mente idē ē
in caritate. **N**os tñ spāli
t̄ de archa sapiē loqui sus
cepimus: et idcirco r̄liq;
rū exposicione breuit̄ tñs
curremus: vt in expla
natioē huius postmodū
liberius morari valeam.
Qui studiosius indagāe
cupiūt earū rerū verita
tem que de archa noe scī
dū litterā pferūt: duo
p̄cipue īquire debent vi
delicet formā et quāntita
tem arche. **E**t de forma
quidē sic dicit origenes
Ego puto qñtū ex hijs q;
describūt apparet. quatu
or angulis ex ymo cōsur
gentem: eisdemq; paula
tim vsq; ad sūmū in an
gustū attētis in spaciū

vnus cubiti fuisse collec
tam. **C**ui smē pluā r̄fraga
ri vident. **P**rimū qz hec for
ma ad natandū nō videt̄
esse ydonea. **C**onstat nāq;
tante molis machinam
tot et tantis onustā aiāli
bus atq; cibarijs. neq; ita
potuisse supenataē veniē
tibus aquis: ut nō ex mag
na pte sui deorsū p̄mēt.
Cui rei exp̄mētū adhuc
capē possum? in nauibus
magna gestantib; onerā
Si g. ut dicit statim ab
ymō cōtrahi cepit ita ut
itumescētes fluctus la
teā hinc inde inclinātia
nō repellerēt sed exciperēt
et nō tam aque archā q;
archa aquas portaret. qo
mō fieri poterat vt nō to
ta statim ad yma descen
deret. **R**ursum cū dicit po
nes ostiū in late deorsum
p ostiū deorsū videt̄ signi
ficāe parietē lateālem:
ad diffēntiā lateis quod
sursum erat in tecto. in
quo fortassis fenestra po

sita fuit. Et cum iterum dicit
 aperuit noe tectum arche. fa-
 tis consequitur inuit ipam ar-
 cham deorsum habuisse pa-
 rietes: quibus suppositum
 fuit tertium. quod erat sup-
 me mansioni in qua ho-
 morabat triguum. **P**er hu-
 iusmodi has et alias cau-
 sas videtur nobis quod in ipsa
 archa in quatuor partibus
 parietes fuerint erecti: quibus
 tectum suppositum in cacu-
 ne suo ad mensuram vni-
 cubiti generetur. Cuius autem
 altitudinis fuerint parietes.
 ipsa hoc auctoritas non di-
 cit: sed tamen quantum conicimus
 altitudo parietum usque ad sum-
 dum quartae mansionis ex-
 tendebatur. **A**ffirmant namque
 doctores ostium arche iterum
 secundam et tertiam mansio-
 nem locatum: ita ut lumen
 eius fundo tertie mansionis
 esset triguum. **I**nitius autem
 eius sursum in latere eiusdem
 mansionis exarsit: ita
 ut ab ostio due quidem man-
 siones deorsum essent: tres

versus sursum. **E**t vnam dicit
 ad firmum animalium recipien-
 dum ordinatam. secundam ad
 cibaria eorum: in tertia fuis-
 se animalia idonita. in qua-
 rta inania animalia: in qua
 ta que suprema erat homines
 et volatilia. **E**t verisimi-
 le est quod due ille inferiores
 mansiones nature archa
 deorsum inter aquas premerentur:
 tertia vero in qua animalia
 erant que spiramento ap-
 ti aeris egerunt. primo su-
 per aquas eminent: ita ut
 foris per archam ad aquam
 accedentibus ostium fore
 per planum occurreret: et secundum
 hunc modum fortassis deum
 est ponere ostium deorsum.
Vel deorsum ideo quia in qua-
 cunque mansione ponetur deor-
 sum ponendum erat: ut
 archa itramcium pedes ex-
 ciperet. **S**i vero queritur vtrum
 equalis fuerit altitudo
 singularium mansionum
 nec ne: nos quidem ex au-
 thoritate probare non possu-
 mus quid inde sentienda

fit. Interim tamē quod au-
toritati cōtrariū non sit
nobis credi postulamus
Volum' em̄ sic distiguē.
ut p̄me mansioni dem'
in altitudiē quatuor cubi-
tos. scdē quīqz. tēte sex:
quarte septē. quīte octo.
Et sic altitudo parietū quī-
decim habebit cubitos:
et quīdecim altitudo tecti.
In parietibus huius arche
foris facti erāt m̄di siue
mansuicule quasi ad ip̄os
protes affixi: ita ut itro-
itus eorū extrīsecus pa-
teret. ip̄o pariete itrinse-
cus p̄manente integro
Et hos m̄dos dicūt factos
ēē p̄t illa mālia q̄ nec
sp̄ in aqua n̄ sp̄ in arido
dege p̄nt: sicut est linū
et vituli marini. **H**ec de
forma arche dicta et sc̄p̄
ta sunt **De quantitate**
Recentozū arche
cubitorum erit
longitudo arche. quīqua-
ginta latitudo: t̄ginta al-
titudo. **S**ed sunt q̄ dicūt

q̄ hec magnitudo ad tot ge-
nerā māliū et ad eorū cibos
quibus p̄ ānū integrū ves-
cerēt capiendos nō suffe-
cerit. **Q**uā questione doc-
tores hac rōe solūnt. **A**ūt
nāqz q̄ moyses q̄ ut de eotest
tat. septura oī sapientia e-
gipiozū fuerat eruditus.
sc̄dm artē geometricā cū
qua p̄cipue egyptij callet
cubitorū numerū in hoc
loco posuit: qz in sex cubi-
tis vnus deputat. **Q**ue
vtrūqz rō si obseruet: in hu-
ius arche mensura iueniē
t̄ tanta spacia longitudis
et latitudis et altitudis.
que v̄e totius mūdi r̄pā
da germina et vniuerso
rū māntiū capē potuerit
redimua seminaria. **S**ic
dū quoqz est. q̄ illa mālia
que non de cotu generā-
tur: sed de humoē terre uel
cadauerū. siue alterius ai-
iustibz rei corruptione. aut
illa que ex cōmixtiōe diuisi-
gnis nascūt. ut muli et
burdonēs: n̄cē nō fuit

cōtineat in archa. Ex quib⁹
 colligit nō fuisse ipossibile
 ut reliquorū om̄ aīalū se-
 miāria īpanda tante capa-
 citatis locus cōtinet. **S**i
 autē libet diligētius īqui-
 re ea que ad geometraliū
 dimensōnū rōem p̄tinent,
 magna hic horū elucet
 disciplina: ex quibus nos
 pauca causa breuitatis
 p̄stingimus. **D**igitus
 est mīma ps agrestium
 mēsurarū p̄am appella-
 tiōne hñcū. Quidē em̄ di-
 gito mīn⁹ est, a p̄tibus r̄n-
 demus. ut est scdā ul̄ t̄tia
 ul̄ quarta ps: p̄ quē vide-
 licet digitū sic mēsuram⁹
 ut p̄t̄uerfū pollicē polli-
 ci laterālī cōiūgentes ra-
 dices vnguū r̄ā linearū
 dē faciamus. **E**t hac rōe
 quatuor digiti faciūt pal-
 mū vnū. quatuor palmi
 faciūt vnū pedē: pes et
 dimidius cubitū p̄uū:
 sex cubiti p̄uī cubitū mag-
 nū: et sic cubitus magn⁹
 habebit nouē pedes: p̄uis

sesquipedē. Longitudo ḡ
 trectorū cubitorū mag-
 norū pedes duo milia sep-
 tigentos: palmos autē de-
 cem milia octingentos:
 habebat p̄uos cubitos mil-
 le octingentos: pedes digi-
 tos v̄co septuagīta duo
 milia. **R**ursus quīq; pe-
 des faciūt passū vnū: r̄e-
 tū viginti quīq; passus sta-
 diū vnū: octo stadia mi-
 liae vnū. **E**t p̄ hoc patz
 q̄ hec archa in longitūdie
 sua habuit passus quīgē-
 tos quadragīta: stadia
 aut quatuor idest dimi-
 diū miliae et quadragī-
 ta passus. **S**imili rōe
 p̄nt ista in latitudīe et
 altitudīe repiri. **O**si cū
 am scīe delcāt quot qua-
 dratorū siue pedū siue
 cubitorū fuerit embadū
 idest area: multiplicā
 manus latus p̄ minus:
 et quota sūma inde exae-
 nerit tot quadratorum
 erit area. **E**t sic de alijs
Si hui⁹ tetragoni dyago-

*ubi ḡra. dicit quīq; ḡtes t̄centi sūt
 quīdecī milia: tot cubitorū q̄dra-
 torū erit area.*

male lineam queris: hec
tibi sit regula. Multipli
ca utriusque latus id est ma
ius et minus unumquodque
per se. ac deinde illius sum
me que inde excrefcit in
unum coacuate latus que
re: et hoc per diagono he
to. **Ubi gra.** Duc trecenti
cies trecenti sunt nona
ginta milia: duc quinquagies
quingenta sunt duo
milia quingenti. **Huius sume**
latus est trecenti quatuor
decies et semis unum: hoc est
non integrum. **Si dimidi**
tu huius sume habes centum
quingenta duo et se
mis unum minus: hec est
que extendit ab angulo
usque ad medium. **Si hac**
per base habueris et in me
dio arche in altitudine
viginti cubitorum laterum
erectis et in ipso latero
a summo tunc mansionis sur
sum quiddecim superferis.
et id per latero habueris
eius pedetenus hac ba
sim secundum geometricam

regulam. **Spaueris:** videbis
mirabili ratione omnes angula
res ypotemis ab in mensu
ra centum quingenta duo
rum et semis puenire. **Sicut**
si basim a fronte una inde
venieterem cum latero contu
leris: videbis etiam ypo
temis a frontibus pre
cedentes in centum quinquagies
duorum et semis por
rigi. **Rue autem a lateribus**
veniunt ypotemis in vigin
tinoue et semis extenduntur:
habentes bases vigin
tinquies cubitorum.
Regula iuveniendi ypo
temis hec est ut multipli
ces laterum per se. sicut ba
sim in se. et has sumas
simul proponas: et illius
num qui inde excrefcit
latus per ypotemisa hieto
In hac archa autem ypo
temis vite gerunt tignorum
oblique ab ymo ad superio
ra porrecte. **Laterus est**
stilus in medio arche erect
tus usque ad summum cubitum
Basis est linea iacens

ab angulo arche vsq; ad ha
 tecū porrecta. **D**agonalis
 linea vocat: que p̄tendit
 ab angulo in angulū illi
 op- **p**ositū. In t̄gonis hys &
 tetragonis multa alia in
 uenies ad subtilitatē geo
 metrie discipline p̄tinentia:
 que oīa nos p̄t fastidiū
 declinam. **S**ūt aliqui
 qui dicūt in archa nō fuis
 se nisi tres māsiones: et ex
 hys vnā semel cameratā
 mediā bicameratā. sup̄mā
 trameratā. Et aiūt has dis
 tinctiōes māsionū appel
 lasse scripturā tenacula: ip
 sas aut māsiones tres trif
 tegas. Et hanc formā nos
 idcirco potius q̄ reliquas
 depiximus: q̄ nō facile al
 titudinē pietū in plano de
 mōstrāe potuimus. In hac
 enī forma tigna hinc ide
 surgencia paulatī q̄ hūt:
 donec ī cacumē ad vniū
 cubiti mensurā queniūt
 Hec sc̄dm litterā dicta sūt
 de archa noe. Restat nūc
 ut videam⁹ que sit archa

ecclē. Et ut exp̄ssius loquar
 : ipā ecclē archa est. quam
 finis noe id est dñs nr̄ ih̄s
 xp̄s gubernator et portus
 int̄ p̄cellas hui⁹ vite r̄p̄es
 p̄ se ducit ad se. **Q**uod significz
 Recentorū **l**ongitudo arche
 cubitorū longitudo
 p̄ns seculū designat: q̄d
 tribus tēpoibus decurrit.
 id est tpe nālis legis. tpe
 septē legis. tpe gr̄e: p̄ que
 sc̄a ecclē a p̄ncipio mūdi
 vsq; ad finē. et p̄nti vita
 ad futurā gloriā tendit.
Quinquaginta cubitorū la
 titudo vniūsos fideles siḡt:
 qui sub vno capite sūt con
 stituti id est xp̄o. Nā qui
 quaginta constat ex septies
 septē id est q̄draginta no
 uem qui nūb vniūsitatē
 fidelū designat: et vno
 sup̄addito quod significat
 xp̄m qui est caput ecclē
 sue et finis desideriorū nō
 rū: p̄t quod in vno cubi
 to archa ḡsumat. **Q**uod significz
latitudo triginta **l**atitudo
 cubitorū siḡt **arche**

In fine g^o seculi occisus e
agnus: semel occisus est
Et quō stāe p^t qd dicit occi
sus est ab n^oio seculi? Rū
qd pius potuit occidi qⁱ i
carnal? Nichil adhuc mor
tale hūit? et quō mori po
tuit? Q^o si ab n^oio occisus
est: pius occisus est qⁱ i car
natus est. Si ab n^oio occi
sus est: nō iam semel sed
sepe. Imo sp^o occisus est.
Nā quod ab n^oio fuit sp^o
fuit: et qd ab n^oio est sp^o
Sed fortasse si dixeris occi
sus est ab n^oio id est hys
qui fuerūt ab n^oio hoc est
ad redēptionē ad salutem
ad rōnsiliationē eorū qui
fuerūt ab n^oio. ita ut p
hoc qⁱ dicit ab n^oio dēmi
nes nō tps occisionis sed
salutis: nā mōuenēs nul
lū erit si et semel et ab in
itio occisus eē dicat. **P^o**
em mors eius profuit qⁱ
fuit? pmissio pius: ac dē
reps exhibitio. Ab n^oio g^o
seculi occisus est: qⁱ ab in
itio seculi illi fuerūt pro

11
qⁱbus in fine seculi occisus
est. Sed tñ qñ induit deco
rem id est carnē imacula
tam carnē ipollutā car
nē speciosam de v^gineis
membz assūpsit. et pre
tinxit se fortitudinē id est
p^t crucis trophēū aereas
p^tates debellavit? ex
tūc patā est sedes eius.
ex tūc redēpta est etiā
eius: ex tūc reducta est
ouis que pierat. ex tūc
celestis regni aditus pa
tesfactus est qui pius clau
sus fuerat. Vides g^o nūc
quō archa trecentorū tu
bitorū longa est? tñ nō
trecentis. sed centū fabri
cata est ānis: qⁱ etiā qⁱ
ab n^oio seculi fuit in fi
ne seculi rēpta est. Q^o
vō hec archa sexies lon
ga est ad latitudinē suā.
et decies ad altitudinem
suā. huāni corpis istar on
dit. in quo xpūs apparu
it: nā et ipā corpus est
eius. Corpis em longi
tudo a vertice usq^z ad

vestigium. sexies tñm habet q̄
latitudo que est ab vno la-
te vsq; ad alterũ latũ: et
decies tñm qñtũ et altitudo.

Cuius altitudinis mensurã est
in latẽ a dorso in ventre.

Velut si iacentẽ hoĩez me-
tiaris supinũ siue pronũ
¶ sexies tñm longitudinis e-
a capite vsq; ad pedes. q̄
latũ a dextera in sinistra
uel a sinistra in dextera: et
decies q̄ altũ a terra.

Sexies est quinquaginta in
trecentis: et sex etates sũt
in tribus temporibus seculi.

Vel trecenti significant fidẽ sc̄e
cõnitatis: vel cruce ppter
taũ qd̄ in nuĩs trecentos
significat. et adhuc apud
sũros formã crucis r̄mz

Quinquaginta r̄missione
peccatũ designant: trigi-
ta m̄surã etatis plenitu-
dinis tristi.

Ecclũ illã senten-
tiam qua intrinse-
cus altitudinẽ archedis-
figuramus in quĩq; m̄-
siones. archa est ecclia:

et quĩq; m̄siones sũt quĩq;
status: tres p̄ntis vite et
due future. **P**rimus status
est illozũ hoĩm qui dicũ-
tur carnales: de quibus
ait apostolus. **N**on ponũ
loqui vobis quasi spiri-
libus: sed quasi carnali-

bus lat vobis potũ dedi-
non estã. **S**c̄d̄ status est
illozũ hoĩm qui vocãtur
aĩales: de quibus dicit

rursũ. **A**ĩalis hõ nõ p̄-
pit ea que sũt spiritus di-

Tertius status est sp̄i-
taliũ: de quibus ait. **S**pi-
ritalis diuidit oĩã: et

ĩpe a neĩne iudicat. **R**ũ-
status est aĩazũ exutã

a corpe. **Q**uĩtus status
est in aĩã et corpe r̄surgẽ-
tũ: qui sup̄mus est et

cubito sup̄mo cõtiguũ.
Qũ tres ifeiores mansiones
sc̄dm altitudinẽ p̄ctũ in

directũ ascendunt. et vsus
sup̄mũ cubitũ nõ inclina-

t: hoc significat q̄ qñtũ
bz in hac vita p̄ficiũt.
adhuc tñm a facie conditõis

nri q̄si aūsi sumus? q̄ et
 p̄ meritū ascendim⁹ fidei
 sed p̄ p̄nciaz cōtemplatio
 nis ad ip̄m non īclinam̄.
Vñ rē in amicitias cāto
 zū sponsa dulcē suū p̄
 pietem st̄ae ḡmemorat?
 q̄ quādiu hui⁹ corruptio
 nis regmine circūdam̄?
 quasi quodā pietē iter po
 sito ab eius facie phibe
 mur. **Quarta** autē et
 quinta māsiō in ascensu
 suo ad vñū colligit̄: q̄
 aīe scōzū et nūc depositio
 carnis onē in cōtemplatio
 ne sui conditoris letatur̄.
 et cū iterū corpa sua in
 mortalia et impassibi
 lia r̄tepr̄it: tūc plene
 et viciūsius ei p̄ cōtempla
 tionis p̄nciam adhebūt
Et em̄ archa in tecto suo
 sursum in vno colligit̄: qd
 aliud significat. n̄ q̄ cū
 ab hui⁹ vite tenebris educ
 ti fuerimus. tūc om̄i de
 siderioz n̄roz finē ad v
 nū r̄ferem⁹. q̄m sicuti est
 deū vidē reperim⁹. ut n̄
 nichil libeat nisi eius fa

ciem sine ūmissione ītuei
 eius dulcedie s̄n fastidio
 faciam. eius amōe sine de
 stū p̄firui. **Hoc** est em̄ ad
 ip̄m tendē et ad ip̄m p̄tū
 gē: sp̄ eū et p̄ desiderū
 querere. et p̄ cognitionē
 iuenire et p̄ gustū tangē
In illa mansioe que fin
 do erat gr̄igua deputat̄
 erat finnis aīalū: qui
 rē vitā carnaliū expri
 mit? q̄m qui carnis desi
 derijs īseruiūt. qd aliud
 q̄ p̄trede fiūt? **Sedā**
 ab hīc mansio ḡinet a
 baria aīalū: p̄ que cō
 uenient̄ designant̄ h̄y
 qui in sc̄a eccl̄ia quēdam
 mediū tenent statū. q̄
 neq̄ p̄sus p̄ illicita de
 sideria carni succūbūt:
 neq̄ p̄ cōteptū mūdi ad
 dignitatē spiritalū p̄a
 ge p̄nt. **H̄y** autē dū a
 spiritalibus spiritalia
 ḡparātes p̄ erogacione
 verbi dei doctoribus su
 is t̄rene s̄be subsidia red
 dūt. q̄ quid aliud q̄ scōz
 aīalū apotheca fiūt?

Tercia deniq; mansio aīa
lia quidē tenet sed mā sue
ta. p que designat vita spi
ritaliū. qui quādiu i hac
corruptioē tenētur et legi
dei p rationē s̄biecti sūt.
et tñ in carne sua portāt
p qd̄ adhuc legi dei q̄di
cūt. aīalia ḡ sunt q̄ viuūt
p roēm mentis: sed mā
sucta p illicita desideia
carnis. ¶ In quarta mā
sione sunt mitia aīalia
q̄ sicut dicit ap̄ls qui
mortuus est iustificat⁹
est a pctō: et sc̄dm p̄phete
fniām in illa die pibūt
omēs cogitaciōes corū.
qm̄ ubi a vīculis carnis
corruptibilis soluti exe
unt: deinceps ab illicitis
desiderijs mā sucti sūt.
Quīta mā sione homo
tenet et volatilia. p ho
minē designat viuacitas
rois et itelligentiē: i vo
latili exp̄mit̄ agilitas
iōruptibilis nature.
Quñ ḡ mortale hoc idue
rit iōmortalitātē et corrup

tibile hoc vestierit iōz
rupcionē. tñc mente et
corpōe p̄t̄ spiritales ef
fecti. sc̄dm modulū nr̄m
et p̄ mentis illuīacionē
oīa sc̄iemus: et p̄ corpis
iōruptibilis leuitatē
vb̄iq; eē poterim⁹. ¶ Vo
labimus mente p̄ cōtem
placionē: volabim⁹ cor
pe p̄ iōrupcionē. Discer
nemus mēte. 2 ut ita dicā
discernem⁹ et corpē. qm̄
ip̄i sensus corpis nr̄i v̄
tentur i roēm. vō in itellctū
itellctus trāsibit i deum:
cui nos quūgm̄ p̄ vnū
mediatorē dei et hom̄
dñm ih̄m xp̄m. ¶ Quā
tē forma arche desup ad
similitudinē curte pirami
dis vsq; ad sūmū cacumē
nō puenit. hoc significat̄
p̄t qz qd̄qd̄ infra deū est
min⁹ p̄fctm̄ est. qz et ip̄e
redēptor nr̄ sc̄dm formā
suscepte humanitatis.
minor p̄r̄ est. et ip̄e hoc
p̄r̄ subicit p̄ obediētiā.
quod ip̄e a p̄r̄ p̄ equali

tate manifestatis non accepit.
Si quis autem indagare vo-
 luerit mysteria numerorum quos su-
 pra in altitudine vniuersitatis
 mansionis descriptimus: vide-
 bit gratie quaternarium in
 prime mansioni deputatum.
Quia enim corpus humanum
 quatuor elementis componitur
 et ex quatuor humorum com-
 plexione componitur: recte
 carnalium vita qui voluptatibus
 corporis desunt. per quaternarium
 exprimitur. **D**e
 hic quaternarius propter quatuor sensus
 apte animales homines figuratur
 qui quibus flagitijs carnalibus
 turpit non subiacent: quia tamen que sit delectatio
 spiritus non nouerunt. ea
 que foris ad delectationem
 sensuum pertinent sequuntur et
 diligunt. **S**enarius propter
 perfectionem operum spiritalium
 congruit. **S**eptenarius
 quia regem significat: anima
 vero est in spe requiescitur
 et postulantium gloriam
 resurrectionis. **O**ctenarius
 quia signum est beatitudinis:

illis quoniam qui iam recep-
 tis corporibus beatam immorta-
 litate letantur. **E**st et
 adhuc aliud quod dicere pos-
 sum de tribus primis man-
 sionibus. **H**abet namque vni-
 quisque in se tres volunta-
 tes in se: quarum prima
 est carnalis. secunda animalis.
 tertia spiritalis. **C**arna-
 lis voluntas est. laxa ac
 frena concupiscentie. de-
 siderijs carnalibus per omnia
 sine tractatione obaudiens.
 legi non subiecte. neminem ti-
 me. quidquam libuerit facere.
Cui contra concupiscentiam
 spiritus aduersata ita desi-
 derat tota spiritalibus stu-
 dijs inherere: ut etiam neces-
 sarios carnis usus oportet
 excludere. **I**n hac
 igitur igitur utraque concu-
 piscencias anime voluntas
 in medullis quodam vi-
 tuperabilis consistens. non
 viciozum flagitijs oblecta-
 tur. nec virtutum doloribus
 acquiescit. sic querens a
 passionibus temporarie carna-

libus. vt neq̄q̄ gſentiat do-
lores necessarios ſuſtine.
ſñ quibus deſideia ſpūs ne-
queūt poſſidei: donū caſ-
titatis deſiderās obtine
abſq; caſtigatiōe vel ma-
ceratiōe carnis? ſñ vigi-
liar̄ labōe cordis piūtate
acquire: hūilitate xpī ſñ
honois mūdā ractūā
exhibe. **P**oſtremo ſic
vlt futūa gſequi bonā:
ut nō amittat pñcia. **Q**
volūtas nūq; nos ad per-
fectionē verā pducet. ſ;
in tepōe quodam terri-
mo collocaet: niſi hūc
tepidiſſimū ſtatū altri-
ſecus her̄ iſurgētia bel-
la diſtūpent. **N**ā cum
huic voluntati famulā-
tes volum⁹ noſmetipſos
paululū relaxae? gſef-
tim aculei carnis inſur-
gentes neq̄q; nos in illa
qua delcām: tepois pu-
ritate noxia ſtae pmit-
tūt: ſ; ad illā quā hor-
rem⁹ frigidā et plenā
ſentibus viciōz pt hūc
viā. **R**urſum tū iteſi

feruōe ſpūs opa carnis volu-
mus extingūe ſñ vllō iſper-
tu fragilitatis huāne. 2
noſmetipſos ad imodeā
vrtutū ſtudia tota cordis
elacione gſerze: ibetilli-
tas carnis iterpellās ab
illa iſprehensibili nimie
tate ſpūs ruorat ac itat
dat? et ita fit vtrāq; gau-
piſcētia tali colluctatiōe
altrā ſibimet iſpugnate
ut aīe voluntas que nec
totā ſe carnalibus deſide-
rijs dae. nec vrtutū labōi-
bus vlt deſudae quodā
iuſto mode dōmine tepet?
quodā equalitatis libra
in ſtateā mī corpis coſti-
tuta. que ſpūs carnisq;
examine nec a dextris
mētem ſpūs ardore ſunt
ſam. nec a leua carnē vi-
ciōz aculeis iſpondae p-
mittens. tepidū illū aīat
volūtatis ſtatū excludit.
? et ad illud quartū qd
volum⁹ ſalubrit̄ venire
iſpellit. vt vrtutes nō otio
et ſecuritate. ſed iugi ſu-
doe 2 gſtione ſpūs acſra

epoc

mus: ne i illo pnciosissi
 motepe pmanentes ab
 ore suo nos euome incipi
 at deus. **H**anc veolucta
 carnis ac spūs i frōm et
 aplūs manifestat: vbi
 dicit. **D**ico autē spū am
 bulate: et desideia carnis
 nō pficietis. **C**aro enī gru
 piscit adūsus spm et spūs
 adūsus carnē. **H**ec autē si
 bi iuicē adūsant: ut non
 querūq; vltis illa facia
 tis. **M**oralit' autē qsq; se
 ab hui' mūdi delatāci
 one separare 2 vtutibus
 opam daē gtendit: coop
 ante grā dei edificare de
 bet itus edificiu vtutū.
 cui' longitudo in fide t
 mitatis trecentos cubi
 tos habeat. in latitudie
 caritatis quinquagita. in
 altitudie spei que i xpō
 est trigita: vt sit in bo
 na opacioē longus. in
 dilcōne āplus. in deside
 rio altus: vt cor suū ha
 beat ubi xpūs est in dex
 tea dei sedens. **V**n et ipi

us crucifixi caput in al
 titudinē crucis positū
 est. man' autē in latitu
 dinē expanse sunt: ut
 affectus cordis nrī vsq;
 ad iūucos nrōs diligen
 dos extendat. **I**n longi
 tudie crucis corpus crua
 fixi positū est: ut nō sit
 rmissa opacio nrā. sed
 extensa. vt pseruet vsq;
 in finem. **Explicit lib
 pmus Incipit scāndus**

Vod dicere
 volum' de
 archa sapi
 encie ita dis

tinguedū est ab hys que
 scdm allegoriā supius
 assignata sūt ecclie: vt
 quod ibi demonstratū ē
 in re. hoc hic queat in
 cogitacioē. **H**abent enī
 quoddā eē suū res i mē
 te hoīs: vbi illa etiā que
 in seipis uel iā pterie
 rūt uel adhuc futuā sūt
 simul subsiste pnt. **E**t
 in hoc quodāmo rōnal
 aiā silitudinē habet cā

toris sui? quare in mente diuina omni rerum cause eternaliter sine mutabilitate et diffinitione temporaliter substituerunt: ita etiam in mente nostra preterita presentia et futura per cogitationem sunt subsistunt. Si ergo per studium meditationis assidue cor mentis inhabitare cepimus? iam quodammodo temporales esse desistimus? et quasi mortui mundo facti. intus cum deo vivimus? Tunc quippe quod fortuna extra molitur facile contempnimus? si sibi fixum est desiderium mentis. ubi mutabilitati non subiacemus. ubi non presentia requiramus? non expectemus futura: ubi nec timeamus aduersa. **H**abeamus ergo rectas habeamus utiles cogitationes et castas; quare de tali materia fabricabimus archam nostram. Ista sunt ligna que in aqua missa natant. in igne posita ardent? quare tales cogitationes fluxus carna-

lium delectationum deorsum non premit: sed flamma caritatis accendit. **N**ec timeas hunc ignem in tectis tuis. **V**e tibi si non arserit ex eo tabernaculum tuum. **P**ro bituminibus archam tuam intus et extra: extra ut mansuetudinem exhibeas. intus ut caritatem proximi non amittas. **N**ullatenus enim in secreto conscientie tue suauiter pausare poteris? nisi prius malos et ex per mansuetudinem tolerare: et intus didiceras per caritatem non odisse. **B**itumen calide nature est et nascitur de terra fulminata: et caritas per creaturam in animo timore diuini iudicii percussa. **D**eceptus videamus de mensura arche qualiter fieri possit in nobis. **D**iximus super trecentos cubitos prius seculum designare. **S**i ergo tu cogitationem tuam duxeris ab exordio mundi usque ad finem et pertinens quasi

deraucis que 2 quata de
 us mirabilia ppter elcos
 suos opatus sit. vel ad
 huc opaturus est: trece
 toru cubitoru longitudi
 ne in corpe tuo metiris.
 Si aute cogitacioe pcuris
 etiam. et vita fidelu co
 replatus ea tibi ad exem
 plu viuendi pponis: la
 titudie quinquagita cubi
 toru cor extendis. Si di
 uine pagine que tigma
 libris cotinet sciaz adep
 tus fueris: in latitu
 dio tigma cubitoz cor tu
 u erigis. Her est archa
 qua debes edificare. Is
 ti sunt timini prm tuo
 zu. quos tibi trnscredi
 no licet. Quos altissi
 m9 gstituit nux num
 filiozu isrl: qui sepabat
 filios adam 2 gentes di
 uidebat. Her est tra qua
 ihabitare debes 2 pasti
 in diuicijs eius. Req
 este g infra hos pietes
 sub hoc tertio mane. habi
 ta in hac domo: prella

et tepestas foris: quocu
 qz pdieris naufragiu
 pacieris. Si supbe p
 sapiam diuina secreta ri
 mari conaris. que nob
 deus p scriptura sua api
 re noluit: altitudinez
 tigma cubitoru trnscren
 dis. Si vsqz i fine seculi
 no credis etiaz dura
 turā et aliqui dei desti
 tuenda auxilio: trece
 toru cubitoru longitu
 dine trnsis. Si frequet
 de amatoribus hui mu
 di et de vana quifacione
 coz cogitae delcaris: qu
 quagita cubitoru men
 suaz trnscredas.

De ostio
Verba dilu et fe
un sicut ia nestra

dictum est cordis mri
 secretu est: in quo late
 debemus a strepitu hu
 us mundi. Sed qz ipa
 me condicionis ifirmitas
 diu nos i silencio itime
 cotemplacionis pauisae
 no patit: exitu habem9
 ostiu et fenestra. Ostiu

significat exitū p opacionē
: fenestra exitum qui fit
p cogitationē. Ostiū deor
sum est fenestra sursum:
qz actiones ad corpus pti
nent: cogitaciōes ad aūm
Hic est qz p fenestrā aues
exierūt: p ostiū bestie 2
hoīes. **Q**o aut p aūē mā
significet. et p hoīez cor
pu. **h**abem⁹ ex libro iob
ubi dicit homo ad labore
nascit. et auis ad vola
tū. qm sic nati in hac
vita sum⁹: ut si volum⁹
aūaz p cōtemplacionem
sblenacē necesse sit corp⁹
p exercitia laboris attē.
Qo vō ostiū in late po
sitiū dicit cē. hoc signifi
cat qz nūqz a secreto cord
mī p opacionē exire de
bemus ex pposito itena
onis: sed ex accidētī oca
sione nccitatis et fortas
sis nō sine causa hoc de
fenestra tacuit septimā
qz et si p cogitationē ali
qn voluntate exire lice
at: nūqz tñ p opacionē

foras. p dīe debem⁹. n ex
nccitate. **Q**d p hoc etiam
cōueniēt inuit qz hō ipē
qn voluit fenestrā ape
ruit ut aues emittēt: of
tū vō foris adeo clausū
et rursū ab eo aptū cē le
git ut hō exiret

Vatuoꝝ modis
eximus p actionē
actiones nāqz alie sunt
carnales id est que ad vsū
corpis ptiēt: alie spūa
les que ptiēt ad istruc
tionē mentis. **A**d vtrasqz
boni et mali exēūt. **Q**ui
ad explendā volūtate t
renis actionibus foris in
seruiūt: siles sunt imū
dis quilibus que de ar
cha exierūt. **Q**ui autē
eas ad vsū nccitatis ad
mīstrāt: aūalia quide
sūt. sed mūda. **Q**ui vero
ecclesiastici rēgimīs curā
que videlicet actio spūal
est. agendam suscipūt.
et a secreto interne quie
tis nō ex abicione sed ex
pcepto obedientie ad pub

lucū p̄deūt : filies sunt noe
 qui exiens de archa sacri
 ficiū optulit : qz sepe ta
 les eo magis p̄ abstinē
 ciā om̄s in se motus car
 nis occidūt : quo ḡuioza
 iterne q̄etis dāpna p̄ oc
 cupacionē se ptulisse cog
 noscūt. **A**lli autē qui p̄t
 gloria p̄ am honores t̄
 etiā suscipiūt. et tū se i
 sblimi positos viderint.
 ceteros despiciūt. et i sic
 moibus quibusqz i etiā
 positis ex cōpassione con
 descendē nolunt : similes
 sūt cham q̄ demudati pa
 tris verēda derisit : et
 ob hoc meruit sniāz ma
 ledāionis accipē. **Q**ua
 tuor modis exim̄ p̄ cō
 templacionē. **P**rimus mo
 dus est q̄n̄ considēam̄
 oem̄ creaturā qd̄ sit ex
 se et iuenim̄ oia vāitā
 tem : qz ois creaturā si
 cut de nichilo ad eē ve
 nit : ita etiā cotidiana
 imutacioē indicat. qz
 q̄ntū in se est ad nichilū

lū tendit. **S**cds modus
 est q̄n̄ considēam̄ qd̄ sit
 eadē creaturā ex dono
 creatoris : et certim̄ in
 ea d̄ne rōnis similitudinē
 : quia ip̄a que p̄ sua cō
 ditione mutabilitati s̄
 iacent. dū hoc ex b̄n̄fi
 cio cūtoris accipiūt.
 ut nūqz p̄sus eē desinat
 : quodamō opus tp̄ale
 et in opificis imitat̄ sta
 bilitatē. **T**ercius modus
 est q̄n̄ considēam̄ quō vta
 t̄ deus m̄st̄io creatura
 rū ad iplenda iudicia
 sua : siue pro sua m̄ā
 b̄n̄ficia largiendo : siue
 pro n̄cō m̄ito erogādo
 supplicia. **I**n hac autē
 considēacione iuenim̄ oia
 esse istrumētū diuine
 dispensaciois : et m̄ē p̄
 uitatis augmētū. **I**n
 hoc gn̄ē cōtemplacionis
 audim̄ oēz creaturam
 mūdi t̄bus vocibus no
 bis loquētē. **P**rima vox
 dicit accipe : 2^a redde :
 tertia fuge. **A**ccipe b̄n̄fi

cū? redde debitū: fuge
suppliciu. p̄ma vox ē fa
mulātis. 2^a amonētis:
t̄tia gminātis. Vox fa
mulantis est. **Seliūmē**
dicit. m̄stro & lucē in
die ut vigiles: teneb^{ur}
in nocte ut pauses. **Ego**
ad oblectacionē tuā ḡ
tas t̄porū vicissitudines
pario. **T̄pore** veris. et
estatis feruore. autūp̄
ni plenitudinē: et algo
rē hyemis. **Ego** alēnan
tibus īcremētis diez
et noctiū spacia sili ra
tioē dissimilit̄ extendo:
ut et vaictas tollat fas
tidiū: et rō pariat ob
lectamētū. **Aer** dicit.
Vitalē tibi p̄beo flatū:
et omē genus auiū ad
tūū mitto obsequium.
Aqua dicit. potū tibi
p̄beo. sordes purgo. arē
cia rigo: et diuisoz pis
ciū gnā ad tūū esū m̄
stro. **T̄rta** dicit. ego te
porto. ego te nullo p̄are
gforto. vino letifico. oīs

gnis fructibus oblecto:
diuisis animalibus mēstas
as r̄pleo. Vox admonen
tis est. **Mūdus** dicit. Vi
de homo quō amauit te:
qui p̄t te fecit me. **Vino**
tibi q̄ fr̄is sū p̄t te: vt et
tu seruias illi qui fecit me
et te. **Me** p̄t te: et te p̄t
se. **Si** seruis b̄n̄ficiū. red
de debitū. accipis benigni
tate: redde caritate.
Hoc t̄buit et hoc exigit
deus. Vox gminantis ē.
Ignis dicit. a me ḡbūctis
Aqua dicit. In me subm
geris. **T̄rta** dicit. a me
absorbebeis. **Inf̄nus** di
cit a me deglucieris. **Ra**
oīs creatiū sicut ex cōdi
cione sua hōi famulat.
sic enā p̄cōzibus. p̄ malo
rū meitorū cōsciencia cō
minat: ut ī singulis cre
aturis p̄eti timeāt. qd̄
se meruisse ḡnoscut. **p̄t**
quod etiā dictū est q̄ ne
nuē p̄sequēte fugit ipi
us? qm̄ ita est in secu
tate ipius pauidus: sic

iustus in supplicio securus.
Quartus modus cōtemplati-
 cionis est. qm̄ inspicim̄ cre-
 aturas scđm̄ hoc qđ homo
 vni eis p̄t ad explendā car-
 nalis ḡcupiscentie volup-
 tate: et i eis cogitam̄ nō
 naturalis ifirmitatis sub-
 sidium. s; libidinis oblecta-
 mentū. **Hoc** oculo ena lig-
 nū vidit qđ eēt pulchrū
 visu et ad vescendū suauē
 : et tulit de fructu eius et
 comedit. **Qui** hoc modo p̄
 cogitationē exeūt. siles sūt
 coruo qui reūsus nō est: qđ
 dū foris quod male delect-
 at iueniūt. ad archā ḡsc̄-
 entie amplius edire no-
 lūt. **Reliqua** vō tā ḡtem-
 plationū gnā in exitu co-
 lūbe figurata sūt: que cū
 emissa eēt et nō inueniret
 vbi requiesceret pes eius.
 tenera est ad vesperam
 portans ramū oliue virē-
 tis i ore suo. **Vacua** exiuit
 sed vacua nō rediit: quia
 foris iuenit. qđ intus nō
 habuit: nec tñ foris n

mauit quod itus detulā.
Quōram oliue r̄ponctā d
am oliue virē **archā.**
 tis bonū mētis af-
 fertū demonstrat. qđ sepe
 sc̄i viri q̄nto magis fo-
 ris diuina opa aspiciūt
 : tāto magis intus i amo-
 re conditoris viri desunt.
Dū enī rerū p̄ncipiū mū-
 bilitatē aspiciūt: cōtinuo
 oīa que in hoc mūdo pul-
 chra vident eēt in cogita-
 cione vilescūt. **Et** quasi
 fuerentes oliuā in ore
 deferūt: qm̄ tanto arde-
 eius yditoris sin sp̄ctē
 ḡcupisūt: quo in rebus
 conditis nichil qđ delectā-
 ret iueniret. **Delicabili-**
 ter mens itus pascit. qđ
 delectabilis foris nō tene-
 t: et quasi ad archē suc-
 portū reducta iā secura
 tripudiat: que in mū-
 di fluctibus p̄us nau-
 fraga erat. **Sicut** in sado
 gnē cōtemplationis q̄-
 ciens in rebus visibili-
 bus iuisibile dei virtutē

et sapiētiā amirai disci-
m? quasi ramū oliue ab
aquis ad archā reportā-
mus? qz ī rebus mūbili-
bus ex nos illū agnoscā-
mus: quē in nobis imūbi-
lit? dilagam? In t̄cio itē
dē gnē grēplacōis dū iu-
dicia eius foris attēdim?
ī timore eius et amoe in-
tus renouam? In p̄mo
g? materia vanitatis in-
specta in nobis gnāt con-
ceptū mūdi. In scdo si-
mulachrū rōis laudem
dei. In t̄cio istrumētū
dispensacōis. timorē et
amorē dei. In q̄rto fomes
cupiditatis uentiuū libi-
dinis. Hūc ergo exitū tunc
amūs: ne egrediam? temē
Nemo de ḡficiētia sua ḡfi-
dat. Dyna ūtus vgo. ūtus
casta. mitus colūba fuit?
sed qz colūba fuit seducta
nō h̄ns cor: egressa foras
colozē pariter cū noīemū-
tauit. **Hic enī sc̄ptū est.**
Egressa est diua: ut vide-
ret mulieres regionis il-

lius. **Quā cū vidisset**
sichem filius emoz euei
p̄nceps t̄re illius adama-
uit et rapuit et dormi-
uit cū illa: vi opp̄mēs
virginē. Et vi opp̄mit
patet qz ideo non exist
ut corrupat? sed t̄n qz te
mē ex̄it pudicitie sue
d̄p̄na etiā iūta susti-
nuit. Et aut? s̄būgitur
et ḡglutinauit eā sibi:
hor est cadauer t̄uenit.
et amplē ad archā redire
noluit. Deabus māstōib?
Res māstōēs in t̄el-
lectuali archa. sig-
nificāt tria gnā cogitaci-
onū: rēū. vtilē. nām. Si
eg? dilige cepēō meditaci-
onē sc̄pturāzū et libenter
cogitauerō de v̄tutibus sc̄o-
rū et de opibus dei. et de
alijs quēcūqz ad emēda-
cionē morū siue ad exer-
citacionē mentis p̄tinet?
iam in archa eē cepti.
Sed si bonū quod noui ad
huc imitari dissimilo. tū
dicē possū qz itā s̄t cogi-

tatio mea et iutilis: qz
 bonū quidē est quod de a
 lijs cogito et quod in alijs
 cognosco: sed iutile est
 m̄ si illud ad exēplū vi
 uendi nō trahō: qz alie
 na v̄tus m̄ p̄dest: si illa
 q̄ntū possū imitari neg
 lereō. **T**hesaurus abscondi
 tus et sciētia occulta: que
 vtilitas ī v̄trisque. **S**ciām
 abscondo si bonū qd̄ no
 ui ope nō ostendo: et ideo
 m̄ non p̄t p̄dēē q̄ cūsa
 am h̄c diffimulo. **S**ia u
 tē opam dedēō nō tm̄ ut
 sciām s̄ etiā ut agā ea
 que bona sūt et vtilia.
 et ī hoc seculo sedula fue
 rit cordis mei cogitatio
 quaten̄ v̄tutes quas m̄
 alijs iā amāe 2 amirā
 didici. meas faciā p̄ exer
 citiū discipline 2 formā
 v̄e v̄uendi: tūc possū
 dite q̄ vtilis sit cogita
 tio cordis mei. et tūc as
 cendā ī secūda māsiō
 nē: et cor meū iā magis

ī v̄nū colligi: vt nō discur
 rit p̄ ea que vana sunt.
 et ad vtilitatē nō p̄mēt
Restat t̄tū ut cū repo opa
 v̄tutū habē. elabore q̄q̄
 ip̄as v̄tutes habē: hoc ē
 ut qd̄ foris demōstrō in
 ope. itus possidēā ī v̄tu
 tē: alioq̄ nō multū m̄
 p̄dest habē opa nisi ea
 am v̄tutes opm̄ habēā.
Si ḡ ad hoc cogitationē
 cordis mei īstitui. ut qd̄
 qd̄ boni m̄ me foris hū
 nis appāet aspectibus.
 diuinis itus satagā p̄n
 tā obtutibus: tūc ascedi
 in t̄tia māsiōnē vbi v̄
 tutes que sūt necessarie.
Sed int̄ has om̄s p̄cipue
 vna est necessaria scilicet
 caritas que nos deo cō
 iūgit: et ideo ī sup̄mo
 archa ad v̄nū colligit:
 vt iā v̄nū cogitemus.
 v̄nū expectemus. v̄nū
 desiderem̄ d̄m̄ nr̄m
 ih̄m xp̄m. **I**n p̄ma ergo
 māsiōe est cognitio. m̄

scda opus. in terra uetus: i
supma pmiu uetus dñs
ihus xpūs. Hoc gñus ha
bes in psalmo: ubi dic.
bonitate z disciplinā et
sciāz doce me dñe. Si q
uertis: sciāz et discipli
nā z bonitate doce me
dñe ihu xpē. **Ad colūpna
i medio arche signi fiet.**

Olūpna i medio
arche erecta i al
titudine figurā cubitoꝝ
cui inuenta fabrica imit.
cui p̄cisio sursum p qua
drū in singul lateribus v
nius cubiti mēsurā ha
bet: ipā est lignū vite
qd plantatū est i medio
paradisi id est dñs ihus
xpūs i medio ecclie sue
quasi pmiu laboris q̄si
merces opis q̄si meta
itincis quasi corona cor
tamis in q̄i oībus fide
libus positus: qui de t
ra ortus est z celos pe
netrauit: qui ad yma uenit
et summa nō deseruit: qui
sursum est ipē est et deorsū

Sursum maiestate. deorsū
q̄passioē: sursum ut t̄har
desideriū: deorsū ut p̄ces
tet subsidium. Deorsū int̄
nos: sursum sup nos. Deor
sū qd a nobis sup̄sit: sursum
qd nobis p̄fuit. **Iste est
mons dom̄ dñi p̄paratus
i uertice mōtiū: ad quem
fluūt om̄s gentes: et de
quatuor angul arche q̄si
de quatuor mūdi p̄tibus
ascendūt.** **Quōp̄ quatuor**

**lij ascendūt angulos ar
de calore arche ascendūt**

orientis. alij de calore occi
dentis: alij de frigore ori
entis: alij de frigore occide
tis. Calor orientis est fer
uor spiritalis. Calor occi
dentis est ḡcupiā carnis
frigus orientis est timor
supbie. Frigus occidentis
cecitās ignorācie. In ca
lore orientis creatus ē
homo: p̄t qd et positus
est i ortis eden ad austra
le orientis: sed trāsiuit ad
frigus orientis. q̄n ad il
lius p̄cipacionē se cōtū

lit q̄ p̄m̄ ad aq̄lonē sedē
 se positurū dixit. Deī ad
 calozē occidentis cecidit:
 q̄n̄ post p̄cōm̄ aliā legē
 ī mēbris suis r̄pugnan
 tē legi mentis sue iuenit
Tūc quoq; ad frigus occi
 dentis corruit: q̄n̄ cetita
 te ignorācie p̄cussus illi
 us celestis panis esū ob
 liuisci cepit. **In** caloze ori
 entis p̄ncipiū est bone
 nature. **In** fgoē orientis
 iūtiā culpe. **In** calozē et fri
 goē occidentis pena cor
 pis et aīe. **In** caloze ori
 entis ī alto creatus ē ho
 mo. **In** fgoē orientis sup
 be exaltāe se voluit homo
 : et idēo ī caloze z frigo
 ze occidentis ad yma cor
 ruit homo. **Sed** p̄ media
 tozē dei et hom̄m̄ dnm̄ ihe
 su xpm̄ ecce isti nū veni
 ūt ab oriente z illi ab occi
 dente: ut t̄rībāt cū abra
 hā et ysac et iacob ī reg
 no celozū. **Jā** clamat aq̄
 loni vt det: et austrone
 phibeat filios dei. **Quā**

enī xp̄us ih̄us verus de
 us et verus hō est: ī ho
 mie p̄bet exemplū. ex
 diuinitate ī mediū. **Ex** ī
 firmitate susceptē huāni
 tatis m̄āz supbiā r̄p̄mit
 et illūinat cetitate: ex
 vtute maiestatis et aiās
 m̄ās t̄ibo iūvisibili pasē:
 et corpa m̄ā p̄ obūbzā
 onē sp̄s sc̄i ab estu vicio
 zū p̄tegit. **Idē** ḡ nobis z
 lignū vite et liber vite
 efficit. lignū vite qz ob
 ūbrat et pascit: liber
 vite qz ītrepat et erud̄.
Inarepat eleros. illūinat
 cetos: esuriētes cibāt:
 estuātes obūbrat. **Audi**
 ant elan ītrepationē z
 hūilient: audiant ceti
 tūo doctrinā z illūinēt.
Quos exurit estus vici
 ozū: vmbzā petāt vt ē
 frigerēt. **Qui** esuriūt
 et sc̄iāūt iusticiā: huc
 p̄perēt ut saturent. **Re**
 mo se excuset. **Ois** homo
 ggrūū morbo suo reme
 diū iuenit: vbi z mal̄

locus dat^r ut se corrigant:
et bonis ut meliores fi
ant. **A**scendam^r g^o oī oc
casione p^oposita. **A**scenda
m^r alacres: **A**scendam^r
letantes: q^z i domū dñi
ibim^r. **A**scendamus ad
festa sup^one patrie trib^o
isrl: ad cōfitendū nōi do
mī. in turribus iherlū.
Leuem^r sursum oculos nos
tros. et videam^r purpu
reas semitas sacratis
i lateibus monciū eter
nozū: et calles sup^one
dirctōs vsq^z ad portas ihe
rusale. **I**bi vexillū cru
cis in sublimi luce rosea
mirans: hostes tret et
amicos confortat. **P**or
te ciuitatis apte sūt: et
in plateis eius voces ci
nentiū alleuya. **V**idēb
illuc ascendentes popu
los multos accictos in
psalmis canētes ex oīb^r
gentibus 2 nationibus 2
linguis: alios i vestitu
roseo fulgentes. alios a
mictu candido nitentes.

alios i viola sardicina p^o
lucentes: oīs ornatus ad
solep^onitatē. grandis et
inūabilis p^ols: qui p^oa
ratus est ad diē dñi. **I**pē
rex sursum est: et iuitat
nos. **D**eorsū est: et adui
uat nos. **E**xtitit^r pigri:
cōfortat^r timidi. roborā
t^r infirmi: et aiosiores
reddūē strenui. **O**īs etnō
oīs sexus. oīs cōdicio cō
currūt ex oībus mūdi
ptibus: et ascendūt cec
tati cū alacritate 2 le
ticia vidē regē in decore
suo. **C**upūt oīs cupūt
singuli. in die tante solep
nitatis appere festiui.
Loqm^r g^o nūc de hīs gra
dibus ascensionū quib^r
in celū ascendit^r vt nul
lū t^reat labor itineris:
quē delectat p^omū r^op^omis
sionis. **S**ūt quidē ibi pur
purci ascensus q^z cū la
boē ascendit^r: s^z substat
caritas qua labor ipē
allenuet. **P**im^r itaq^z as
census est de frigore orie

tis hoc est de tumore sup
 bie: qz optet p̄mū p̄tō
 zē humiliari. et p̄obiāz
 resurgē: qz p̄ inobiāz lap
 sū iāurzerat culpe. **Se**
 cūdus ascensus est de
 caloe occidētis qz nācē ē
 deim vicia calcae carnis
 ? ut nō ambulē? s̄dm
 desidia nrā: et morti
 ficāe membra nrā que
 sūt sup tram vt nō ser
 uiamus vltra p̄tō.
Tercius ascensus est de
 frigoē occidentis: qz aī
 lam p̄tē affcūs carna
 les p̄ abstinentiā et ex
 eritiā discipline ī nob̄
 extinxerim? tūc libē
 meditatioē et doctine di
 uinarū septuāru vaca
 re poterim? ut p̄ stu
 diū leōis et meditatio
 nis rursus illuēt oī
 lus mentis sicut dicit
 psalmista. Declinate
 a me maligni: et serua
 torū mandata dei mei.
Quartus ascensus ē
 de caloe orientis vbi de

bono proficiam? ī meli
 us? qz neq̄q̄ ad p̄tō
 nē venire possum? n̄
 etiā in bonis que agi
 m? s̄m̄ in immissione cres
 cē studcamus. **Qua**ntē
 colūpnā t̄ginta cubi
 torū habentē ī medio
 arche crexim? siue ita
 ad litterā s̄m̄ credam?
 siue nō. nichil interest:
 si tū spaciū eiusdē di
 mensionis et q̄ntitatis
 ab ymo sur sū extēdi
 potuisse itelligim?
Rur sū qz p̄ t̄ginta cu
 bitorū altitudinē di
 uinā septurā signaui
 diximus. et postea p̄
 colūpnā t̄ginta cubi
 tos in altitudinē ha
 bentē xp̄m figurari as
 seruimus. q̄rū non
 est: qz oīs d̄ma septuā
 vnus liber est. qz oīs sep
 tuā d̄ma de xp̄o loqui
 t. et oīs septura d̄ma ī
 xp̄o implet? et legē d̄m̄
 septuāz hoc q̄rim? vt
 frā et dicta atqz p̄cepta

eris cognoscentes qd iussit
face et quod promisit pra
pete meriam. **S**icq; et
cognicioe veritatis 2 mei
to virtutis crescentes vsq;
ad eius qformitate 2 me
surā etatio plenitudis ip
suis spiritualit ptingam.
De libro vite i colūpna et
quē ut ligno vite
melius pateat q
dicimus 2 ipaz sup dicta
colūpnā in medio arche
depinxim; eideq; in la
te austli lignū vite. In
late ved aquilonari libri
vite nomē affpsim. **V**n
cā in late eodē tēginta
volumā diuine pagine
sdm ordinē ab ymo sur
sum. hoc est i singulis
mansioribus decē dispo
suum; quia sicut dixi
mus ois diuina scptūā
vnus ille liber est. qui
liber vite est. Et sciendū
q xpūs cū in gemina na
tura vna eterna qstet
psona: sdm vtrāq; na
turā 2 liber vite 2 lignū

vite agrue dici pē. **A**tti
spāliter nobis sdm for
mā huānitatis assūpte
liber vite frūs est. qz i ho
mie probuit exm; sdm
formā diuinitatis lignū
vite frūs est: qz ex vtrute
diuinitatis pstat rmedy
um. Lignū in se duo ha
bet frūm et folia: fructu
pascit et folijs obūbrat:
sic vtrus diuinitatis il
lūatūū mentū refec
tio est. et ifirmācū obū
bratio. Liber vite ad aq
lonē respicit: quia p
huānitatē saluatoris
exortū est lūmē habū
tibus in regioē vmbre
mortis. Et lignū vite
ad austrū vtit. ut ro
bustos gustu dulcedis
sue pascat et puehat:
et ifirmos adhuc ne defi
ciant in estu tēptatio
nū sub alis ptectionis
sue quasi in vmbra cu
lo meridiani abscondat.
Hec ipā si paululū ad hū
psequam: non sit onco

sum. **Volunt enim nunc**
 moe exponere planis et
 paucis verbis sensu ap-
 re: nunc more meditan-
 tis. nunc quasi dubitan-
 tis: nunc quasi iuvenien-
 tis huc illucque acie me-
 tis discurre. **De duplici**
libro scilicet vite et mortis
 Hii sunt libri septi-
 a deo: alij sunt li-
 bri septi ab hominibus. libri
 quos scribunt homines ex pe-
 libus mortuorum animalium
 siue ex alia quocumque corrup-
 tibili materia sunt: et
 cum pusillam durauerint
 ipsi quoque veterascunt
 et quadam sua morte
 solvunt in nichilum: nul-
 lum de se deinceps reliquentes
 vestigium. Et istos libros
 omnes qui legunt moriuntur
 aliquando: et nemo semper vi-
 uens iuvenit. Hii ergo quia
 et ex mortuis a mortui-
 libus morituri sunt:
 et suis lectoribus et suis
 amatoribus vitam sepe
 manentem dare non possunt.

neque libri vite sed mor-
 tis potius vel mortuo-
 rum vel mortuorum appel-
 lari digni sunt. **Et si**
 ego talem librum inveni-
 re possim. cuius origo et
 natura. cuius incorruptibilis
 essentia. cuius generositas
 vita. cuius scriptura ideli-
 bilis. cuius inspectus desi-
 derabilis. cuius doctrina fa-
 cibilis. cuius scientia dulcis
 cuius profunditas inscru-
 tabilis. cuius verba inuic-
 tabilia. et unum tantum verbum
 omnia: hic est liber vi-
 te. **Hoc sic distinguentes**
cicilius videbimus. De tri-
bus sunt libri
 libri. Primus est que
 facit homo de aliquo: se-
 cundus est que creat
 deus de nichilo: tertius
 quem deus genuit de
 ipso de se deo. Primus opus
 hominis est corruptibile:
 secundus est opus dei quod
 nunquam desinit esse: in quo
 opere visibili. invisibilis
 sapientia creatoris visibilis

scripta est. Tertius est non opus dei sed sapientia per quam fecit omnia opa sua deus. quam genuit non fecit: in qua cuncta ab eterno que factus erat. secundum scientiam prudentie et predestinationis prescripta habuit. Et hic est liber vite in quo quodque semel scriptum fuerit nunquam abolet: et omnes qui meruerint peruenire usque ad eius inspectio nem vivent eternum. **De tribus**

tem tria verbis sunt verba. Primum est verbum hominis: quod plantatum desinit. Secundum est verbum dei: quod creatum non invariabiliter subsistit: nec tamen aliquando desinit. Tertium verbum dei quod genitum non creatum sine vel principium nescit: neque ullam mutabilitatem recipit. et hoc est verbum vite. **De tribus lignis**

Tem tria lignis vite sunt ligna vite. Primum est arbor illa materialis quam produxit dominus deus de humo in principio cum plantaret paradysum in medio eius:

cuius fructum ne per peccatum tangeret homo erectus est a paradiso. Secundum est dominus Iesus christus: qui secundum formam assumptae humanitatis in medio eternitatis sue quasi lignum vite in medio paradisi plantatus est: de cuius fructu quodque dignum manducare voluerit meruerit. vivet eternum. Tertium est lignum vite quod plantatum est in illo invisibili paradiso id est sapientia dei: cuius fructus tribus est sanctorum angelorum. Secundum et tertium unum lignum est vite: sed ad eternum creatus fuit homo: a primo erectus est homo: per secundum reuocatur homo. Igitur lignum vite non est nisi in paradiso: extra inveniri non potest. Ibi eius est locus. ibi figit radices: ibi expandit ramos et profert fructum in tempore suo. Et credo propter decursu aquarum viventium quod plantatum est prope fontem qui oritur in medio paradisi et irrigat universum paradisum.

et ideo nec sicuti radix ei
 nec rami aresce nec folia
 defluere possunt: sed permanentes
 virent in perpetuum. Habes igitur
 tres libros. tria verba. et
 tria ligna: quod si in singulis
 sibi iuncte gratia volucris;
 videbis quod nichil sit in
 operatu cum medio. Nec tamen
 id potest esse medium operatum
 summo: quod in unum operatum
 cum medio. Verbi gratia.
Tres tibi libros prescripsi
 in primo qui est opus
 hominis. secundum qui est opus
 dei: tertium qui non est opus
 dei. sed sapientia dei per quam
 fecit omnia opera sua deus.
Dicitur ergo opus hominis. opus
 dei. sapientia dei. **I**nter
 hec qualis sit operatio vi
 deamur. Certe salomon cum
 respexisset ad opera hominum
 et considerasset ea sic ait.
Vanitas vanitatum vani
 tas vanitatum et omnia vani
 tas. **R**ed habet ampli
 us homo de uniuerso labore
 suo quo laborat subsolentem
Non ergo satis fuit ei solui non

duxisse vanitas non ggemini
 nans inpetissat vanitas
 vanitatum vanitas vanita
 tum et omnia vanitas. **E**t bene.
Si enim testante psalmista
 vanitas est omnis homo viuens
 merito opus hominis non solum
 vanitas dicitur: sed vani
 tas vanitatis. **D**e operibus
 autem dei quod sentiat. pau
 lopost manifestat dicitur
Vidit quod omnia opera que
 fecit deus perseueret in
 eternum: non possunt
 eis quod addere nec aufer
 re que fecit deus ut ti
 meant. **R**ed factum est: ip
 sum permanet. **R**ed ergo
 dicitur. **S**i opera hominum
 cum operibus dei compare
 voluerit: dicitur aliquid
 esse opus hominis an non.
Qui confideat in se aliquid
 esse videt: quoniam operatur nichil
 ille videt: quia inestimabile
 est quantum in operatio
 superet. **S**i tamen altius ascen
 dens opus factori suo
 parauerit: minus adhuc
 iuenit esse omne operatio temporis

opari unitati deitatis.
Sic est de vbo **Copatio vbo**

aliud est vbu hois: rñ
aliud est vbu dei. op^o
dei nō deus: atq; aliud ver-
bū dei deus. Sed opus dei
q̄ visibile est certūsecus
verbū dicit q̄si oris pla-
cio: sapiētia veō dei q̄ i-
uisibilis est intrūsecus vbu
appellat. quasi mētis g-
ceptio. Et sicut vox pro-
lata statū perit. nēllcū
aut pmanet: sic qd fe-
cit deus variat: qd est
deus nō mutat. Et sicut
p prolationē vocis ggnos-
cit cogitatio cordis: sic
in opē suo manifestat:
sapiā sui creatoris. Op^o
enī hoc opus est pulchrū.
opus deo opifite dignū.
opus qd sapiēte debeat.
opus qd nemo nō omps
fare queat: et ideo spene
sua quasi voce quadā v-
tutē sui conditoris pres-
tat. et sapiāz loquit: que
sapiā sic fecūdauit vni-
ūsa ut habitet i eis que

fecit i singul tota. et i to-
to tota nec maior i toto
nec minor i singul: et ideo
nō totū magis. nō singu-
la min^o q̄ totū totū: et
ita singula totū loquūtur
sapiām. Vbu igit loquit
vbu. sed vbu qd frū est. vbu
quod fecit. vbu quod trāsit
vbu quod mūbilitatē non
frapit. vbu qd sensu papi-
t. vbu qd mūdo corde vi-
dit. vbu pulchrū vbum
pulcherimū. vbu quod
oculos p̄cipis delectat.
verbū quod oculos cordis
illūinat. vbu creatū. v-
bū nō creatū. sed natū.
nō ore platur. sed de corde
eructuatū nō qd desinit
emissū sed qd pmanet
genitū. **P**tea si sapi-
entie opus suū pparas
mū est oē qd trāsit ad
id qd mūbilitatē nescit
q̄ ul vnius momēti istas
quātūvis diuturno ppa-
tū. qd t̄pis angustias ex-
cedit. sic de ligno **Copam-
notū lignozū.**

Res sunt paradisi. vni?
 terrestribus cui? incola
 fuit p̄m? adā t̄vnt̄. sc̄n̄
 dus fidelis qui est eccl̄a
 sc̄oz que fūdavit deus
 et th̄abitat. Adē adā cel̄s
 tis id est xp̄us. Tertius ce
 lestis qui est regnū dei
 et vita et̄na 2 t̄ra viuen
 cū. ul' potius t̄ra viuen
 in qua habitat deus. In
 p̄mo paradiso lignū vite
 est arbor materialis. In
 sc̄do lignū vite ē huānitas
 saluatoris. In t̄cio lignū
 vite est sapiā dei v̄l in
 p̄ris. fons vite 2 origo bo
 ni. et hec est v̄l eternabi
 ta. **Nūc** veniam? ad ḡpa
 tionē. **Certe** lignū vite
 quod erat in paradiso terref
 t̄ri corpale t̄m̄o vitā
 sine defectū vegetat̄e potu
 it. lignū aut̄ vite fidelis
 paradisi id est xp̄us ih̄us mā
 dumantibus carnē suā et
 bibentibus sanguinē su
 ū vitā et̄nā r̄mittit.
 et t̄n̄ idēp̄ idēp̄e exp̄m̄e
 volens q̄ntū distinet sa

cramentū a v̄tute ait.
 Corpus nichil p̄dest:
 spiritus est q̄ vivificat.
 Quasi diceret. **Si** me
 corpale sumitis. nō hoc
 vobis sufficere credatis:
 n̄ etiam me q̄admodū
 v̄bū vite. sum illuc̄nās
 anās. iustificās p̄ccōzes
 et mortuos vivificās
 sp̄ualit̄ edē didicistis.

De arborē sapientie

Oc est ḡ v̄l lignū
 vite verbū p̄ris i
 excelsis sapiā videlicet
 dei que i cordibus sc̄oz
 t̄m̄q̄ i paradiso iusibili.
 p̄ timorē semiat. p̄ gr̄as
 rigat. p̄ dolorē moztit.
 p̄ fidē radicat. p̄ devo
 tionē ḡminat. p̄ ḡp̄ūcio
 nē orit. p̄ desiderū cres
 cit. p̄ caritatē roborat.
 p̄ sp̄em viret. p̄ carūsp̄ec
 tionē frondet et exp̄a
 dit ramos. p̄ discipli
 nā floret. p̄ v̄tutē fructi
 ficat. p̄ paciēciam ma
 turefcit. p̄ mortē carpi
 t. p̄ ḡteplaciorē abar

Red q: fmo longius prest
paululu respirem? sil ora
tes ipam dei sapias vt nos
gustu dulcedis sue dig
net? faciae? que nos per
gustu amae mortis no
dedignata e redimere

In p^o liber tertius

U fine p
cedentis li
bri p sili
tudinem
cuiusda
arboris

demonstrum? qualis sa
pia dei oriat et crescit
in nobis: hic ipius tre
menti g^o d^o quos ibi bre
uit? sumati pstrixim?
laciis p singula psequē
explanam. **De feratōe**

Primo igitur ibi
desapientia dicitur
est: q p timore femi
tur. Et quide pulchre
p timore femiat? sapi
entia? qz timor d^o p^o
cipiu est sapie: et sic
de semibus oriu? g^o m^o

na ita de timore d^o n^o nas
cit? sapia. Caritas eni ip
sa sapia est: qz p caritate
dei gustam? gustado au
te agnoscimus. sicut di
cit psalmista. Gustate
et videte qm suavis e
d^o n^os. Timor aut d^o n^o p^o
nos ad caritate adduc?
qz du docet time piculu
facit amae p^osidiu. Con
fideatis eni pennis ifer
ni et tormentis que
d^opnatos expectat. sibi
to anim? terrore g^ocutit:
at dem ad se rucsus
at via euadendi que
rens statim illu ex desi
derio requirit. p que
instans piculu euade
se posse agnoscit? que
postq iuenit et ex affai
dilectois aplectit? tunc
ille horroz p^onu itollica
bilis ex amore mitiga
t: et sic de timore quide
caritas nascit? sed p
caritate timor g^osumi
t. **C** Preterea timor d^o n^o

p^h venit ad cor: facit
 paupere spū. Paupertas
 autē spūs duplex est.
Nā et sūt corpales diui-
 cie i affluēcia rez tpa-
 lū: et sūt spirituales
 diuicie i possessione v-
 titū. **V**icij ergo apud
 deū diues eē quicū. **V**icij
 a regno celoz phibet:
 et ille videlicet qui tpa-
 libus hys 2 perituris
 bonis supflue habūdaē
 gūpiscit: et ille q̄ qua-
 si magnū aliqd de se
 existimans sua festinē
 virtute gloriatur. **S**ed
 timor dñi ad mētē
 veniens dū pondus
 futuri examis 2 q̄ dis-
 tristis aduenturus
 sit iudex nobis i cogi-
 tatione anponit: oer-
 mox treme gūpiscen-
 cie delcācionē extinglit:
 et mām vtiliter ifir-
 mitatē ad memori-
 am tuotās q̄ huūba-
 de nobis sentire debe-
 amus ostendit. **S**o

pito dem̄ tremez desi-
 derioz strepitū cōti-
 nuo mēs ad quietem
 etne pacis gponit:
 et ut capax eē possit
 celestis sapie ex ipā
 sua tñquillitate pa-
 tē. **S**apīa enī habitāe nes-
 cit n̄ in corde pacifico.
Et ideo illi i quibus adh-
 trena desideria p̄strepūt:
 que sit sapīa non noue-
 rūt. **N**ā sicut beātus iob
 testat̄ maē loquit̄ serū
 nō eē sapīaz: quia mē-
 tes quas cūre ceternales
 exagitāt. nō ḡphendūt
 eām. **E**t qui minorat
 actu ipē iuenit eā:
 qz dū animus ab exteio-
 ribus abstractus ad
 seipm colligit: robus-
 tior ad gtemplāda ce-
 lestia subleuat. **S**ic ḡ
 timor dñi scit paupere
 spū: paupertas spūs tñ-
 quillat cor: tñquilli-
 tas cordis melioratio
 sapientie celesti. **S**

De rigacōe

Secundo dicitur est p
gram rigat. Sic
timor similis est semini
: ita gra similis est hno
zi. qui rigat semē iactu
in terra z gminat fac.
Pap em mens hois qua
da ut ita dixerit violen
cia a delectatioē carnali
p timore abstracta fue
rit naē est ut statim iam
aliquid spūalis gaudij
p gustatē incipiat. ne si
oio a delectatioē aliena
emanserit quasi semē
aridū absq; humore ad
germē sapre ualefacē
nequeat. **I**fit g diuina
gra ispirante ut cuius
animus a corporeis passi
onibus et desiderijs ter
renis exutus fuerit. q
da statim isolita leticia
p fundat: ut eo ampli
us amarū eē cognoscat
quod deseruit. quo ma
gis dulce sentit eē quod
iuenit. **H**ec est gra que
iactu i corde hois p ti
more semē sapre desup

ifusa rigat. qz illas me
tes mente dulcedis deso
deriū trahit. quas nullus
gustatē carnalis affatus
foris iligauit. **D**icitur
g de sapia. p timorem
seminat. p gram rigat.
Quia timor p mū carna
lis delectationis affatū ab
aio pscidit ac deim gra
eūde am iā defecatu z
purū a sordibus spiri
tali delectatioē p fundit

Erro De purificatioē

dm ē: p dolore
morit. **S**icut scia gmi
nac non pnt nisi pus
i tra gputrescat z quo
dāmo moriāt. ita nos
germē bonū pferre nō
possimus: n pus p sa
lubre quēdā et viuifi
cū dolore. hinc mūdo
moriam. **H**ic dolor ē
de pntis uite exilio. **E**t
bū post pceptionē grē
dolor nascit. qz tūc vē
i quibus malis simus
agnoscim: qm p ifusi
onē diuine grē illuati

dulcedine spiritualium bono-
 rum aliquatenus degustare
 valemus. **V**n salomon
 dicit. **Q**ui addit scientiam;
 addit et dolorem. **Q**uicumque
 enim spiritualium bonorum dul-
 cedine non nouerunt: car-
 nalis gratie passionibus
 etiam tunc amant cum affli-
 gunt. **E**t idcirco gratia cor ei
 peruenit ut illud excitet:
 ut agnoscat homo exilium
 suum et defleat discat mala
 que toleat. **E**t inest quod
 acceptum donum gratie continuo
 mens ad lamenta solu-
 tur. **D**olore patitur. fletibus
 delectatur: et tanto iam impa-
 tientiarius mala patientia tole-
 rat: quanto ardentius eui-
 cino ammonita ad bona fu-
 tura suspirat. **J**am non
 solum mundum deserit. sed et
 fugit non solum postponit
 sed odit: et que prius timo-
 re tractata ea que elucite
 possidebat deliquit: nunc
 salubri dolore operata etiam
 iam huius que humane condi-
 tionis infirmitas exigit

necessitatibus deseruire
 ingemiscit. **E**t sicut prius
 pro timore ab illicitis mun-
 di actionibus se sequest-
 uit: ita nunc omnem mundi
 specie quantum possibile est
 in hac adhuc mortalita-
 te viuenti a cogitatione
 funditus excludit. **D**e
radicatione sapientie.

Varto dictum est:

pro fide iudicatur. **T**ria
 sunt genera hominum: infideles.
 infirmi in fide. fideles.
Infideles sunt gentes que
 deum ignorat: que non
 credunt euangelio christi.
Qui propter hanc vitam qua
 temporaliter hic viuunt: aliam
 vitam nullam esse arbitran-
 tur. **H**ij in terra radices
 faciunt: quia eo magis peni-
 tibus inhiant: quod bona
 perpetua que sequuntur non
 nouerunt. **T**ertena abi-
 unt. felices hic esse querunt:
 quia post hanc vitam se
 nichil futuros esse existi-
 mant. **D**e numero istorum fuit
 stultus ille: qui in libro

Job & Eliphaz subsannat.
Vidi inquit stultus firma in
dice: et maledixi pulchri
tudi eius statim. **S**tiltius q
ignorat ad qd factus sit: q
preter id quod videt nihil
esse credit: quia q sibi ma
la restant punde nescit.
atq; hic pittura et falsa
quedam bona quasi semp
sunt pmanfura diligit.
Hic aliqui firmiter radi
catus esse videt: du t palit
floret. **S**ed sapiens eius
pulchritudini statim
maledixit: qz post hec
momentanea bona ad
que sit mala rapien
dus agnoscit. **D**e hoc
quoq; stulto psalmista
ait. **D**ixit insipiens in
corde suo: non est deus.
Et dem anuatis q plin
bus suis: non est inquit
timor dei ante oculos eo
rum. **Q**uis enim deum time
re pnt: qui esse deum non
credunt. **V**n q sequetur
onidit: qz eos ad quos
dei non puenit timor.

etiam ad ipsum principium sa
pie ptinge non contingit.
Nunc iam videamus de hys
quos sedos mianum: si sit
radicati aut ubi fuerint
radices suas. **N**on videt
hij habere radices. **I**nfirmi
enim in fide sunt quibus iam
aliquid pusuasum est de veritate:
sed adhuc in quadam anticipa
ti mentis firma fluctuantes.
Hys que in sacro eloquio de
futuris pmissis bonorum vel
penis malorum referuntur
nec ois qd dicunt nec p
acqesunt. **V**ident enim que
dam in hoc mundo sic gerit
ex quibus esse deum et huma
na curam possit intelligi
et q cuncta homini facta
siue bona siue mala refer
unt ad iudicium. **H**oc q
qfiderantes time incipiunt
qd minatur deus: atq; hoc
timore qpulsi qd iubet fa
cere qd phibet vitare. **P**o
nunt. **E**t fit nonnquam ve ai
ad ipse hoc timore exercita
ti fuerit. nam non solum time
ant qd minatur deus: sed

etiā quodā mentis affectū ap-
 perē capiūt quod p̄mittit
Sed cū rursū malos ī hoc
 mūdo florē q̄spirūt & ml-
 ta alia in hac vita ita
 q̄fuso ordīe volu. ut ne
 q̄q̄ mūdos p̄ p̄m̄dētia
 dei gubernari sed om̄i
 rerū euentus fortunis
 sb̄iare casibus videat̄:
 q̄tūmo zelac̄ itipiūt pa-
 rem p̄tōy: et in hoc mū-
 do ip̄i quoq; florē q̄cupis-
 cūt. **T**acitis em̄ cogita-
 tioibus sibi dicit̄ vanū
 eē timē iudiciū: nichil
 eē qd̄ stulti hoīes de pe-
 ni inferni et de suppli-
 tijs maloy sibi q̄finxe-
 rūt. ex timōe nō ex veri-
 tate hoc p̄cessisse: cū
 vtiq; deus sum̄ distric-
 te sc̄ā hom̄i pensaret.
 tū manifestis idic̄ijs
 her̄ declarac̄e potuisset
 vt nemo deit̄eps inde n̄
 bigeret. **P**ostremo aut̄
 valde a rōne eē alienū.
 p̄ incertis certa reliquē
 et sectado inuisibilia q̄

dā que vtrū vera sint
 an decepti hoīes ea im-
 esse finxerūt nem̄ vni
 q̄ sc̄āe datū est. et certa
 et p̄m̄tia bona que q̄e om̄i
 iudiciū & sensus p̄bat
 non solū bona eē. sed et
 am̄ huāne natūe valde
 necessaria. quodā ip̄o-
 ba p̄sūpsioe q̄tēp̄ne:
 maxie cū her̄ oīa deus
 nō nisi ad vtilitate ho-
 minū creasse p̄bet: et
 idcirco deo non fieri
 vniū si vtiunt̄ bonis
 que non ob aliud n̄ ut
 eis hoīes vterent̄ crea-
 uit. **I**sti ḡ tales qui fi-
 dem suā nō nisi sc̄dm̄
 incertos rerū euentus
 pensac̄e nouerūt non
 p̄nt eē stabiles: qz̄ sic
 mentis leuitate facile
 verbo veritatis ad t̄ps
 credūt. ita etiā facile in-
 t̄p̄t̄ptatiois a fide veri-
 tatis recedūt: qz̄ facile
 cū tēptant̄ falsū eē p̄sū-
 detur: vnde & pus̄ d̄bitū
 bant etiā cū sc̄āe videbāt.

Talium hominum typum in se propheta expressit: cum dicit. **H**ei autem pene moti sunt pedes mei: quia pene effusi sunt gressus mei: quia zelavi in peccatoribus patrem peccatorum videns. **E**t paulo post. **Q**uid inquit scit deus: et si est sciam in extemplo. **Q**uia ipsi peccatores et habundantes in seculo: optinuerunt divitias. **I**nrogant enim isti et dubitant et quibusdam cogitationum suarum estibus curru ferunt: nescientes ad quam partem potius suarum suorum mentis inclinent. **C**redere non possunt et negare non presumunt: assertio dubia est et fides suspecta. **Q**ui autem fideles sunt huiusmodi dices habent: sed non sicut increduli radices figunt in hoc mundo: sed sunt per fidem et dilectionem radicati et fundati in deo. **I**sti sunt vinea domini sozeth. vinea fidelis. vinea iusta: quam ipse bonus agricola plantavit in monte transplatamur.

quia de egipto transtulit et creavit gentes. et plantavit eam. **D**e his alibi dominus per prophetam loquitur. **P**lantabo eos super humum suam: et non euellam eos amplius. **H**umum namque et patriam meam deus est. **I**nquam plantam quam ei per devotionem mentis adhaeremus. dicentes cum psalmista. **M**ichi autem adhaerere deo bonum est: ponere in domino deo spem meam. **D**e qua scilicet humo amplius non euellimur: si usque in finem in eius dilectione permanemus. **D**e hac quoque radicatione spiritus sanctus per prophetam dicit. **Q**uodcumque reliquum fuerit de domo iude mittet radices dorsum: et faciet fructum sursum. **I**n reliquijs enim domus iude fideles signantur: qui radicem dorsum mittunt: quia omnem cogitationem cordis sui ad iterina gaudia defigunt. **F**ructum autem sursum fa-

47
cū: qz in supma patria
quā in hac vita p amore
sp requirūt vite dona p
modū in r̄tribucōe p̄cipi
unt. **Ad** ei go ifideles ne
gant. et de quo ifirmi fi
de dubitant. hoc fideles
dunt et expectāt. et qd
infideles diligūt. ifirmi
autē in fide zelant: hoc
fideles fugiūt. **Fides** ḡ
est p quā radicāt sap̄ia
: qz p fidē firmat am̄
et stabilit̄ affrūs. **Cui**
autē in fide hesitat: hic
neqz ī timōe dei neqz ī
amōe dei p̄fūs cē p̄t.
Aliter enī timem⁹ quod
suspiciam⁹: aliter time
mus quod credim⁹. **Ad**
credim⁹ p̄fē timem⁹?
Quod autē suspiciam⁹. h̄
plerūqz idcirco timē neg
ligimus: qz ex ipā nrā
dubitacōe ī quādā p̄ni
tiosam securitatē radi
mus. vt tā id solū in
iustū cē credamus qd
a nrā cupiditate discor
dāe cernim⁹: ita ut sepe

mens nrā decepta h̄
potius venturū cē exis
timet qd magis sibi eue
nire desiderat. **Ut** ḡ n̄
timor r̄missus. nec af
fectus tyridus sit: n̄c
est ut firmā z̄ḡcussā
fidē habeam⁹. p̄ quam
firmū radicāt ea q̄ in
tribus p̄cedentibus ac
cepimus bona z̄firme
mus. **De ḡm̄iacōe sap̄ie**
Vnto loco adiūt
tū est: p deuotionē
germinat. **Deuotio** est
feruor bone volūtatis:
quē mens cohibē nō valēs
rectis maifestat idcirco.
Hec diuidit̄ in tria: in ze
lam z̄ passionē z̄ beni
uolenciā. **Zelus** est dū
p amore iusticie defen
sore vltro se offert am̄
calūpnīā veritatis pati
non sustinens. **Cōpassio**
est: qn̄ miseris aliorū
gdolemus. **Veniulencia**
est: qn̄ p̄m̄ta volūta
te b̄nficia roganti am̄i
mus. **Et pulchra** est silim

do. **G**ermiare enim gna tunc
dicim? qm natua quada
occulta vi itegra rupit
ut germine prodeat quod
intus latuit. Et ita se
cuis bona volūtas relac
se nō valens: quadaut
ita dicā violencia ad ex
hibitionē boni opis fo
ris exit. **De ortu sapie**

Ex toto loco de sapi
entia dictū est:
p q̄pūctionē orit. **H**ic
michi occurrit elban
gelica illa pabola: in
qua regnū celoꝝū the
sauro abscondito i agro
q̄pat. Regnū quippe
celoꝝū est vita eterna
vita autē eterna xp̄us
est: xp̄us autē sapiā
est. **S**apiā vero thesaurū
Et hic thesaurus est ab
sconditus in agro cor
dis huāni: vbi factū est
homo ad ymaginē 2 simi
tudinē creatoris sui. Qm̄
ita conditū est cor hoīs.
vt i eo tamq̄ in speculo
dīna sapiā r̄lucet: et q̄

i se videt nō potuit. in sua
ymagine visibilis appa
rebat. **M**agna p̄sus dig
nitas hoīs portat yma
ginē dei: et illius in se
iugit. **V**ltū aspice: atq̄
eū sp̄ per contēplationē
p̄ntem habē. **S**ed p̄p̄
mus ille parens vetitū as
secutus 2 iterdictū tangēs
delatationē suā i terza sp̄
sit? p̄cā puluis supiet?
cordi huāno p̄ciosū the
saurū istū ab oculis nos
tris abscondit: et caligo
ignorācie oppāsa lumē
sapie itercepit. **E**t hoc
est illud quod i templo
salomonis figuratū
est: vbi legit q̄ p̄p̄ p̄fe
cit salomō oē opus ad
edificationē domus dñi
et q̄sumata sūt vniūsa
que ad istructionē domū
p̄tinebant. q̄tinuo ne
bula i pleuit domū.
ita vt sacerdotes m̄stra
re nō possent. **S**alomō
quippe iterp̄rat pacifi
cus: et significat illū

qui est pax nra. qui t̄ro
 filiamit nos deo i sangu
 ne suo. Et q̄ idē ip̄e ih̄us
 xp̄us d̄ns n̄r sapiā est pa
 tris: salomō deo tēplum
 edificat: q̄ p̄ sapiā m̄di
 cor hoīs fr̄m̄ est vt̄ in eo
 quasi i templo suo deus
 habitaret. **Hec** est sapiā
 que edificauit sibi domū
 : quia ludens i orbem
 rax delicia suas dicit
 eē tū filijs hom̄. **Sed** h̄
 vt̄ edificata est: nebula
 implet: q̄ h̄o q̄ditus. ac
 deū p̄t̄ando ab illa iter
 ne q̄replacōis sperula cor
 ruens. **I**has miserab̄ p̄n
 tis vite t̄nbras labit: q̄
 caligine ignorācie obuo
 litus q̄d agendū vel viā
 dū sibi sit ex magna p̄te
 iam nō videt. **A**bstondi
 tus est q̄ thesaurus iste
 in agro cordis n̄r: qui
 tūc inuenit q̄n sapiā
 ozit. **S**apiā autē ozit:
 q̄n veritas manifestat.
Veritas autē manifest
 tat: q̄n ignorācia pel

lit. **I**gnorācia autē pel
 litur: q̄n mens illūna
 tur. **M**ens autē illūnat:
 q̄n amorē sui conditoris
 accēsa vehement̄ cōpū
 gitur. **C**ōpūctio enī mē
 tem accendit: mens
 autē illūnat. **I**llūna
 ta mente ignorācia pel
 lit: pulsa ignorācia ve
 ritas manifestat. **M**a
 nifestata veritate sapi
 encia ozit: oziente sapi
 encia thesaurus iueni
 ē. **H**ec q̄pūctio quasi pa
 lus acutus t̄ram cord̄
 n̄r fodit: et quasi ig
 nis rubiginē exurit:
 et quasi splendor t̄nbras
 pellit. **P**hanc fodē de
 bemus altos puteos i
 cordibus n̄r. eicientes
 oēm t̄renitatē a nobis:
 ut possimus iuenire the
 sauros absconditos 2 ot
 cultā sapiāz venā aq̄
 viuentiū. **S**ic abzahā
 et ysaac 2 iacob p̄rēs
 n̄r puteos foderūt q̄
 rentes aquā viā sapiē:

et qm̄ allophili puteos il-
los absentibus eis tra r̄
pleuerūt. qm̄ rursū fode-
rūt. rursū aquā viuā
querēbant: et hoc frequē-
ter faciebāt. Ita et nos
si maligni spūs corda
nr̄a studio q̄pūctiōis ab
oī trinitate emūdam
rursū q̄diātes tra re-
pleuerūt: nos iterū fode-
ca p̄ q̄pūctiōne iterū
emūdaē debem⁹. Et h̄
tam diu facē optet quo
usq̄ aquā viuam iuēti-
mus: et quousq̄ thesau-
rū p̄ciosū repiam⁹. Cū
autē iuenerim⁹. absco-
dē eū debem⁹: q̄ r̄cius
amittē qd̄ itaute mani-
festat. **T**hesaurū iuentū
manifestat: qui acceptū
donū sapiē in ostēntio-
ne portat. **T**hesaurū au-
tē iuentū abscondit: q̄
accepto dono sapiē non
foris ī oculis hoīm. sed
intus corā deo gloriā
querit. **O**ptet etiā nos
ire & vendē oīa que habē-

m⁹ et emē agrū istū: q̄
quicūq̄ ille est cui ieterna
gaudia iā t̄uelata sunt:
p̄ gntu eozū libent⁹ de-
bet q̄tēpnē oīa que ī hoc
mūdo eū delāre potue-
rūt. **S**ed iter her sollicitū
q̄siderandū est h̄is q̄ sapi-
entiā querūt: qd̄ nō ob
aliud s̄ p̄t̄ seipām q̄re-
da est sapiā. **N**ichil enī
melius est sapiētia. et
ideo idignus est sapiā
qui aliud q̄ ipām p̄ ip-
sam obtinē intendit:
qui nō ut possideat sed
ut venalem p̄stituat
sapiā querit. **P**terea
si xp̄s est sapiā: q̄ sapi-
entiā p̄huāna laude q̄-
rit. filis eē q̄rit p̄di-
tori iude qui xp̄m ven-
didit. **Q**uēramus igit̄
thesauros absconditos
quēramus sapiām. que-
ramus xp̄m: sed non fi-
tut iudas qui xp̄m q̄ssuit
ut venderet. nō ut possi-
deret. **Q**uesiuit enī xp̄m
iudas & iuenit et tenuit.

sed nō retinuit qz vendid.
 Sed scō mulieres ad sepul-
 chū cū aromatibus veni-
 entes xp̄m quesierūt et i-
 uenerūt. et tenuerūt et i-
 tinuerūt: qz nō querebāt
 vt venderent sed vt possi-
 derent. **Dicit** ḡ de sapia:
 p̄ timorē seminat p̄ grām
 rigat. p̄ dolorē morit. p̄
 fidē radicāt. p̄ deuotionē
 germinat. p̄ sp̄ūctionē
 orit. **Hij** gradus videt̄
 n̄ significari vbi abra-
 hā iubet exire de tra sua
 et de cognatioē sua. et de
 domo patris sui: et tūc tra
 demonstrāda p̄mitt. **Exi**
 iquit dñs de tra tua et
 de cognatioē tua et de do-
 mo patris tui: et veni in
 terram quā mōstūero tibi
Igit̄ p̄ timorē exim̄ de
 terra m̄a: p̄ grām exi-
 mus de cognatioē m̄a:
 p̄ dolorē de domo patris n̄i
 egredim̄: p̄ fidē et deuo-
 tionē dñm sequim̄: ac de
 mōde i sexto gradu t̄ra no-
 bis p̄missiois p̄ sp̄ūctio-

nem demonstrat. **P̄ti-**
 morē relinqm̄ sensum
 tremū: p̄ grām et dolo-
 rem mutam̄ affectū:
 p̄ fidē et deuotionē cofir-
 mam̄: p̄ sp̄ūctio-
 nem uenimus desider-
 ū. **De tra m̄a exim̄:** qñ
 vicijs que i nobis et ex no-
 bis nata sunt abrenū-
 tiamus. **De domo patris**
n̄i eximus: qñ mūdū
 oem̄ et ea que i mūdū sūt
 p̄sus a cogitatioē n̄a
 sequestram̄ et oem̄ ai-
 mtentionē in sola et̄na
 defigam̄. **P̄i n̄i scdm̄**
illā natiuitatē p̄ quā
 patris nati sum̄ dyabolus
 est: qz scdm̄ illā natiui-
 tatē ad eius dominū p̄ti-
 nemus qui auctor est pec-
 cati. **Eius domus est mū-**
dus iste: qz merito sue p̄-
 uersitatis mūdi huius
 et eoz qui mūdū istū
 amant p̄nceps factus ē.
Egressis autē de tra m̄a
et de cognatioē m̄a et
de domo patris n̄i. alia

ad nō tu ostendit: qñ
nobis p̄fē hūc mūdō mor
tuis. qdā iam de futūis
gaudijs quasi de longe
odoratē gredit. **A**fflat⁹
enī spū scō ī solito gau
dio am̄ hīlare scit: 2
mirat⁹ quale ad gustā
dū esse possit qd̄ tā mi
re etiā p̄ odorē īficat.

De tremēto sapientie

Eptimoloto adiūc
tū est: p̄ deside
riū crescit. **S**icut ḡpūc
tio īcendio gpat: uade
sideriū filē est fumo q̄
de īcendio nascit: qui
īdirectū ascendit. et qñ
tomagis sursum tollit tā
to amplius extenuat:
tandēq; eleuatus ī sub
lime ab ocul̄ itueniū
p̄sus subducit. **P**ostq̄
enī p̄ ignē ḡpūctiois
p̄cā rubigo a mēte fu
erit supra et ille ītern⁹
fulgor ī corde nūcā ce
pit: q̄festi am̄us ī quā
dā cōtēplatiois specu
lā subleuat: ibiq; quo

dāmō serpo altior effūs
quādā ut ita dixerī luci
dā regionē. et terrā no
uā eminus p̄spicit: qua
lem nūq̄ antea vel vidit
se se mem̄it uel cē estia
uit. **M**irat⁹ et ip̄e qui vi
det 2 p̄ gaudio p̄ntis lu
mīs p̄teitas ignozā
cie sue tñbras accusat:
mirat⁹ sub se ī ymo quo
p̄stratus iacuit: mūc
tur sup se ī sūmo quo
eleuatus tendit. **G**audz
se tñm nā euasisse quod
doluit: dolet se tñm adh̄
ab eē ab eo qd̄ diligit. **S**o
nat igit⁹ festinat ascēdit
crescit p̄ desiderū. et quē
admodū v̄gula fumi qñ
tomagis sursum tollit. tā
to amplius extenuat: ita
celestibus app̄iquās et
omniē t̄rene cōcupiē ne
bulā euaporās. totus
sp̄ritualis efficit: tā
dēq; se hūānis subducit
aspectibus: dū ad t̄rena
ista 2 visibilia ḡcupis
tenda āplius exire ītu

sans. itus i abscondito fan
ei dñi gloriat. **De roboñnoe**

Cauro loro ndiuc
tū est: p caritatem
roborat. Caritas filis est
vino. Vinū nāq; eos qños
rebziacit reddit hylacs
audaces. fortes. obliuiofos
et quodāmo isensibiles.
Sic caritas mūdando qñi
entia mētem exhilaet.
Deñ audacē reddit: qñ
p mūdina qñctie fidu
tia prestat. Deñ vires
auget: qz sicut testatu
stptia. fortis est sicut leo
qui qñdit i dño. Conscia
em mūda nullis adūsis
supari pñ: qz cū intus sp
de dei aduutozio psumit:
qdqd aduersi foris toleat
facile cōtēpnit et vñit.
Obliuione qñp genat:
qz dñi totā ai itentionē
ad desiderū eternozū tra
hit: om̄ que tñscūt me
morā ab aiō funditus
euellit. Insensibilem red
dit: qz dū mente p iter
nā dulcedine medullit

replet: qdqd exterius ama
rū infert qñpnit quasi
non sentiat. Caritas qñ
sapiām roborat: dū mē
ti fiducā 2 fortitudinē 2
isupabile quodāmo isen
sibilem reddendo qñctia
prestat. Possum quoq;
si volum' in hys octo gra
dibus. octo btitudies p
ordine expssas notare:
ita ut id quod dictū est p
timozē semiat. pñneat ad
id quod dicit. bñ paupes
spiritu qñ ipoz est reg
nū celozū. Id qd dictū ē
p grāz rigat: pñneat
ad id quod dicit. bñ mites
qñ ipi possidebūt trā.
Id qd dictū est p dolozem
morit: pñneat ad id qd
dicit. bñ qui lugent qñ
ipi qñsolabūt. Id quod dic
tū est p fidem radicat:
pñneat ad id quod dicit.
bñ qui esuriūt et sciūt
iusticiā qñ ipi satia
būt. Id qd dictū est p de
uotionē germiat: pñ
neat ad id qd dicit. bñ mi

seu cordes qm̄ ipsi m̄az q̄se
quent. **Id** quod dictū est p̄
ḡpūctionē orit̄: p̄tineat
ad id quod dicit̄. b̄t̄i mūdo
corde qm̄ ipsi deū videbūt
Id qd̄ dictū est p̄ desiderū
t̄rescit: p̄tineat ad id qd̄
dicit̄. b̄t̄i pacifici qm̄ fi
lij dei vocabūt̄. **Id** qd̄ dic
tū est p̄ caritatē roborat̄:
p̄tineat ad id quod dicit̄
b̄t̄i qui p̄secutionē patiūt̄
ē p̄t̄ iusticiā qm̄ ip̄ozū
est regnū celoꝝ. **De viro**

Uno loco ē sapien
adiūtū est: **cie**

p̄ spem viuet̄. **Spes** fuit
roz bonozū ī mente q̄si
sc̄t̄tullatio q̄dam est que
nūt̄ ī fomite. **Est** enī
spes quasi memoria q̄da
inuisibiliū gaudioꝝ q̄
in corde hoīs ītrōdita ca
lcfacit illud ītr̄insecus
et nō sinit̄ arefc̄e fr̄igoē
infidelitatis ī hyeme p̄n
tis vite: et q̄d̄ ī h̄c spes
viuit̄ ī m̄ā mente. nūq̄
arefc̄it arbor sapiencie.
Red q̄ad modū lignū ser

uat viroꝝ suū dū equalē
habet ḡt̄perāriā hūozis
calozis: sic aīm̄ arefc̄e nō
p̄t̄ quē 2 caloz s̄c̄i sp̄s īnu
rit qui desup̄ radiat̄: et
studiū bone op̄atiois quod
subtus r̄igat̄. **De pullulatiōe**

Primo loco ad iūc
tū est: p̄ c̄nt̄ū p̄er
tione n̄ fr̄ondescit 2 exp̄ā
dit ramos. **Quidā** sūt ī
quibus sapiā ī altū t̄res
cit̄: quidā v̄cō ī quibus
se ī latū expandit̄. **ī** cō
t̄platiū s̄c̄i ī altū surgit̄:
qui p̄ animē mentis p̄
netrant̄ vsq̄ ad cōt̄emplā
da secreta celestia. **ī** atti
uis se ī latū expandit̄:
q̄ h̄i intentionem mentis
sue multiplicat̄ foras sp̄
gūt ad dispensanda t̄er
rena. **Sūt** v̄cō nōnulli
qui p̄ quietē diuinitus si
bi ḡressam p̄mo multū
ī cōt̄emplatiōe ext̄escūt̄:
sed dū vidēt̄ alios simpli
tiores fr̄es t̄renis actibus
occupari eos ī ḡp̄atiōe
sua despicūt̄: et dū ip̄i

steiles sint a bono ope. bo
 natū opa ī alijs nō p̄tmes
 cū iudicāe. Quia ḡ m̄ hu
 militate stac negligūt. v̄
 to elationis exquassati a
 fastigio contēplatiōis ca
 dūt. delectiq; varijs pa
 tēt erroribus: et multipli
 citer ab illa īterna pace
 distrahūt. Quorū videli
 c̄ errorū p̄ncipiū hoc ē.
 q̄ infirmitatē suā huīliter
 nolūt agnoscē: sed de dei
 mīnē quod accēperāt in
 caute se extollūt. Necessē
 enī est ut ī oculis eorū v̄
 lestent f̄a aliorū: qui
 de suis mētīs sentiūt tā
 imodecāte. Nec fieri pos
 set vt vitā alienā iudi
 cāe p̄sumerent: nisi pei
 us in se tūmūissent. Hu
 ḡ error semel illapsus
 nō. late venena sua dif
 fundit: et occulte serpēs
 et īmiscens se cū tīs mo
 tibus aīe. volūtates īmū
 tat. q̄silia dissipat. cogi
 tatiōnes ītorquet. et roz
 rūpit desideria: curasq;

iducit sup̄fluas. Et q; se
 mel aīmus ī flatus mag
 na de se existimāc didicit
 f̄a sua ad examē rōnis v̄
 uoracē ḡtēpnit. et co libe
 rius vitā p̄sequit̄ alie
 nā: quo in se nichil re
 prehensioē dignū ēc̄ ac
 dit. Quē tñ sup̄bia p̄i
 mū se palliat sub sp̄e bo
 ni zeli: et p̄suadet decep
 te menti nō ēc̄ p̄f̄m a
 more iusticiē qui q̄sensū
 culpe p̄bet aliene: cū
 autem delicto alieno oīo
 consentire. qui neglig
 oū p̄t delinquetem argu
 ere. Hoc igit̄ male p̄i
 da mens errorē decepta
 totū se curiositati dedit:
 et paulatī crescentē mor
 bo. dū p̄mū errata ah
 orū imodecāte p̄sequias
 suestit: postremo ad h̄
 deducit̄ vt q̄qd̄ viderit
 uel apte calūpnari vel
 sinistre īterptari conet̄
 Ut si forte aliquos p̄ q̄
 utilitate aliquituli sol
 uatari vidit: hos cu

pidos vocat. Quos puidos
ēē pſpererit: auaros nōi
nat. **C**os autē qui ſe affabi
les et hylares oībus p̄bent
: vino adulationis iſeruire
dicit. **I**llos vco qui ſepius
trifticiā vltu p̄ferūt: i
vidia tabeſcē credit. **E**t
quos alacres et deuotos
i ministrando pſpererit:
leues et iquietos aſſerit.
Quos debiles aut ḡues
iuenit: quaſi pigros 2
iertes accuſat. **A**bſtine
tes morbo ypocriſis la
borat: et eos qui plus ne
ceſſitati indulgent lux
ui deſeruire exiſtimat.
Et hūc quidem errorem
multiplex confuſio ſeq̄
tur. **S**tulta ſiquidē 2 peſ
tilens curioſitas que ſe
cretū alienū i probe ſeru
tari atendit: ſepe quib̄
nichil iueniat qd̄ iuſte
rephende poſſit. puerſa
tū ſuſpiciū non deſiſtit.
Si vco aliquid dignū ē
p̄hensione iuenit: ſta
tū tumidā mentē non ad

q̄paſſione ſed ad cōteptū
trahit. **C**ontēptus vco nū
excitat: qz typo ſup̄bie iſta
tus aīn? iſtoleabile credit
ēē qd̄q̄ ab eo ſuſtinet que
deſpiciit. **D**em̄ ira i indig
nationē creſcit. **I**ndigna
tio i cōtumeliā p̄cedit: cō
tumeliā odiū parit. **O**diū
autē inuictentū in iudiciā
tūſit. **I**udiciā vco aīo tediū
gignit. **T**ediū autem cū iſe
derit cordi quaſi tinea de
molit̄ illud: et ſuffocato
gaudio iſterno i ſemetip̄a
cōſcēna tabeſcit: ſit ſibi
ip̄i grauis aīmus 2 quaſi
plūbū i mobilis p̄manēs
ſurſū erigi nō valet: et
qui p̄us p̄cōis cōtepla
tiois celos penetraē cōſue
uerat. nūc ḡui p̄ſus p̄o
dē ſub ſecadit. **P**horreſcit
tūbras ſuas quas iſtne pa
tit. et ſi poſſibile eēt auſu
gē vellet ſemetip̄m. **I**git̄
iſta cōſcēna foras ſu
dit: tremis ſe iſmictet actio
nibus: vt uel occupatus
obliuſci poſſit maloz

fuozū. Et q̄ leuius eē uidi
 rat eē malū corpō qd̄ nitus
 toleat: nā misericordiā dolo
 res sue occupatiōis foris
 amat. Et q̄ verā dulcedi
 nem longo tedio palatiū
 cordis sui gustare deditat:
 carnalis occupatiōis ac
 cū siens aīa cū desiderio
 bibit. **I**uuentū igit̄ in au
 ris exterioribus dyabolū
 corrūpit: et nā nullo si
 bi iudicio rōis r̄mittēmi
 ad quelibz erroris precipitia
 trahit. **S**ed q̄ nūc di
 dicimus ad quāta nos ma
 la m̄a supbia precipitat:
 dignū est ut etiā conside
 mus qd̄ sit medicamētū
 p̄ qd̄ grā diuina r̄staura
 tur. **T**ale em̄ est hoc anti
 dotū ut nō solū p̄stinam
 r̄formet sanitate. sed et
 maiore addat fortitudine
 : nō solū reparat qd̄ pe
 rijt: sed etiā supaddat qd̄
 defuit. **V**n̄ p̄ oīa laudabi
 lis et glōsus deus solus mi
 sericors et pius qui gr̄tis
 largit̄ donū et gr̄tis r̄stau

rat amissū: et qui indigni
 eramus etiā id̄ p̄cipe qd̄
 p̄didim̄: sic restituit ut
 nō ad iteritū sed ad iterme
 tū cecidisse videatū. **I**git̄
 iste qui p̄ sapientiā exre
 uerat de altitudine sua su
 p̄biuit: et ideo bonū est et
 ut p̄adat et assuescat ī
 altū expandē ramos suos
Bonū est ei ut itermissio
 studio cōtemplatiōis ad
 tps̄ foras exire opellat̄
 et exteiora dispensanda
 suscipiat: ut discat expi
 mento. q̄ difficile sit p̄
 officii exteioribus inser
 uire: et tñ p̄ desiderii
 interioza non desere. **E**t
 cū se ad curā suscepti re
 gimis ipare eē agnoue
 rit: tūc sciat qd̄ de hīs
 sensisse debuerat. quos
 pius ī eodē loco positos
 incōsidiante despiciēbat
Et q̄ maiore p̄tatem
 maior solet sollicitudo
 comitari: ipā eū cura ex
 ercat ut discat eē pau
 dus 2 curū spectus et nō

tor pestat ocio. ut ante pi-
culū aīy firmet. ut non
solū qd̄ eueniat. sed qd̄ eue-
niē possit attendat. **I**rru-
denti fortune nō nimīū
credat. ī adūsis fiducia
nō amittat. Et qd̄ sine
habiturū est siue bonū si-
ue malū eque despiciat.
ocm̄ euentū consilio suo
p̄ueniat. amicos ante ne-
cessitatē cōpacē student.
ī p̄o sensu nō plus q̄ op-
ter confidat. om̄es dilige
nō om̄es eque credē. mano-
ribus obediētia debita.
equalibus dilectionē. sub-
iectis p̄nā sollicitudinē
pendat. et sic p̄ diuersa
vtutū studia sapiē sue ra-
mos diffundat. et tūc de-
mū arbor illa sapiē que
p̄us ī modū flexibilis a-
rūdinis nudo stipite ma-
le exarauerat. iugi iā stu-
dio vtutū roborata et frō-
dibus circūsp̄ctionis vn-
diquē vestita. rursum ad al-
ta cacumē eleuet. tūc
nūc melior q̄nto robusti-

or q̄nto exercitator. q̄ntū
circūsp̄ctione ornator.
ita ut etiā ip̄a p̄fasio sua
ei p̄fuisse videat. Sed q̄ ip̄a
sapiā p̄ circūsp̄ctionē ra-
mos suos expandit. diffini-
amus nūc quosdā gn̄ales
modos quibus circūsp̄ctio
ex̄ct. Sūt autē quatuor. ti-
mor. cura. n̄t̄tas. affectus.
Timor est anxietas perdi-
tandi. **C**ura est sollicitudo
cuadendi icōmodi. aut cō-
modi adipiscendi. **N**̄t̄tas
est debitū dandi. aut idi-
genia accipiendi. **A**ffectus
est desiderū p̄fruendi. **T**i-
mor p̄nit. cura trahit.
n̄t̄tas ligat. affectus v̄l-
nerat. **S**ic solet agricolā
volūt expandē ramos ar-
borū aut supponē eis pon-
deā que deorsū p̄māt. aut
subtus alligāe quo deorsū
trahant. aut iux̄t de fige
stipites et alligāe ramos
ne sursum eleuent sed in
latū se diffundat. aut ip̄i
nudo trūco īfige furculos
ut ibi ḡrescentes abozem

vestiant. **T**imor igitur est quasi
 pondus suppositum. **C**ura quae
 si pondus subtus appensum.
Necessitas est filis spiritus
 qui ligat. **A**ffatus est furcu-
 lus qui infirmus vulnerat.
Ista quatuor nascuntur ex
 quatuor generibus malorum
 hominum quae homo sustinet in hoc
 mundo: quae sunt ira diaboli
 nimis mundi infirmitas hu-
 mane conditionis. et invidia
 dyaboli. **I**ra dei est: cum
 flagellis attemperat. **V**ani-
 tas mundi: cum modum ne-
 cessitatis excedendo in mo-
 dum voluptatis abimus.
Infirmitas humane con-
 ditionis quae facile leditur in
 aduersis: et difficile ad
 bona agenda qualescit
 mus. **I**nvidia dyaboli
 est: cum ipso instigante ad
 vitia inflammamus. **I**gitur in-
 dei timor permittit: vani-
 tas mundi curas superflu-
 as remittendo deorsum tra-
 hit. **I**nfirmitas merito con-
 ditionis diris nos necessita-
 tibus ligat: invidia dya-

boli illicitis desideriis nos
 inflammando vulnerat. **E**t
 in hijs omnibus seruis
 erret ad primum: et tunc quae
 ei mala subiecta seruiunt:
 cum cum affligendo probant
 non subuertunt. **I**ste siquidem
 passiones omnes videlicet
 timor cura et desiderium
 illicitum male sunt: et ipsa
 quoque necessitas vite pen-
 tis a domino malicia noceat.
Sed deus haec idcirco ad tempus
 electorum suorum dominari men-
 tibus permittit: ut cum per
 experientiam didicerit quanta
 misericordia falsis delationibus
 istis infit: ardentius il-
 la vera gaudia requirant.
 quae nulla tristitia corrumpit.
Et salubrit aliquando de-
 liciti permittatur ad tempus ser-
 uire passionibus carnis
 suae: ut agnoscant infirmi-
 tatem suam et de se non presu-
 mant: et tanto deuotius
 postmodum diuine gratiae se
 subiciant: quanto manifest-
 tius ex praecedenti casu di-
 dicerit ex sua virtute non

ēē q̄stant. **E**t adhuc etiā
aliud p̄ quo nōnōq̄ seruis
dei uelle est ut temptet̄.
ut uidelicet ip̄e tēptatio
nes eos excoant et caui
ores reddant: q̄ conflic
tus uiciorū cōticia sūt
ututū. **E**t sicut sepe ca
dendo discit hō qualiter
inde gressū fige. **C**au
te ambulae debeat. et in
q̄fliktu belli qui frequē
ter plagatus est caui
uentē itū exapit.
sic qui a dyabolo sepe de
cipit. subtilius p̄ modū
uersuarias eius dephendit
et machinatioēs subūit.
Et hoc est q̄ multos ui
demus post magna fe
lera ad uirtutū sumā
conscende. et tanta uir
te om̄is dyaboli conat̄
q̄tra se erectos attē: ut
in quo se p̄uis uicisse gau
debat. iam non spoliat̄
se. s̄ cont̄ se potius armat̄
se uideat. **H**oc app̄al
tū. hoc d̄ci secretū q̄silii
est: ut illud etiā nā clās

suus p̄ficiat ad coronā. qd̄
inimicus sibi gloriabat̄ ce
cidisse ad uictoriā. **I**ubz nūz
nūc q̄sideare qualiter ex ip̄
sis quas sup̄ memorau
imus passioibus cōticia
nascant̄: ad deū qualiter
p̄ ip̄a cōticia curū suspectio
augent. **Q**uatuor em̄ sūt:
timor. cura. uicitas. aff̄ct̄.
Et ex tribus id est timore. uir
tute. aff̄ct̄: nascit̄ quartū
id est cura. **R**ed em̄ timem̄
mide sollicitate studemus
cūctatē: et qd̄ dolem̄ ad eē
sollicitate studemus a nob̄
remouē: et qd̄ desideam̄
adipisci sollicitate studem̄
optinē. **E**t sic post aff̄ct̄
nem passiois sequit̄ cū
sollicitudis: et p̄ curā
sollicitudis sequit̄ conat̄
in cōticio opatiois: et p̄
cōticiū opatiois crescit
cautela circūspectiois.
Et q̄ ex uicio nre corruptio
nis hoc nobis inest ut ma
gis solliciti simus p̄ eo adi
piscendo quod p̄ uer se au
p̄im̄. ul' eo euitando qd̄

sup flue formidam? fit ut
 tutelā cū cūspettois quā in
 bonis studijs q̄pae neglex
 imus. p̄ multa studia faci
 le accipiam? **S**epe q̄ aie mox
 tem nō metuit. moxi in car
 ne p̄tmesit: qui p̄petuos
 gehēne cruciatus non q̄si
 deat. pena t̄pales pati re
 formidat. **S**epe q̄ illā q̄fusi
 onem que ante dei oculos
 et scōrū angelozū p̄tōrib?
 ventura est timē adhuc nō
 didicit. vilis ēē in oculis ho
 minū erubescit: et p̄ hīs
 cuius laborat iter hoies
 que seruis dei nō solū fugi
 enda nō sunt: ymo etiā nō
 nūq̄ cū fructus eozū agnosca
 tur appetenda. **A**lit sunt
 multi qui aie sue ieiunū
 ignorāt: p̄ cibo ventris cō
 parādo vehementer ifudāt
Et sepe hoies p̄ carnalibus
 desiderijs adiplendis plu
 rimos labores q̄ues z ama
 ros libent tolerāt. quos p̄
 amōē vite etne vel ad mo
 ditū subire recusant: cū
 cōtra elcū sine it̄missione

laborāt z affligūt semet
 ipōs ne desideria carnis
 pficiāt: qui etiā n̄citatib?
 suis nō sicut timōē deserui
 unt: timētē ne vsq̄ ad de
 litiacionē effugiat volup
 tatis qd̄ exigit ifirmitas
 condiciois. **C**arnales au
 tē quiq̄ qui pro adiplen
 dis desiderijs suis libent
 labores tolerāt: foris nō
 t̄m ope sed enā mente va
 gant. **E**t dū p̄ exp̄imēta
 rezū multa discūt: qua
 si ex ipā occupatioē sua
 p̄udenciozes sūt. **D**e q̄b?
 d̄ns in euangetio dicit. **F**
 lii hui? seculi p̄udenciozes
 filijs lucis sunt i gnācioē
 sua. **S**ed hii tales aliqui
 miserationē diuina ab er
 roē suo cōuersi p̄raua stu
 dia deserūt: s̄ p̄ p̄udēciā
 quā i p̄uis studijs ab erroē
 didicerūt nō amittūt:
 et i bonis agendis tanto
 cūctioēs sūt. q̄nto i mal
 p̄petrandis p̄us studio
 siores extiterūt. **V**ñ ma
 nifeste ostendit eis p̄ suis

se quod tps delicti videbatur. **P**ropter quod superius supradictum est quatuor esse que exercent circumspectionem: timore videlicet curam necessitate affectum. Tres autem sunt timores mundani vel seculares. Timor vililitatis timor penae timor mortis: quorum singuli suas curas gerunt. **N**ecessitas autem duplex est. **A**lia in debito dandi: alia in indigentia accipiendi. **A**lter enim dicitur necesse est tributum dari cesari: aliter dicitur necesse est escas dare ventri. **I**deo necesse est ut tributum des cesari: quia dicitur debes. **I**deo necesse est ut escas des ventri: quia indiget accipere. **V**itque tunc exactor est: et cesar et venter. **V**itque tributum est: et esca et pecunia. **S**ed si quis considerat volumus minus nos cesar tollendo pecuniam quam venter accipiendo escam. **C**esar enim semel auferendo pecuniam tollit sollicitudinem: venter autem semel inmissio exigendo es-

ca nunquam nos esse permittit sine sollicitudine. **C**esar auferendo pecuniam magis nos alleviat: venter accipiendo escam et corpus nostrum patitur et animam gerit. **C**esar auferendo pecuniam pro paupertate humiliat: venter accipiendo escam pro habundantia nos ad vitam inflammat. **V**t breviter concludam: ego pro omni miserabiliore video eum qui sinit ventri quam illum qui sinit cesari. **N**ecessitas ergo alia est in debito dandi: alia est in indigentia accipiendi. **E**t illa quidem que in debito dandi est: multis modis accipit. **D**ebent enim subiectis plati prudentiam. **D**ebent subiectis plati obsequium. **D**ebent equales equalibus caritate firmam. **D**ebent sapientes insipientibus doctrinam. **D**ebent divites pauperibus elemosinam. **S**ed quod sine prudentia et circumspectione nec iuste profolue possumus quod debemus. nec petendo impetrare id quod indige-

mus: dū istis nōtatibus
 subicim. qd aliud q̄ ad pru
 denciā ⁊ circūspēctionē eru
 dimur. Et sicut de timoribus
 dictū est: sic etiā singulenti
 tates onerāt curas suas. **A**
 frū est desiderū p̄frūendi
Desideria alia sūt bona: al
 a sūt mala. Et bona deside
 ria sūt spiritalia: mala
 desideria carnalia. **S**piri
 tale desiderū q̄si vinū dul
 ce iebriat suauit. **C**arnale
 desiderū quasi vinū acedū
 et icoricitā bibentes aut
 infurozē v̄tit aut necat.
De illo v̄no dicit. qz calyx
 ī manu dñi vini meri
 plen⁹ myro: videlicet qd le
 tificat cor hoīs. Et alibi. **C**a
 lyx dñi iebriās q̄ p̄optim⁹
 est. Et cetera filia de illo vi
 no ī scripturā dicit. **D**e hoc
 autē v̄no dicitur est. **F**el dicit
 conū vinū corū: et vene
 nū aspidū insanabile qd
 exprimit de botro amaris
 simo: qd p̄p̄inat babilō
 de calice aureo fornicatio
 nū suaz: de quo iebriāt

om̄s gentes. **D**e hoc etiā
 v̄no dicit in elvangelio.
Ois hō p̄mū v̄nū bonū po
 nit: et cū iebriati fuerint
 hoīs tūc id qd dederunt ē.
De illo autē v̄no dicitur ē:
 tu autē seruaſti v̄nū ad
 hūc bonū. **H**oc carnale de
 siderū quasi p̄gnus sur
 culus ifirus menti ḡuit
 om̄i v̄lnerat. Et hic est
 p̄gnus de quo p̄ nathā
 dicit ad dauid qui ad dñi
 tē venerat: p̄ quo pascen
 do diues r̄ctis centū p̄p̄
 is ouibus vnā ouiculam
 paup̄is auferebat. **D**esi
 derū carnalis cōcupiscē
 tie quasi p̄gnus hospes
 ad dauid venerat: qn̄ de
 ambulans ī solario dom⁹
 sue bethsabec vxorē v̄re
 se lauante aspexit et ada
 mauit. **T**ūc autē ī pas
 tu p̄gni relit̄is ouibus
 suis centū. vnā ouiculā
 paup̄is occidit: qn̄ relic
 tis multis vxoribus suis
 ad explendā voluptatē
 vnā v̄re vxorē abstulit

Pegrum q̄ furtuli nudo trū
co īfigūt. vt eū vestiāt. q̄
sepe om̄potens deus quos
in orio suo tepidos et qua
si nudos a bonis opibus
ēē aspicit. illicitis desiden
is ad tps vlneari p̄mittit
vt timorati et curūspecti
fiant. **Qualit̄ autē isti**
affrūs cū sint mali hol
ne excreant difficile ē ag
nosce: difficilius est enei
raē. **Ille nouit qui fiant.**

Et disci Quō flo
plinā floret. ret.

In floze tria sunt. spes spe
cies odor: que oīa p̄ silim
dinē in bono ope iuenim̄
Sicut em̄ ī floze futurus
frūs. p̄mittit. ita ī bono
ope futūret buciōis pre
miū expectat. et eos in
quibus opa bona cernim̄
ad sorte sup̄ne r̄tribucio
nis p̄tinē sperāmus. Itē
sicut flos p̄ specie fulget
et p̄ odore demulcet. ita
bonū opus p̄ ex̄plū q̄dē
fulget: q̄n̄ p̄ritibus lau
dabile apparet. eosq̄ ad

imitationē attendit. **Podo**
rem autē demulcet: q̄n̄ ab
sentibus 2 longe positis p̄
opinionē bone fame īnotef
cit. **Quō fructificat.**

Et v̄tute fructificat.
fructus boni opibē
v̄tus occulta r̄re intēnoīs
Sub floze em̄ boni opib
q̄d foris p̄ ex̄plū lucet:
quasi quidā intus ī m̄te
absconditus fructus v̄tu
tis latet. **P̄inde q̄sq̄ vacu**
us a v̄tute bonū opus in
oculis hom̄n foris exhibet
: velut arbor est q̄ sū frū
floret **Quō maturescit.**

Et patientiā m̄tu
rescit. **Inchoat v̄**
tus non p̄dest. nisi ad fine
p̄ducatur. It̄ p̄ hoc si quis v̄
tute inchoat quasi quēdā ī
se bonitatis frūm format. s̄
si v̄tute quā incipit an̄ fi
nem deserit. velut ī m̄tu
rus et non aptus esu an̄
tempus frūs cadit. **Et r̄do**
patientia nobis valde ne
cessaria est: vt in bono q̄d
p̄ dei gr̄tā r̄re inchoam̄.

stant vsq; ad finē p̄senerē
mus. **Quō carpitur**

Et mox ē carpit. Vñ
fructus maturus
est: tunc discerpit. vt ad pa
trifamilias mensam ve
at. Et nos cū ad modulum
mē p̄fctōis p̄ducti fueri
mus: ab hac vita p̄ mox
tem p̄cidim⁹ vt ad rōnū
uū regis et̄ni t̄iffecim⁹.
Et hoc est q̄ ī cantico amo
ris sponsa dilectū suū amo
net dicens. Veniat dilect⁹
meus ī ortū suū: vt come
dat fr̄m̄ pomorū suorū.
Et ip̄e vsq; vitē ad sp̄osam
m̄det dicens. Veni ī ortū
meū soror mea sponsa:
messui mirrā meā cū azo
matibus meis: comedi
fr̄uū tū melle meo: bibi
vinū cū lacte meo. p̄ mox
tem q̄ carpitur: ut quasi
fr̄uū bñ redolentes ī nup
cias regis et̄ni p̄ntemur.
Nos ibi tabus dei erim⁹:
qz cōplacabit ī nobis: et
ip̄e tibus n̄r erit. qz nos
delcābim⁹ in ip̄o facie ad

faciē gl̄iam eius cōtemplā
tes: ita ut illud p̄p̄he cōple
at in nobis facia bor cū
appuet gl̄ia tua. Conclu
damus q̄ sumū p̄fctōis
ī dū z diuin⁹. **Quomodo**

Et cōtemplātibat
tionē tibat. Iste est
cibus. Ista ē refectio: de qua
psalmista dicit. Ad̄plebis
me leticia cū vltu tuo: delcā
tiones in dextera tua vsq; ī
finē. Ette arbor sapiē n̄r
p̄ quī dētū gradus vsq; ad
sumū mare mētū p̄uenit.
Hic autē n̄r magni m̄ste
rii ḡstus est: p̄mū quidē
qz ex septē z octo cōponitur
Septenarius v̄o p̄ n̄tē vi
tam que septē diebus cur
sigt. Octonarius autē q̄
post septē venit: et̄nā vi
tam significat. Septena
rius v̄o ad vetus testamē
tū p̄tinet: in quo p̄mittū
tur bona t̄p̄alia. Octona
rius autem nouo testamē
to aggruit: ī quo sperāc
ubem̄ eterna. Crescit q̄
p̄ septē z octo sap̄ia. p̄ sep

tem impiat: et pocto ad rō
sumationē ptingat. **P**rima
sapiā sit a deo hrena bona
petē: sēda sapiā 2 maxima
sit a deo deū desideare. **I**te
quidē si duplicet trigua
efficit: et sapiā si adiūta
caritate p dilectōē dei et pxi
mi genuit: vsq; ad con
formitatē etatis plenitu
dīs xpī nos pducit. **I**tem
in quidē mediū idem
est qui octauus: hinc idē
hīs septenariū. **E**t satis
claret q; septenarius ad
requiē ptinē: hīc maxi
me q; septimo die requi
euit dñs ab oī ope qd pa
trarat. **R**ursū p prophētā
ipmittit dño suis dilcō
ribus salbatū p salbatō
et mēsem pro mense: hīc
est requiē p requiē pftō
nem p pftōne. **P**requē
mentis. requiem men
tis et corpis: p requiē q;
nō consensūt malis.
requiē qua nulla senti
ent mala. **I**te p pftōne
opis pftōne retributio

nīs. **D**e est enī q; dicit salba
tū p salbatō: ac si diceret
requiē p requiē. **E**t q; di
cit mense p mense: q; si
dicit pftōne p pftōne.
Prima igit; requiēs p mū
salbatū nobis debet esse
in pnti vita cessāe a ma
lo: ut dū sēdm salbatū adi
pisti mēmu: in etnū req
estam? cū xpō. **S**ed q; q; hīc
modo a malis salbatizāe
pponit. nō est ut pūsq;
ad illud futurū salbatū
veniat multa i hoc mū
do adūsa patiat: et idē
in arborē sapiē octauo q;
du iter septem et septē qua
si iter salbatū 2 salbatū
tolerancia laboris figurē
i centro medie vnitatis
i cū dicit p caritate ro
borat. **C**ontra magnas
enī tribulationes neces
saria est robusta caritas
Et hoc est qd dño i evā
gelio cū septē vītudīes
enumerasset. i octaua ad
tolerancia passiois amo
nuit dicens. **U**tī qui p se

cutione paruit ppter ius-
 ticia. qm ipoz est regnu
 celozu. Na qd ibi dicit bti
 qui psecutione paruit: h
 hic dicit p caritate robo-
 ratu. Sed iam du iadentiu
 rationu expositione pseq
 mur: longius a proposito mo-
 digressi sum? Vnde hoc
 qd venia postulam? qz
 ut veru fatear sepius ih
 tractatu scribenda iucim?
 q iuenta scribem? neqz
 eni vel in hoc mea inspi-
 entia fateri erubescio. Nunc
 q adpositu tueretes:
 de fabricacione arche prose-
 quamur: **liber quartus ubi**
et qn et cu quo et qualiter
edificanda sit domus dei.

Et edifica-
 cioe dom-
 ni loqbo-
 lum? sed
 tn nos q
 indigni

sumus. de tanta re aliquid
 loqui digne no sufficiunt.
 Sed si ex nobis sufficien-
 tes no sumus: potens e

ille nobis sufficiencia psta-
 re. si quo no dicit loqui. si
 nec cogitac qdaj ydoney
 iuenim. Pmū designa-
 dus est locus i quo edificari
 opteat domū dñi. deū
 scribenda materia. locus
 est cor hois: materia cogi-
 tationes mūde. Nemo se
 excuset. nec dicat no pos-
 si edificare domū dño: no
 sufficit tātis ipendij te-
 nuis paupias mea: cui
 et ipse locus deest exuli z
 pegno et int aliena de-
 genti. Hoc opus est regū
 : hoc multozū est populo-
 zū. Ego veō quō edificabo
 domū dño? Cur sic cogi-
 tes hō. Non hoc exigit a-
 te deus tuus: non dicit
 tibi ut fundū emas alie-
 nū ad āplificanda aīa
 sua. Cor tuū inhabitac
 vlt. Hoc amplifica hoc
 dilata tñ? qz magnus
 dñs est: et nescit in loco
 angusto habitac. Dila-
 tā q cor tuū vt hzē mea-
 vis hospite deū: et no sit

consuetudo est inter homines vni
us noctis hospitem: sed et
in habitatore. Dilata ergo
cor tuum. **Q**ui tu in dilatan
do deficiis: ipse tibi dilata
bit qui ille aliquando dilata
tus dixit ab eo. **V**ia man
datorum tuorum cucurri:
eum dilatasti cor meum. **E**t
de ipse quid dicit. **N**on
est necesse maria transire et
ignotas exquirere regiones
ad comparandos lapides preno
sos. et marmora electa nec
redios excellas istas de
libano palta maria na
ubus conductis aduehere
: aut nescio que numerosa ar
tificum milia aggregare
et thesauros regum atte
nuare possent. **N**ichil ho
rum a te postulat: in te
et de te fabricabis domum
domini deo tuo. **I**psa artifex
eris. **C**or tuum locus: et
cogitationes tue materia
Nec timeas impericium
tuam: qui hoc a te requi
rit. pitus est artifex: et
alios quos vult artifices

facit. **M**ultos ab eo erudi
tos testimonio diuinae scrip
turae didicim. **I**psa nos
archam fabricare docuit
Ipsa moysi ad cuius similitudi
nem archam fabricaret ex
plar ostendit. **I**psa be sechoel
erudiuit: ipse salomone
ut edificaret templum nomi
eius sapientia illustrauit. **p**
paulum quod apostolum architec
tum fecit. et multos alios
quos nunc numerum longum
est. **E**t postremo nullus doc
tus fuit: qui ab eo nondum
dicerit. **E**t quis ab eo discere
non meruit: neque ipse itus
remansit. **S**ed si te de operibus
eius aliquid audire delectat
: omnia haec que vides ipse de
nichilo creauit. **I**psa amia
bilem huius mundi machi
nam fabricauit. **I**psa namque
singula quae qualiter in
formas et species suas pdu
cenda fuerat excogitauit
: et vniuersorum pulchritu
dinem ipse condidit. **p**
pende quod quantum in rebus inui
sibilibus possit: qui haec

visibilia tamen in corde dispo-
 suit. Hinc ergo iuxta hunc or-
 dinem obsecra: ut te quod docere
 dignetur. **I**n uocati cum dilige
 eum: hoc est enim iuxta eum di-
 ligere eum. **D**ilige ergo eum et ipse
 ad te ueniet et docebit te: sic
 promisit diligentibus se. **S**i
 quis diligit me sermone
 meum seruiabit: et propter me
 diliget eum: et ad eum ueni-
 emus et mansionem apud
 eum faciemus. **E**rgo si tolli-
 go quod mundi cordis amator
 apud nos manere non possit:
 nisi ipse prius in nobis man-
 sionem fecerit. **I**pse quippe
 est sapientia: de qua dicitur. **S**a-
 pientia edificauit sibi domum.
Et in alio loco ipsa sapientia ubi
 et ubi domus eius constructa
 sit manifestat dicens
Ego sapientia in consilio habi-
 to: et sensatis intercessit co-
 gitationibus. **E**t alibi sedes
 sapientie appellatur anima iusti.
Constat ergo quod in corde ho-
 minis de cogitationibus sen-
 santis sapientia sibi domum edifi-
 cat.

non dicitur facta mansio uenientis: si uero
 mansio inquit: et mansio apud eum faciemus

Nam si sunt locus,
 materia. et artifex:
 et sicut diximus: locus est cor
 hominis: materia cogitationis
 cordis. **A**rtificium autem duo-
 rum est: dei uidelicet et hominis.
Simul operantur hi duo. **D**e-
 us enim qui dignatur cum homine ha-
 bitare: non dedignatur cum ho-
 mine habitaculum sibi proprie-
 tate. **P**roinde non debet sua impe-
 ritiam aut infirmitatem confide-
 rans homo despicere: sed eum
 potius qui se cum operari dicitur
 attendere. **D**eus enim est
 uirtus et sapientia: et non potest
 aliquid aut eum uirtute deficere.
 aut eum sapientia ignorare.
 maxime cum idem ipse sit qui
 et nobis operantibus bonum
 cooperatur: et non operanti-
 bus ut uelimus et possimus
 bonum operari largitur. **D**e-
 i quippe opus in nobis no-
 bis factum est: et nostrum opus in
 nobis ab ipso est. **E**ius opus
 in nobis nobis factum est nostrum
 adiutorium: et nostrum opus
 in nobis ab ipso est suum do-
 num. **H**is dictis ad ea quod

suini? veniam? ut postq̄
agnoveris ubi et vñ et q̄
opari debeas: nūc qualif
operis agnoscas. In oī edi
ficatiōe tria sūt p̄cipue cō
sideranda: ordo dispositio
et definita dimensio idest
hūc p̄ncipiū z finē deter
minatū. **S**upest igit̄ ut
nūc iquiramus qualem
opteat ordinē esse z dispo
sitiōe cogitacionū nraz
: ut ex eis construatur domus
dei. **D**om̄ etiā cōsiderādū
est qua rōe domus hec quā
ad ihabitandū deo edifi
camus definita dimensio
ne recipē possit: cū ipe
ihabitator deus i finitus
sit et i mensus. **Q**uod p̄
mū iuestigāe p̄posuim?
p̄mū psequamur. **O**mn̄ re
rū nūc q̄ritū ad nr̄e intel
ligencie capacitātē p̄mū
infinitus est: qz a nobis
comphendi non potest. **U**bi
autē non est diffinitio nō
est certitudo: et ubi non
est certitudo confusio est:
ubi vco confusio est ordo

cē non p̄t. **H**ic q̄ p̄redit q̄
dū corda nr̄a ad appetitum
frenazū rerū imodecāte lam
mus: oborta mox ianū
cogitacionū turbā ita i dū
sa mens nr̄a rapit: ut ip̄a
naturalis qz discretio
ordo pturbet. **N**ā qz res mū
dane quas i ordiāte appeti
mus infinite sunt: cogi
tatiōes qz quas ip̄a cū re
rū memoria i trinfecus cō
spicitur? finite cē nō p̄nt.
Nam dū p̄ singula momē
ta alic ex alijs exozientes
muli p̄licet p̄deūt: nec
ip̄i nos cōprehendē vale
mus quo ordine ul̄ quō ad
cor veniūt aut a corde rē
dūt. **P**̄mde si ordinatas et
stables aut quietas cogi
tationes h̄c volumus? ab
imodecāta distractione cor
da nr̄a cohibē studcamus
Hoc autē fieri poterit: si
certas quasda z determina
tas res nobis p̄scribamur
in quibus assidue z i tenū
cordis nr̄i et meditatio
c̄rari possit. **T**ria enī sūt:

id est p̄ infinita distrahī. i. eo
 dem sp̄ persistē. modēate va
 gari. Quorū unū habere
 nō possim. Unū habere nō
 debemus: et idcirco hoc so
 lū sup̄est. ut q̄ adhuc vco
 corde stabiles cē nō possunt
 saltē ab immodēata distracti
 one corda nr̄a colligam. Et
 ut sp̄ mitant̄ min̄ i. stabiles
 fieri: sp̄ magis ac magis
 incipiam̄ verā stabilitatē
 imitari. Et ut qd̄ loquim̄
 manifestius p̄ exemplū fi
 at: constituamus tres res.
 unā in ymo alterā in sū
 mo alterā in medio. In y
 mo ponam̄ mūdū: in sū
 mo deū: et in medio colloce
 mus hūanū aīm. Deū
 q̄sideremus deorsū in mū
 do isto magnā quamdā &
 horribilem oīm confusio
 nem & i. finitā hūanarū mē
 tiū distractionem: sur sū
 autem apud deū p̄petuā
 et incōtūssam stabilitatē
 Post hec autē ymagine
 mus quasi hūanū aīm de
 hoc mūdo sur sū ad deū asce

dentē. et etiā ascendendo sp̄
 magis ac magis i. unū se
 colligentē: et tūc sp̄ritu
 lit vidē poterim̄ formā
 archē nr̄e qua i. ymolata
 fuit & sur sū i. angustū
 surrexit: quo ad usq̄ mēsu
 ram unius cubiti in rati
 mē suo pueniret. **S**iliter
 em̄ nos de hoc p̄fundo de
 hac valle lacrimarū p̄ quedā
 i. cimenta v̄tutū quasi p̄
 quosdā ḡdus in corde nr̄o
 dispositos ascendentes pau
 lati in unū colligim̄: quo
 usq̄ ad illā simplicitē unita
 tem & verā simplicitatem
 et nāq̄ stabilitatē que apud
 deū est p̄tigam. **N**ō s̄ hūo
 p̄fctus fir: sed p̄ficiendo q̄s
 q̄s ad p̄fctōnem tendit. **Q**
 diu quis adhuc habet i. quo
 p̄ficē possit: nōdū ad sum
 mā p̄fctōnē puenit. **H**ic
 si volum̄ considerāre pos
 sum̄ modū reparatiōis nr̄e.
Om̄p̄s em̄ deus cui nichil
 i. possibile est. posset v̄q̄
 si velle eos quibus mise
 veri p̄posuit. de laboribus

et eripnis et de pialis vi
te pntis que tēptatioibus
plena est. sicut 2 dicitur dila
tione ad etne vite stabili
tate tēssere: sed vlt ut
clā sui p varias tribula
tiones 2 tēptaciones plu
rimas purgandi tēse
ant: vt tū p multos do
lores ad eū redeat discat
q̄ longe ab eo petādo dis
cesserūt. Dū em vīā p quā
abierūt peccando. peni
tendo non tūslati s̄ reduc
ti p̄gūt: ex ipā diutina
vt ita dicam ut incis fati
gatione agnoscut qz de lō
gūquo adducti sunt. Et h̄
totū fit. vt hoībus grā
dei cōmendet: vt tanto
ardentius deū diligat.
quōto se ab eo nec tū longe
fuerit vident delictos:
sicut p̄phetā ysaiā ip̄e
pmisit dicens. Addurā
ab oriente semen tuū: 2
ab ortidēre cōgregabote
Dicā aq̄lōm dā: et ausho
noli plūbē. Affer filios
meos de longūquo. et filias

meas de extrānis tē. **P̄t**
vnusq̄sq̄z h̄m̄ qui memor
est et agnoscat vbi sit: in
seipō fortassis vide quomō
homo p̄ diuinā m̄iam de
longūquo adducat. et de dis
sione sua ī vnū colligat.
Restat ut q̄sidemus nūc q̄
sint res ille quas sup̄ dixi
mus in quibus ex tēri op
teat am̄. ut paulatī assue
tat se ab huius mūdi disti
tione ret̄hē: ut ad istā sumā
stabilitate id est cōtēpla
tione dei roboratus exur
gat. **D**ia opa dei p̄pter ho
mīnē facta sunt: siue ea
que p̄tinet ad p̄mā condi
tione hoīs. siue ea que f̄a
sunt ad hoīs īpacionem.
Ad conditionē hoīs p̄tinet
creatio mūdi id est celi et
terre: et om̄ que ī p̄mordio
f̄a cōlegūt a deo. **A**d repa
tione hoīs p̄tinet īcarnā
tio vbi: et oīa que vel ante
ip̄az īcarnationē ab īcō
ad ip̄az p̄figurandā et p̄
nūtiandā p̄resserūt: vel
que post eam vsq̄ ad finē

mundi p̄t ip̄am p̄dicandā
 et credendā fuit. Cū autem
 scdm̄ illa opa p̄ma que ad
 condicione hoīs p̄tinent om̄
 deus sit. q̄ ip̄e om̄s creavit
 et hec tēpalia bona id̄strate
 oībus bonis et malis tribuit
 ? scdm̄ illa opa que ad r̄p̄and
 nem hoīs p̄tinet. nō om̄ de
 cē voluit. s̄ corū tm̄ quos ip̄e
 ante t̄pa sc̄laria i p̄s̄ito bo
 ne volūtatis sue elegit: vt
 eos certo t̄pe vocaret et iusti
 ficaret et glori ficaret in di
 lio filio suo dño nr̄e ih̄u xp̄e.
Inde est q̄ in sacra scriptura
 sp̄alit̄ quozūdā se deū noīat
 : sicut est illud. **E**go sū deus
 abrahā et deus ys̄aac et deus
 iacob: q̄ sicut dictū est qui
 om̄s creavit nō om̄s redem̄
 : sed alios p̄ m̄iāz saluat:
 et alios p̄ iusticiā dāpnat.
Igit̄ ea que ad rep̄ationem
 hoīs f̄ā sunt non ad om̄s
 p̄tinent. s̄ ad eos tm̄ qui sal
 ui fiūt: et sicut om̄i nō sūt
 ita etiam apud om̄s f̄ā nō
 sunt. nec ad noticiam om̄i
 p̄ueniūt: sed f̄ā sunt cert̄

quibusdā locis et p̄ibus et
 tū certis p̄sonis scdm̄ alti
 tudine diuini q̄silij ad hoc
 ordinatis. Cū em̄ deus scdm̄
 illam oīpotenciā suā m̄lis
 modis ad restauratiōem
 hoīs vt̄i potuisset: hūc tū
 potissimū elegit qui i firmi
 tati nr̄e quēniētiōz fuit:
 vt opus nr̄e salutis nō solū
 potent̄ et iuste sed et sapiēt̄
 implet. **P**rimus autē homo
 sine laboe st̄ae potuit et sp̄o
 te recidit: nū autē hō sp̄ote
 surgens ad deū p̄ tormēta
 redit. **O**rdinatissimū est de
 nr̄a r̄p̄atiōe diuine disp̄en
 sationis q̄silū: vt qui sp̄ote
 recidit. non coartus sed sp̄o
 te surgat. ad illā felicitā
 tē ascendē sicut p̄mus hō
 in illa felicitate positus
 meruit: et q̄ p̄ liberū arbi
 triū i firmatus est. sanita
 tem nō reciperet. donec p̄
 liberū arbitriū sanari libe
 rit. **H**oc autē ex nobis nō
 est vt̄i velim̄: s̄ deus in
 nobis hoc opat̄. **G**r̄a em̄
 dei p̄uenit et excitat liberū

arbitriū m̄m̄: ut possit vel
lesari. qui p̄ se potuit īf̄
mari. hoc est igit̄ nūc qd̄
in cl̄is agit̄. ut videlicet in
p̄nti vita ad futurā b̄t̄itu
dinem p̄parent̄: ut hō in
hac felicitate positus meā
tur ad hanc felicitatē pue
nire. Sed illud meritū qd̄
hō infel̄x eē meruit. tūmō
ex hōie fuit. hoc v̄cō meitū
quo felicitatem etnā mere
tur non ex hōie est: s̄ gr̄a
dei hoc ī hōie opat̄. Non
igit̄ s̄ causā fit qd̄ deus hōie
post p̄m̄ a creatate igno
rantie reuocās sic cogniti
onē suā ab eotpat̄: ut in
notescat qd̄ est: et t̄i s̄ p̄ ma
neat occultus. Si enī ita
ap̄te se manifestaret hōib̄
ut nullus de eo dubitāe
posset: tūc nec fideles me
ritū nec īfidelitas habe
ret locū. Innotescit igit̄
ut fides nutatur: et occultus
p̄manet ne īfidelitas
cōmunicat̄. Occultus p̄ma
net ut fides p̄bet̄: inotes
cit ne īfidelitas cōdepne

tur. Quia enī et fideles ha
bent aliqd̄ v̄n dubitare pos
sent et īfideles v̄n crede
valerent si vellent: iuste
et illis reddit̄ p̄m̄m̄: et ist̄
p̄ īfidelitate supplicū. Pla
cuit autē deo ut b̄t̄itudinē
quā ḡtis daturus erat hō
n̄m̄. p̄ hōie p̄m̄eri faceret:
sic t̄i ut ab ip̄o esset 2 me
ritū et meritū p̄m̄m̄. Dif
fert qd̄ nūc dāe quod datu
rus est. plenā videlicet sa
nitatē. plenā cognitionē.
plenā felicitatē: et iterū
p̄ fidē illūinat m̄am̄ crea
tate: ut p̄ ip̄am̄ p̄ficiendo
ad manifestā m̄am̄ pue
nire eius claritatē. hoc
est qd̄ abūcio tū paucis in
ro obscure ī abscondito lo
cutus est deus. **C** S̄aru
tem̄ scripturas 2 ueniēti
vix v̄nq̄ deū ī multitu
dine locutū: s̄ quocienscū
q̄ hōib̄ se īnotesce volue
rit nō gentibus et ppl̄is.
s̄ vel singulis vel ad mo
dū paucis et cōi frequētia
hōm̄ seggatis: vel p̄ notāna

silentia veli campis uel
 in solitudibus 2 motibus se
 manifestauit. Sic locutus
 est cu noe. cu abraham cu ysa
 ac 2 moab: cu morse cu sa
 muele. cu dauid et cu oibus
 pphis. Deniq; i carne appa
 rens quib; manifeste locu
 tus sit mudo: tñ discipulos
 suos ut gloriã suã manifes
 taret seorsu in monte duxit.
 Quibus et alibi dicit. Vob
 datu est nosse misteriu reg
 ni dei: ceteris autẽ in pabo
 lis. Et rursum. Qd dico vob
 in tñbris dicite i lunc: et
 qd in aure auditis. Pdica
 te sup terra. Sed nec illi a
 nquo ppo legẽ dedit i egip
 to: donec eũ eduxisset in so
 litudie seorsu. Nec ibi palã
 oibus: s; moyses solus ascẽ
 dit i montem ut legẽ accipe
 ret. Qd est g; q; sp i secreto lo
 quit deus. nisi q; nos ad se
 cretũ vocat: et cu paucis ut
 nos colligat. Considerate h
 duo que dixi: colligit et ad
 secretũ vocat. Primus homo
 anteq; pectaret. nõ opus

habuit ut ei extisecus loq
 ret deus: q; aure cordis i
 trisecus habuit qua vte
 dñi spiritualit audire pos
 set. Sed postq; foris aure
 ad suasionẽ serpentis ape
 ruit: aurem itus ad vte
 dei clausit. Quia g; huc
 auditũ intus pdidit quo
 quo deũ loquentem audi
 at: reuocãs nos ad se foris
 clamat. Sed cu loquitur
 sp quasi occultari volẽs
 se subit: vt metem hu
 mana et p hoc qd loquitur
 de se amoneat: et p hoc
 q; se occultando fugit ad
 se trahat. Irutat em deside
 riũ nrũ ut auget: quia
 et loquendo amore suũ in
 nobis excitat: et fugien
 do ut seqm i flamat. Tale
 est em cor hois: vt si qd
 diligit adipisci nõ valeat
 aplus desiderio iardescat
 Sic i canticis canticoru
 sponsus. stat post parie
 tem. P spirit p fenestras
 et cancellos: vt qsi late
 at et non lateat. Nisit

manū suā p̄ foramētang
sponsam: et sopno dep̄sā
bore tenui vocat eā et dicit:
**Veni amica mea. speciosa
mea. colūba mea.** Et h̄
c̄ms t̄is̄it yber abijt et re
cessit: flores apparuerūt
ī terza nr̄a: vox turturis
audita est ī terza nr̄a. Illa
ut audiuit sponsū ad eē. sur
git mox festinat. aperit
pessulū ostij sui: et quasi
venientē exceptura 2 bea
chiū āplectendū parat.
**Vix tolerat vix sustinet.
vix expectat: liquefit aīa
eius. ardet cor eius. feruet
p̄ordia eius: exultat gau
det. tripudiat iocundat: in
it obuiā venienti.** Sed ille
cū iā teneri putat declinat
: et subito quasi de medijs
elapsus āplexibus fugit
Sed est hoc q̄ dū non querit
querit. dū non vocat ve
nit: dū autē querit decli
nat et dū nō vocat fugit.
Si non diligit quāe venit.
aut si diligit quāe fugit.
Diligit autē et ideo venit:

sed qz h̄c nō diligit ideo fu
git. Sed est hoc q̄ d̄xi h̄c
non diligit. In hoc mudo
in hoc seculo ī hac t̄ra. ī hac
patria. ī hoc exilio: sed vo
cat nos ad t̄ram suā ad pat̄as
suā: qz non d̄eret talis amor
patriam istā. Immunitio
amoris eēt bilitas regiois
p̄cūdis amor amenū querit
locū. Ideo r̄mendat nobis
t̄ram suā. Ideo laudat pa
triā suā. Ideo dicit flores
apparuerūt ī t̄ra nr̄a. Vi
nce florentes odozē dederūt
Vox turturis audita est ī t̄
ra nr̄a: ut corupiscam̄ ta
lem regionē: vt desiderē
mus talē patriā et sequa
m̄ eam. Ibi nos amat. Ibi
amoc̄ nr̄o fr̄m desiderat
Ibi āplectra nobis postu
lat. Ibi sequentes se non
fugit: sed venientes ad se
expectat. Offert q̄ se dūm
non queritur: ut nos ad
amozē suū attendat. Dū
querit fugit: vt nos post
se curzē faciat. P̄si enim
p̄us ip̄e nobis se ostendit

nemo eū diligeret: et nisi
 dū querit fugiet. nemo eū
 sequi vellet. Flores iquit
 apparuerūt i terra mra.
Ron i terra mea s i m tra
 mra: vt eā cōtaret nobis
 Quasi diceret. fidelis vob
 assūnūcius: vidi qd testoz
 : audui qd loquoz. Noli
 te timē nolite diffidē. noli
 te hesitāc: sequimū quo vo
 co: qz inde estis vñ venio
Ron habetis hic manerē
 ciuitatē: pugnū est qd
 incolitis: aliūde huc ve
 nistis. Si pzie vze mono
 res essetis: vtiqz pagna
 rionē non diligeretis. P
 terea et ego veni ut hic vos
 educerē: nō vt vobiscū h
 pmanerē. Et ideo de abso
 dito ad vos clamo: quia
 inotescē tm nō pmanere
 volo. Ideo de longiquo vo
 co vos: qz ad reditū festi
 no. Sufficit me tm pfe
 tisse vt audiri possim: dāp
 nū me pati existimare.
 si qd sup me est pgerē. Sm
 uis est oīs mora: flores

apparuerūt in tra mra.
Discite qntū vos festināc
 debetis: dā me sic fugie
 tem termitis. Non venis
 sem nō vos diligerem: nō
 fugerē nō vos post me t hē
 vellem. Hec est causa quare
 i abscondito deus sp loq
 tur. Hic est ratio quare
 obscure loquat: sicut in
 lege 2 prophetis et i euange
 lio p pabolas 2 enigma
 talocutus est. Dignū est
 em vt sub figuris vborū
 abscondat secreta mysticoz
 intellectuum: qz cito vilesce
 rēt si passi oibus pateret
Ita em veritas et p iquisi
 tionē fideles erret: 2 ne
 ab ifidelibus inuiciat oc
 culta pmanet. Istos dū
 difficile iueit innozi de
 siderio i flāmat: illos dū
 oīs inueniri nō p̄t exērat
Ex eodē g 2 fideles p̄ficiūt
 et ifideles cadūt: qz illi
 hūilit 2 audiendo 2 fidelit
 iquirendo vba dei ad cog
 nitionē veritatis pueni
 ūt: isti autē ul negligēdo

ut cōtēpnendo vel p̄ue itel
ligendo nūq̄ ad veritatē p̄tē
gūt. Jā diximus q̄re obsau
re 2 abscondito loq̄r deus:
nūc restat dicē quare cū pau
cis 2 raro loquat̄ deus

Rimi

hoīs natura ita a
deo ordiāta 2 iſtituta fue
rat: vt aīa q̄ corpi p̄erit
p̄ ſenſus quidē mīſteria ce
pis foris ipleret. ſed itus p̄
roēm ſp̄ ad creatore ſuū in
tenderet: hoc eſt ut men
bra corpi ſenſificatio fo
ris ad agēdū mouet: ſed
intentionē 2 deſideriū int̄
ad ſolū creatore d̄riget: 2
ut nichil foris ageret qd̄
ex eius dulcōe nō p̄cedet
et ad eius dulcedinē nō
p̄tinet: ita ut aīa oēm ar
tū 2 caritas iparet. et
rō diſponet. et ſenſus i
pleret atq; p̄fiteret. **Q**
d̄m q̄ hūc ord̄ inē natū
ſue tenuit. iſtius foris p̄
actionē variaet. intus in
mē p̄ intentionē 2 amo
re ſtabilis p̄manſit: q̄

vnū intendeat. et p̄ v
nū oīa faciebat: vnū
diligebat et oīa volūta
tū atq; actionū ſuarū fi
nem ad vnū referebat: et
indefeſſa mētis aīe ad vnū
iūgit̄ reſpiciebat creatō
rem ſuū. **V**n̄ nec dubitac
de creatore ſuo poterat:
cui ſp̄ intus p̄ cōtēpla
tionē p̄ns erat. Cuius vi
ſio 2 p̄ cognitionē cor̄ eius
illūmauit: et p̄ amorem
ſtāe 2 reſeſte fecit. **S**ed p̄
q̄ mēto p̄uacionis ſue
eiectus eſt a facie d̄m: ſtūb
eſt cecus et iſtabilis. **C**ec̄
p̄ ignozāciā mentis: iſta
biles p̄ cōcupiſcenciā car
nis. **Q**uibus ab illo i oēm
poſteritate tū ſuſis: vni
uerſa mala exorta ſunt.
Pignozāciā em̄ ad hoc
tūdem deuoluti ſūt hoīes
vt creatore ſuū nō agnos
cerēt: et aut oīo deū non
eē exiſtimaret: aut diui
nitatē hīs q̄ dii nō erant
attribuerēt. **P**cupiſcē
ciā vō iſinitis erroibus

distracti et dissipati sunt.
Recesserunt fuerat ut per con-
 cupiscentiam terrenarum rerum que
 videbuntur immoderate deflue-
 rent: qui tamen in his ignorantia
 esse possunt alia invisibilia bona
 esse nesciverunt. Volens igitur
 deus ab hac distractione cor-
 da nostra colligere et ad divina
 gaudia contemplanda revocare:
 foris loquitur. ut nos inuisi-
 bilem admoneret. **S**ed quia nescimus
 visibilibus assueti nescimus
 cito ad invisibilia consur-
 gere: idcirco voluit ipse quod
 visibilitate etiam exhibere mira-
 cula: in quibus nostram affinitatem
 enutriveret. et suam nobis car-
 itatem commendaret. **H**ec autem
 tem sunt specialiter illa que
 ad redemptionem hominis pertinent.
Prima ea que ad redemptionem ho-
 minis facta sunt: magis no-
 bis potentiam operis indicant.
Secunda vero que ad redemp-
 tionem hominis facta sunt: prin-
 cipue ad caritatem spectant.
Hec igitur operatus est deus
 ut qualem erga nos ha-
 beret dilectionem ostenderet: et

nos ab amore huius mundi ad
 amorem suum revocaret. **H**ec igitur
 opera ita moderari voluit
 ne infinita essent. ne animi
 nostrum que colligendum erat
 occupatione sua distraxerit:
 et tamen multa essent. ut eundem
 animi profectum adhuc stabilitate
 temperantem rerum varietate
 delectaret. **P**ropterea elegit
 nostram gentem unum locum ubi sa-
 cramenta non ad unum gentem
 tantum sed ad salutem totius mu-
 di pertinere iudicaret. ut unum
 tantum ubique commendaret. et
 humanus animus tantus et foris
 ad unitatem revocaretur. ut
 sicut ab uno salvatore est
 salus omnium: ita etiam ab uno
 loco ab uno populo manaret
 initium salutis. **Q**uia enim ipse
 nos omnia fecit: sic utique fe-
 cit ut nobis expedire ma-
 gis cognovimus. **H**ec autem
 prima per homines. prima per an-
 gelos. prima per semetipsum opa-
 tus est. plurima per homines
 per angelos multa. per semet-
 ipsum pauca. **P**ropterea ut dum
 in meditatione eorum animus

de factis hominibus ad facta angelorum
et de factis angelorum ad facta
dei ascendendo proficit, paula-
tim sese in unum colligere assuecat
: et quātomagis multiplici-
tatem cuiusdam tāto āplius ad
verā simplicitatē appropinquāre
incipiat. **D**ū gō deus cū pau-
cis et raro loquendo mētēs
nrās in unum colligit, obscurū
autē et absconditū loquen-
do sursum ad se trahit: quod
aliud ut videtur q̄ inuisibili-
bus cuiusdam archē in cordib⁹
nrīs formā fingit. **Q**uā-
uis gō oīa opa sua p̄t hōiēs
fecerit: alia tñ voluit esse
opa illa que sanis exhibe-
rent obsequiū: atq; alia q̄
infirmis cōferret remediū.
Poterat enī mūdus sano
seruire: sed non poterat
egrotū reparare. **P**inde p̄
illā rerū p̄mā conditionem
que factē fuerat in statibus
subeunt: nr̄e erat alia fa-
ctē que inermes erigeret. **Q**
quāto p̄mīs digniora sunt
tamomagis nr̄cia: et quā-
to dignitate p̄cedūt tanto

plurimō tēpe curzūt. **I**lla enī
sex diebus facta sūt: ista sex
centibus sūt. **S**ex diebus ē
facta rerū conditio: et sex cen-
tibus proficit hōis in patrio. **S**
sciendū est: q̄ opa diuina
aliter elcā. atq; aliter inprobi
pensant. **E**lā nāq; opa re-
stauratiōis p̄ferunt opibus
p̄me conditiōis: quia illa
ad seruitutē. ista ad salu-
tem facta sunt. **S**ed erunt
inprobi plus amāt opa cō-
ditiōis. quā opa in restaura-
tionis: qz p̄ntem querūt de-
lectationē: nō futurā felici-
tate. **P**hi etiā genitū
superstitiosa quadā curiosi-
tate naturas rerū id est
opa conditiōis inuestigā-
do. in cogitationibus suis
uauenerūt: phi xpianoz
opa restauratiōis inigit
meditando. oēm a cogita-
tiōibus suis vanitatē re-
pellūt. **E**lā opa restaura-
tionis q̄siderantes. igne diu-
inamozis inardescūt: inpro-
bi autē pulchritudinē re-
rū conditiōis p̄uere amāt

tes ab amoe dei rfrigesunt
Repbi dū rebus trāsitorijs
 cogitaciōes suas imergunt
 creatoris sui obliuiscunt. e
 lā autē creatoris sui obliuif
 ci non pnt: de cuius mīa sp
 cura suā rpatationē medi
 tant. **R**epbi dū tēpalibus
 ihiant. cognitiōne et noz
 pdūt: elā autē dū bñficia
 dei tēpalia rcolūt. ad agni
 tionem et noz pferiūt. **R**e
 pbi p visibilia ab inuisibili
 bus cadūt: elā p visibilia
 ad inuisibilia ascendūt. **S**ed
 sciendū est. q̄ alia sunt il
 la visibilia de quibus ascē
 dūt: alia sūt illa p que as
 cendūt. **D**e opibus conditi
 ois p opa restauraciōis
 ad conditiōis et rstauro
 onis auctozē ascendūt. **A**s
 census autē isti non extri
 secus sed in rsecus cogitan
 di sunt. p gndus in coz
 de de vīte in vīte dispōitos
Quā sic fortassis facilius uelli
 gē potēim?

Itur duo opa id est
 opa conditiōis 2 opa

restauraciōis distīgim? ita
 duos mūdōs eē intelligam?
 visibile et rvisibile. **V**isibi
 le quidē hāt machinā vni
 uersitatis quā oculis cozpis
 terminus: inuisibile vero
 coz hoīs qd vidē nō possu
 mus. **E**t sicut i diebus noe
 aque diluuij vniūsam tēā
 opuerūt. sola autē archa a
 quis sup fēbat. et nō solum
 mergi nō potēnt. ymo eti
 am q̄nto āplius itūmeste
 bant tāto āplius r sibile
 eleuabat: ita et nūc itel
 ligam? in cozde hoīs rōcu
 priām hui? mūdi eē quasi
 quasdam aquas diluuij?
 archā vco que desup fēbatur
 fidem xpī: que trāsitoria
 delectationē calcāt. et ad
 ea q̄ sur sū sūt et nā bona ā
 helat. **I**deo autē aquis rōpa
 tur gcupiā hui? mūdi: qz
 fluxa est et lubzica: et ad
 silitudinē deoz sū currens
 sp yma petit. suos qz seq̄
 res instabiles et dissolutos
 reddet. **S**i irraucit hō ad
 coz suū. vidē potēnt quō sp

et cupiā deorsū in eā trāsi-
toria sūt defluat: et fides
in ea que sursum sunt bona
p̄petua tendat. Sed cū sc̄p-
tura dicat cupisc̄ntiam
ī carne habitāc̄ fidē in cor-
de: quō nos vtrūq; ī corde cō-
firmam? nisi qz tūc
carne cōcupisc̄tē dicimur
qñ corde carnalit̄ cupisci-
mus. Vtrūq; tñ corde ē
cupisc̄tē z credē: sed aliud
habet ex hoc qz terna dili-
git: aliud ex hoc qz celesti-
a querit. Ideo cupiā deor-
sum est: fides sursum. Con-
cupiā ex carne cordi īnas-
cit: fides nō a carne s̄ a
deo īspirat. P̄inde dñs cū
fidelem petri cōfessionē
laudaret: caro īquit et sa-
guis nō reuelauit tibi. s̄
p̄ter meus qui est ī celis. De
cupiā autem ap̄lus di-
xit: non ego operor illud
s̄ p̄cc̄m qd̄ habitat ī me
Et qd̄ sit ī me: alio loco de-
terminat. Sc̄io īquit qz nō
habitat ī me hoc est escar-
ne mea bonū. Durūq; p̄c-

catū ip̄m qd̄ in carne habita-
re dixerit: qd̄ sit alibi decla-
rat. Sp̄s ambulat. et car-
nis desideria nō p̄ficietis:
vtrūq; desideria carnis cōcupis-
centiā appellans. Igit̄ cōcu-
piā in carne habitat hoc
est deorsū in corde: fides ve-
ro nō in carne sed ī sp̄s hoc
est sursum ī corde. Illud m̄ di-
ligent̄ qd̄ dēandū est qz cū
ap̄lus dixit. sp̄s ābulat
et desideria carnis nō p̄fi-
cietis z nō dixit nō senac-
tis s̄ nō p̄ficietis. mā s̄
te declarauit oī hōi qd̄ ui-
ī hac vita est. cupisc̄ntē
nātūritatem ex corruptione
p̄me nātūritatis esse: ad-
iuuāre tñ grā dei vt eide
cōcupiē nō q̄sentiat nulli
est īpossibile. p̄terā alibi
dixit nō regnet p̄cc̄m ī
v̄trō mōzli corpe: p̄cc̄m id
est fomes p̄cc̄i īcentiuū
z viciozū. stimulus cōcu-
piē nō sit: sed adiuuāre
grā dei fieri p̄t vt non
regnet ut nō p̄sit. Impos-
sibile est ut illud nō sen-

riatis: sed nō nōcē est ut il
 li cōfēnciatib. Igit̄ oīs hō qd̄
 dā intus in corde suo diluui
 ū concupie patit̄. a quo mil
 lus n̄ p archā fidei liberat̄
 Malus em̄ homō p sicut̄
 ambulās mergitur: et bo
 nus hō in pfundū maris
 mersus non merat̄. Dicit̄ lo
 sū p r̄ hō naufragiū: qd̄
 intus est. **V**eci q̄ ibi picli
 tat̄. Nullū portus illi tu
 tus est: nulla statio secūā
 nulla serenitas tūquilla
 : q̄ t̄ r̄ secus concupie sue
 estibus iactat̄. et īvariabi
 li libidini voragine absor
 betur

It̄ cōfideāre pos
 sumus tres mane
 res hōm. illos q̄ intus
 diluuiū habent 2 nō archā
 : alios qui 2 diluuiū intus 2
 archam h̄nt sed archa nō
 sunt: alios qui in diluui
 o et archā habent 2 ī ar
 cha manent. In diluuiō
 sū archa sunt infideles
 quos carnis desideria in
 nolūt: qui p̄ter hāc vi

tā tr̄sitoria aliā esse nes
 ciūt. In diluuiō archā ha
 bent sed ī ea nō manent
 h̄i qui nā p fide post hui
 mūbilitatis fine ī mūbr
 lem eē venturā crede didi
 cerūt: sed post habitā h
 tpaliū rerū delectationi
 am suū subiciūt. Dicit̄
 em̄ scriptura. **V**bi est thesau
 rus tuus: ibi est et cor tu
 ūm. hoc est vbi est delecta
 tio tua ibi est cogitatio tua
 : vbi est cogitatio tua ibi
 iterioris hōis habitatio.
Nā ibi quiqz scdm̄ iteroze
 hōem habitāre dicim̄: vbi
 cogitatio eē quāsat̄. Itaqz h̄i
 qui delectationem cordis sui
 ī vanitate hui mūdi cōsti
 tuūt: q̄uis archā dei ha
 beant intus t̄n naufragi
 sunt. **V**t taceā ceteros mū
 di amatores: quot modo
 lratos terrim̄ qui xp̄iā
 ni vocari volunt. et cū ce
 teris fidelibus eccl̄iāz in
 trant. et de sac̄mentis
 xp̄i p̄cipant quozū cor
 dibz sepius ē memoria

sancti zionis herculis
aut maris siue achillis z
hestoris pollucis et castoris
socrans platonis et aristo
tilis: q̄ xpi et soriozū ei
Rugos poetarū diligūt:
et veritatē diuinā: s̄ptu
rarū aut negligūt: aut qd̄
peius est iridens et cōtēp
nūt. **Videant** nūc qd̄ eis
psit foris et iāz ingredi: z
Itus ī corde a fide fornicari.
Ego eis p̄mūcio qz illi ī fi
ne foriandi sunt quos nūc
in cogitaciōibus suis p̄af
fīm cordis sui quīgūt: et
quozū hīc vitā diligūt co
rū illuc supplicij p̄cipio
erūt. **Qd̄** illis p̄dest habē
fide: et nō manere ī fide.
Qd̄ illis p̄dest nauē ite
grā habere: et ī fluctibz
naufragiū nō dīrā pati
sed sponte facē. **Qd̄** p̄dest
veritatē agnosce: et falsi
tatem diligē. **Non** sunt
tales qui v̄e fideles sunt.
Vis scire quales sunt. **Au**
di qualis vnus illozū sic
rit: et tales om̄s itelligē.

Diffiles em̄ cē nō p̄nt: qui
veritate vni sunt. **Audi** ei
qd̄ de illo dicit: lex dei eius
in corde ip̄us: hoc est archa
itus h̄c. **Et** qz fortassis nō
sufficit: audi iterū. **In** lege
dñi volūtas eius: hoc ē in
archa habitae. **Hic** p̄fectus
est qui diligit qd̄ credit:
in hanc fidem opante ex di
lectione que mūdū vitit.
Hec est archa ī qua opret
nos saluari que ab aquis
portari p̄t. sub n̄gi autē
oīo nō p̄t: qz hoc mūdo
vitit quideā n̄citatē: s̄
nō succūbit ei p̄ cupidita
tem. **Hoc** ē q̄ ī psalmo di
citur. **Hoc** māe magnū
z spaciōsū mambus: il
lic reptilia quozū nō est
nūc. **ā** hā hā pusilla cū
magnis: illuc naues p̄n̄si
būt. **Māe** em̄ ī nobis est
cōcupiā hui mūdi: ī qua
si que delatōēs īueniri
p̄nt multis amaritudibz
aspe sūt: que scdm̄ affec
tum carnalē deorsū ī cor
de mō fluūt. **Reptilia** sūt

deliciae carnes diuorū vi
 ciorū feditate diffomes.
 quas dū iordimate ad cor nos
 trū admittim? quasi q̄b
 dā monstruos reptilibus i
 teiora nrā replem? **Flauio**
 est archa illa spiritalis:
 id est fides nrā que trise
 cus sursum suspēsa calcat cō
 cupiscentiam mūdi. **Pa**
 uco dixit p̄t multas aīas
Rā et multe aīe. **Vna aīa**
 p̄t fide vnā. et dilctionē:
 et vna fides multe fides.
 p̄t multas fideles aīas:
 quō dictū est fides tua te
 saluā fecit: fides mea et
 fides illius: cū tñ sit vna
 fides catholica. **Bola g**
 nauis fidei mare trāsit. so
 la archa diluuiū euad.
Et nos si saluari cupim?
 nō solū ipā i nobis sit.
 sed nos vī i ipā maneam
 optet. **Et nemo fides cōscie**
 sue dicat: qd̄ n̄ eū hac ar
 cha? **Exsiccātū est i me di**
 luuiū carnalis corrupiscē
 tie. **Qd̄ foris ē nescit qd̄ i**
 tus agat: sed si redierit

hō ad cor suū inueniet tem
 pestuosū salū sensū iun
 dācū passionū 2 desiderē
 orū malozū proclis cangi
 tari: que torrens aīm dēn
 sūt mergūt quotiens eū
 p̄ cōsensū sibi subiciūt.
In oī enī hōrē q̄ diu i hac vi
 ta corruptibili viuūt. vbi ta
 ro cōrupiscit adūsus sp̄m
 hoc diluuiū est. vel potius
 oīs hō i hoc diluuiū est: sed
 boni i cōsūt sicut hī qui
 mari portāt a nauibus.
 mali vco i cōsunt sicut
 naufragi qui voluūt in
 fluctibus. **In** bonis quidē
 aque hui? diluuii i hac vi
 ta minū iōpiūt: et scdm
 differētiā grāz i singul
 plus minus ve decrescūt
 i plene tñ nūq̄ exsiccā
 pt cōtra huām cordis. q̄
 diu i hac vita viuūt. **Et**
 ideo colūba emissa nō i
 venit hic vbi requiescat
 pes eius: sp̄ ad archā re
 uertit: quia mens p̄ma
 dū i hoc mūdo nichil re
 p̄re p̄t vbi affcōis sue

pede securus figat: dicitur extra
custodiā intus meditatio
morā i formidat. Sed si for
te aliqui p cogitatione cel
uerit: cito quasi colūba oio
lans 2 elongans ad solitudi
ne cōsue redit: ibiq; ex stre
pitu exteiori q̄si in archa a
fluctibus requiescit. Intel
ligam q̄ in nobis eē qd̄ fig
gm? in nobis eē ad quod fu
ge debeam? apprehende con
cupiam et fide: cōcupiscen
ciam quā fugere debem? fide
quā debemus apprehende? de
cōcupiscencia ascendē vtil
lā pficiendo r̄linqm? p fide
ascendē vtilā t̄nendo i me
lius pficiamus. Concupia
p̄tinet ad opa conditionis
fides p̄tinet ad opa restau
rationis: q̄ et illa iordā
te amando p cōcupias deflui
mus: et ista pie credendo p
fidem solidam. Et idcirco di
uina moīta clamāt torrens
nobis 2 suadent mūdū fugē
non vtiq; vt ex celū eb t̄rā
exeam? sed ut i cōcupiam
mūdi nō maneam? Sed e

nō maneamus. Quis ma
net i concupia mūdi? Qui
delectatione ai sui i ea ponit?
qui ea explendit iugit ite
dit: qui de ea assidue cogitat
et oppositi ai sui i ea cōfirmat
et i ea p̄ sensu delectat. Ite
q̄ mūdus in sacra scriptura
maledicit: ideo inimicus dei
appellat? videlicet nō q̄ s̄ba
mūdi mala sit: sed q̄ pul
critudo mūdi anās seducat
Substācia mūdi fugienda
nō eēt: si cōcupia mala nō
esset. Cū q̄ cōcupias mūdi
fugimus: ideo fugim? q̄
mala est. Cū vō s̄bam mū
di fugim? ideo fugimus
nō q̄ mala e: sed q̄ occa
sio mali est. Et cogitata em
mūdi spē: nascit affūs
cōrupie. P̄inde si cōcupias
mūdi declināe volumus:
p̄us n̄te est vt memoriā
huius mūdi ex cogitatioe
excludamus. In meditati
one mea aq; p̄p̄ia exardet
sicut ignis. Sicut igne lig
na nutiunt: sic cogitatio
nes desideria pascūt. Si

bone cogitatioēs i medita
 tione fuerūt: exardescit ig
 nis caritatis. Si autē male
 fuerūt cogitatioēs: exardescit
 ignis cupiditatis. Nā
 sicut oculus pascat ex spē: sic
 animus pascat ex cogitatioē
 Et turpi quodā gmerio i
 pudica mens desiderio suo
 fruūt: dū quodā mō intus
 p cogitatioē rem quā tu
 pit āplerat. fit etiā non
 unq̄ vt qd̄ frequē cogita
 mus otiose, aliq̄ concupis
 camus illicitē: reusq̄ fut
 iudicabit: qui p q̄sensu m
 cogitatioē delectat. Sicut
 g infirmū a qb̄sdā cibis
 abstinet. nō qz mali sunt
 ip̄i tibi sed qz ip̄is ad vitē
 dū non sunt ydones: sicut
 nos tēnariū rerū spē m
 a cogitatioibus nris ar
 te debemus: nō qz res ip̄e
 male sunt: sed ne animus
 qui ex semetip̄o i firmat
 ex astrū rerū recordatioē
 amplius corrūpat. Cete
 rū q̄ntū ad ip̄as res p̄ti
 net: qz ois creatura dei

bona est. nulla res est qui
 cogitari possit sū p̄tō. Cur
 siq̄ si p̄uos affectus atten
 dimus: nulla res est i q̄
 p̄tō nō possumus cogi
 tando. Nam et de malo bñ
 de bono male: de mūdo mū
 de. et de mūdo mūde possu
 mus cogitā. Cogitatioēs
 enī non ex re de qua surgūt
 sed ex affectu quē gignunt
 iudicande sunt. Legimus scōs
 viros non solū cogitasse. s̄
 et locutos ēē et de rebus sp̄
 sisse mūdis: qd̄ vniq̄ nō
 fecissent si cogitatioēs
 rerū mūdarū enām i qua
 rent. Nichil iterē quale sit
 illud quod cogitat: s̄ qua
 lis ex ip̄a cogitatioē affc̄
 gsequit: qz cogitatio mē
 tem nō polluit vbi delectā
 tio q̄stāz nō corrūpit. Expe
 dit tū nob̄ sicut diximus
 obliuiscamur mūdū istū
 et delectamus memoriā
 eius de corde nro: ne for
 te dū frequēter de eo cogi
 tamus. ad eius corrūp̄tō
 nā inflectam. Satis ut

ror apic in demonstratiu e.
On hec finia q patimur
cogitationu mrazu distinc
tio oritur: a mudo scilicet
et a gaudiu eius. hoc est
ab opibus condiciois. Rur
sup qd sit illud p quod tol
ligi possint i vnu cogitatio
nes nre: hoc p opa restaura
tionis. Et qz ut supdictum
est ordo ee no pt vbi finis
no est: sup e vt rlicitis opi
bus condiciois queramus
ordine cogitationu mraz
Ibi em finite sut: hoc est i
opibus restauratiois. hoc
em supius inestigat pposui
mus quisna videlicet cogi
tationu mrazu ordo ee debe
ret: quaten ex eis spual
domus sapie in nobis edi
ficari possit. Et qz ex reb
cogitatioes veniut: opz
vt ex reru ordine sumat
ordo cogitationu. Deinceps
tractae itipiemus de
opibus restauratiois. re
licitis opibus condiciois
de quibus qsi de quoda sup
tra fluente fluuio egredi

sumus: et nuc i opa restau
ratiois qsi i archa m gdi
mur. Igit opa restauratio
nis sut oia que ab uiciumu
di vsq ad fine seculi fia sut
uel facienda p restauratio
ne homi: i quibus et res ges
tas et psonas pas p quas
et apte quas et apud quas
geste sunt. loca simul et
tpa vbi et qu gesta sunt qsi
denac opret. In opibus restau
ratiois tribus modis ordo
consideratur: scdm locu. scdm
tempus. scdm dignitatem.
Scdm locu: vt qd ppe qd lo
ge gestu sit. Scdm dignita
tem: qd huilius qd excellen
tius sit. Scdm tps: qd pus
qd posterius sit. hoc post
mu in multas pres diuidi
t: qd scm. qd sanctius. qd vti
le. qd vtilius. qd honestu qd
honestius. qd puctu. qd pul
chrius. qd mirabile. qd mi
rabilius. qd varu. qd vari
us. qd difficile. qd difficili.
qd incredibile. qd credibilius.
qd magnu. qd maius. qd
obscuru. qd obscurius: et

si qua sunt talia. Et hic ordo quide[m] qui est scdm dignitatem videt[ur] ad altitudinē archē ptinē: vt si dixerim[us] ea que scā sūt i pma māsiōne cōputari. que sunt sanctiora i scda. que vco sūssiā tertia: et sic de ceteris que enūtaum[us]. **O**rdo autē lon et ordo t[em]p[or]is se p oīa scdm rerū gestarū serie cōcurrē vident[ur] et ita p diuinā puidenciā videtur cōdispositū ut que i pncipio t[em]p[or]is gerēbatur i pncipio mūdi gereretur: ac dem[um] ad finē pfluēte t[em]p[or]e ad occidētē rerū sūma descendēt: vt ex hoc p[ro]p[os]t agnoscamus app[ro]p[ri]uā finē seculi: qz rerū cursus n[on] attigit finem mūdi. **I**deo pncip[us] hō i oriente i ortis eden gditus collocatur: vt ab illo pncipio p[er] p[er]ago posterius in orbē terrarū pfluere. **I**te post diluuiū pncipū regnorū et arripit mūdi in assirijs et caldeis 2 medijs p[ar]tibus orientis fuit: dem[um] ad grecos venit. **P**ostremo

*Foris
quasi*

curta finē seculi ad rōnos i occidente quasi in finemū di habitantes p[ar]tē sūma descendit. **A**tz ita serie rerū discurrete ab oriente in occidētē v[er]ū linea ea que a dextris vel sinistris hoc est ad aglonē vel ad austrū gesta sūt ita suis significatiōibus rident[ur]: vt si quis diligenti[us] considerauerit: p diuinā puidenciā ita disposita cō ambigē non possit. **V**erbi grā vt de mult[is] p[ar]tibus dicimus: egiptus ab austro est ahrin: babilon vco ad aglonē. **E**giptus autem it[er]p[er]tat n[on] b[er]z: et auster ventus est calidus. **D**esignat q[ue] egiptus mūdu istū. **T**ēbzis ignorācie 2 taloc carnalis cōcupisē positū. **B**abilō autē it[er]p[er]tatur cōfusio: et significat infernū. **V**bi nullus ordo ē sed sēp[er]ternus horroz ubi habitans. **L**egimus autē q[uo]d ille antiquus hebreorū populus p[er] egiptū i luto 2 late seruuit: ac dem[um] āms

iterarrentibus captiuus
i babilone adductus est.
Ad scdm qd nobis aliud inuit
q' totius humani gnus casu
qd p' p' p' p' originale a
celesti patria exilatio p'us
in hac vita mortali p' igno
rancia et concupiam s'bdit
vicijs: ac dem post hanc
vitam apud iferos capti
uat' in tormentis. **Hoc** est
in babilone ad aquilonē:
salic'z vbi ille p'mus aposto
ta angelus sedem posuit. Igi
tur ordo dignitatis ad alti
tudine arche p'tinet: et ordo
tpis ad longitudine: ordo
loci ad longitudine simul
et latitudine. **Ad** longitudo
ne arche p'tinet: sile est reg
nu' celozu' p'ri' families qui
exijt p'mo mane qd uic opa
rios i vmea sua **Ad** latitu
dine arche p'tinet. i onem
terra' criuit somus eozu':
et in fines orbis t're vba
eozu'. **Silic'z** circa hora
terciam et sextā et nonam
et vndecimā egressus: et
videns alios stantes misit

cos i vmea sua. **Ad** altitudi
nem arche p'tinet: illuc en
ascenderūt et bus et bus d'm
testimoniu' isit ad confite
du' noi d'm. **Et** ne p' singula
eūdo moras inectam: breui
ter tibi dicam. qd' direndū est.
In huius et bus dimensionib'
ois diuina scriptura g'tine
tur: **Historia** em' longitu
dine arche metit': qz i se
rie reru' gestaru' ordo t'pib'
inuenit'. **Allegoria** latitudi
ne arche metit': qz i p'io
patione factam et ozu' co
stat collectio p'p'ozu' fide
liu'. **Tropologia** altitudi
nem arche metit': qz i pro
fcm' v'utu' crescit dignitas
meitozu'. **Possim'** adhuc
si volumus alit' altitudi
nem arche distigue: vt doc
tina multiplex fiat ma
nente eandē veritate. Nam
et hic amōitū volumus
eē lectozē. sepe nos eandē
rem i hoc tractatu diuer
sis modis p'tulisse p'pter
affluentiore doctrine exet
citationē. ut oem scie v'ia

prudens animus expiatur:
 hoc tamen observato ut nichil
 quod veritati contrarium sit
 aut sentiat a dicat. Sicut
 garcha in tres mansiones
 distinguitur: ita etiam opa
 reformationis in tres ordi-
 nes distinguit. In primo or-
 dine quasi in prima mansio-
 ne est umbra. in secundo or-
 dine quasi in secunda mansio-
 ne est corpus: in tertio ordine
 quasi in tertia mansio-
 ne spiritus est. Vel si magis vis
 hoc modo dicere, figura res
 veritas: ut idem esse intelli-
 gas umbra et figuram:
 idem corpus et rem, id est
 spiritum et veritatem. Umbra
 dicitur illa que ante adven-
 tum christi sub lege naturali
 et sub scripta lege corporaliter
 et visibiliter scripta sunt: ad
 prefiguranda ea que nisi per
 adventum christi in tempore gratie cor-
 poraliter et visibiliter geruntur.
 Que ideo umbra dicuntur
 quia corporalia erant et figu-
 ra corporali. Corpus vocatur
 ipsa materia sacramenta:

que nunc in ista ecclesia visibi-
 liter gerunt. Spiritus autem
 est illud: quod gratia dei sub vi-
 sibilibus sacramentis invisibiliter operatur. Verbi gratia ut
 unum exemplum ponamus.
 Mare rubrum prefiguravit lap-
 tisma quod nunc in sancta ecclesia co-
 servatur: ipsum baptismum vi-
 sibile signum emundationem
 criminum quam spiritus sanc-
 tus sub sacramento quo
 corpora tinguntur invisibiliter
 in animabus operatur. Mare ru-
 brum igitur umbra figura est.
 Baptisma aque visibilis
 quod nunc habemus corpus
 et res: emundatio vero pro-
 prium spiritus et veritas. Est ad-
 huc etiam alius modus de
 quo superius locuti sumus:
 per quem altitudinem archie
 distinguere possumus. Opa
 enim reformationis partim per
 homines partim per angelos:
 partim per semetipsum operatur
 est. In prima ergo mansionem
 collocamus opa hominum: in
 secunda mansionem opa angelo-
 rum: in tertia mansionem opa-

dei. **V**el moralit' pma mā
sio est fides: scda mansio est
spes: tertia mansio est caritas
Vel scdm anagogen pma
mansio est cogitatio rati: scda
mansio est meditatio puiat:
tertia mansio est ext' rōtēpla
tio clara. **V**el scdm opatio
nem pma mansio est scia
: scda mansio est discipli
na: tertia mansio est boitas
Vel scdm status differentes
pma māsiō ē natūa: scda
mansio lex supra: tertia mā
sio est grā. **H**ec em t'ria si scdm
tempus considerat' longi
tudine arche metiūt: si
scdm dignitate distiūt alti
tudine arche distiūt: qu
sicut iōpe se subsequitur in
dignitate se p'cedit. **Q**ue ē
g' hec archa de qua tā mul
ta dicūt: et ā qua tā multi
plices vie sciētiarū cōn
nent: **N**ūq' puenit est la
bor intus: sed requies intus.
Vn hoc scio: Quia ille in
ca habitat: qui dicebat. **V**e
nite ad me oēs qui laboat'

et onerati estis: et ego refi
cia vos et inuenietis requi
em in ābus vris. **S**i em la
bor ubi ipse est. quō requie
inueniūt qui ad ipm veniūt.
Nūq' vō ipare fctis est loc'
eius: et habitatio eius in
sion: ubi confragit potētia
arām futurū z gladiū et bel
lū: ubi oīs strepitus et tu
multuatio longe abest: gau
diū et pax et requies p'ns
est. **Q**ualis est g' hec archa.
Vis scie qualis: **E**ustine
me ut de multis paraclitā.
Hec archa scie est apotece
oīm deliciarū varietate re
ferre. **N**ichil in ea quiescit
quod nō inuenias: et cū vni
tueneris mltā tibi patefā.
videbis. **I**bi vniuersa opa
restauratiōis mē a p'ncipio
mūd' vsq' ad finē plenisscō
tinent: et status vniūsalis
et'ie figurat. **I**bi hystoria re
rū gestarū rexitur: ubi mis
teia samentorū inueniūt:
ibi dispositi sunt g'ōus affect
tū cogitatorū meditatorū
cōtemplatorū bonorū opm

Virtuti et primorum. Ibi quod
 de quid agere quod sperare debet
 mus ostendit: ibi forma vi
 talis et summa profectus contine
 tur. Ibi elucet occulta: ibi
 opera apparet facilia: et quod
 per se videri poterat minus
 congrua. in ordine suo co
 sistentia plantat idonea. Ibi
 quodam uniuersitatis corpus ef
 fugitur: et tardiora singu
 lorum explicat. Ibi autem qui
 dam mundus hinc presentat et
 transitio totius inuenit
 quod ea quod in hoc mundo per di
 uersa tempora transierunt: in illo
 mundo quasi in quodam certum
 statu simul consistunt.
 Ibi precitio presentia non succu
 dunt: nec presentibus futurum super
 ueniunt. sed quod quod ibi est presentis
 est: propter quod et que ibi ma
 net se permanent. sed gaudet
 et nichil dolentes presentium
 nichil timentes futurum
 habentes quod diligunt. videntes
 quod concupiscunt. Et ideo
 fortassis dixit apostolus presentem
 figura huius mundi: forma
 huius mundi spiritus huius mundi

pulchritudo huius mundi
 quod alter mundus est cuius fi
 gura non presentat: cuius forma
 non transiit: cuius spiritus non
 marcescit cuius pulchritu
 do non deficit. Ille mundus
 in isto mundo est: et iste mu
 dus in illo mundo minor est
 quod ille capit que iste capere
 non potest. Istum mundum videt oculi
 carnis: illum mundum intrin
 secus contemplant oculi cordis.
 In isto mundo habent ob
 lectamenta sua homines: cum illo
 mundo sunt ineffabiles delecta
 tiones. In hoc mundo currunt
 homines et plaudunt ad specta
 cula vanitatis: in illo mu
 do per eternum silentium et exierunt
 et iocundant mundi corde
 in contemplatione veritatis.
Orcunt dicturus etiam. sed
 fateor vobis multa me loqui
 delectatur: et erat adhuc for
 tassis quod dicerem si vobis fasti
 dium non timere. **N**unc ergo ipse
 archemone exemplar propona
 mus sicut presentem quod
 exterius depingimus: ut for
 tis discas quod itus agere debeas.

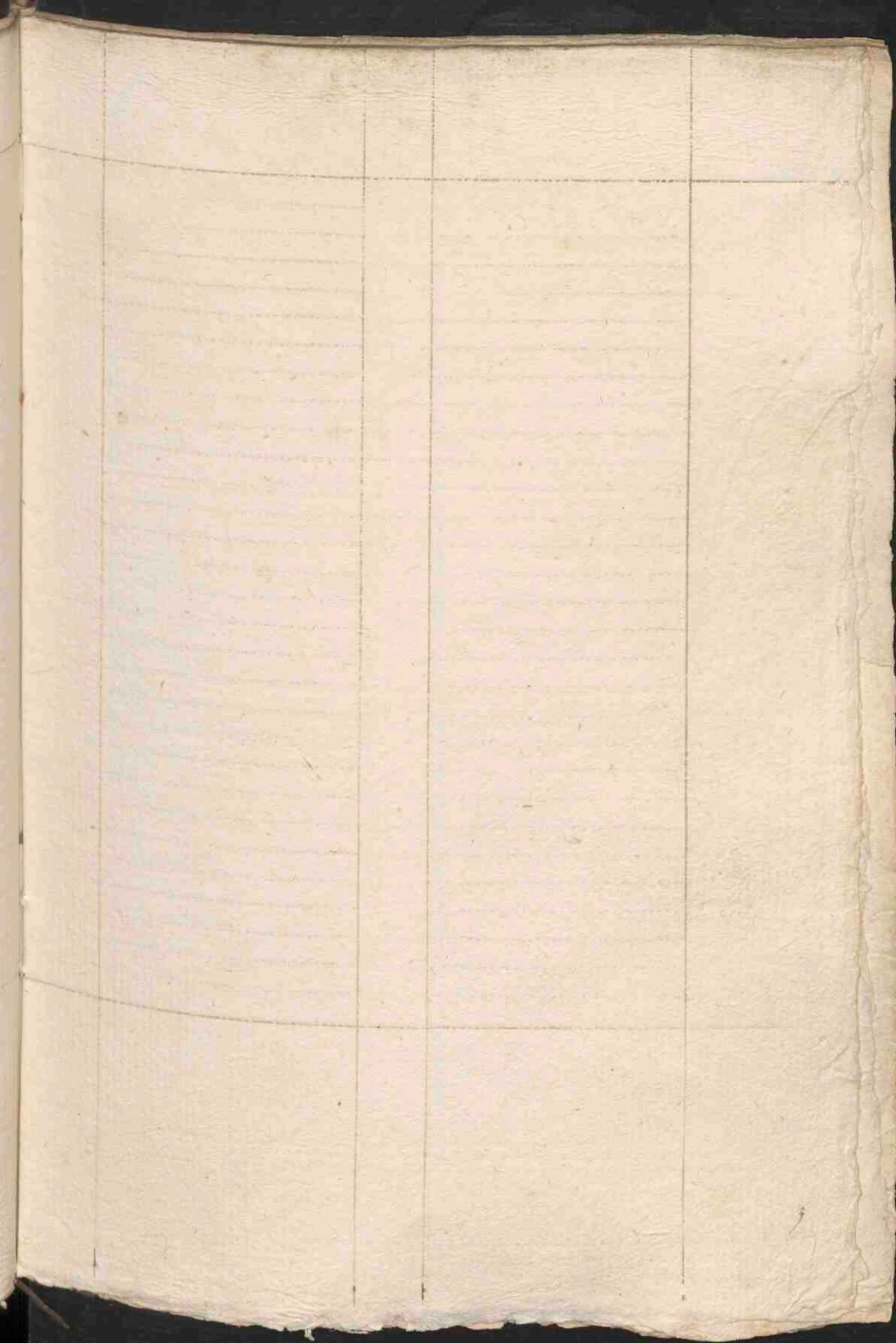
ut cū huius exemplaris for
mā in corde tuo expressis:
domū dei edificatā eē letos.

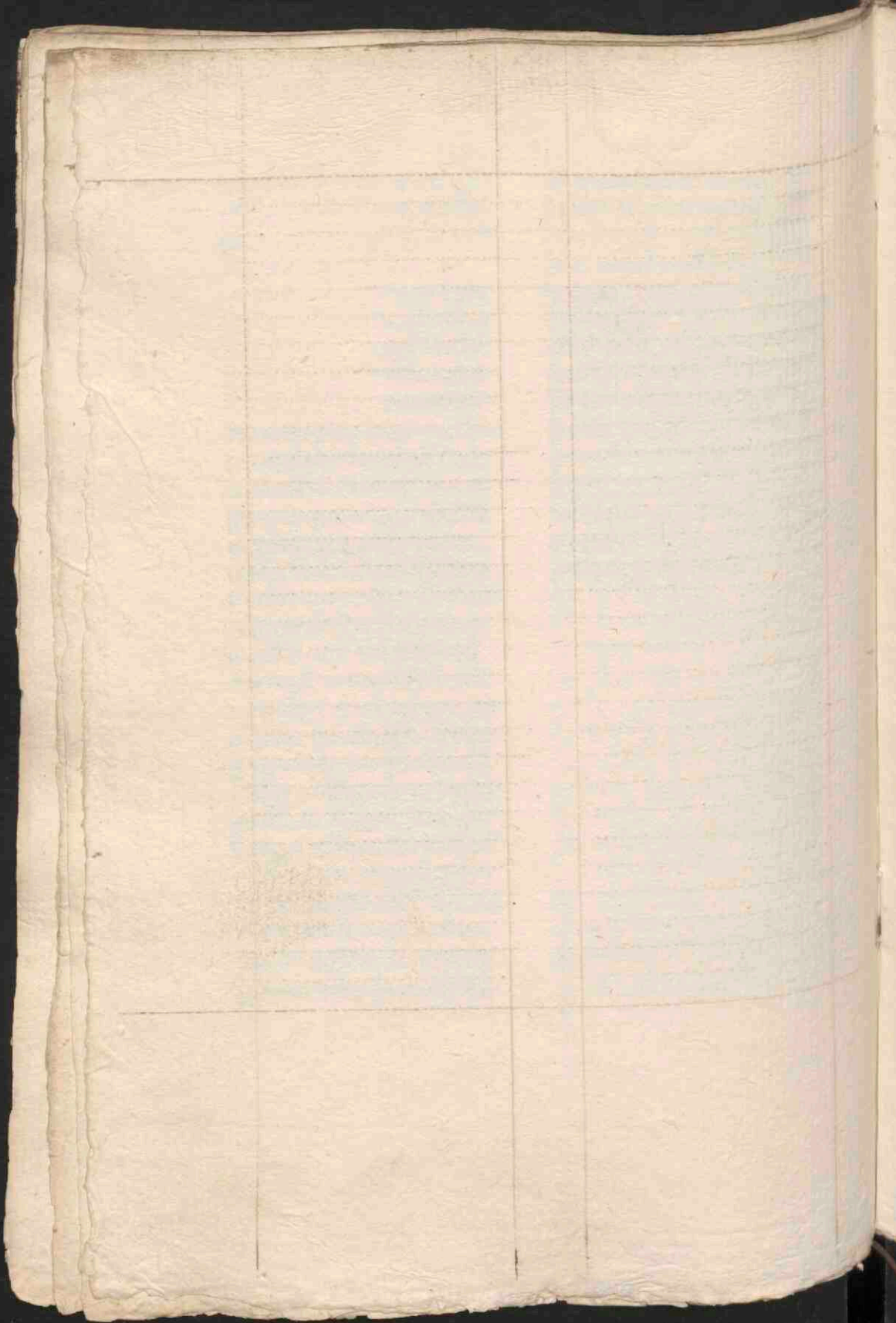
Incipit liber quintus.

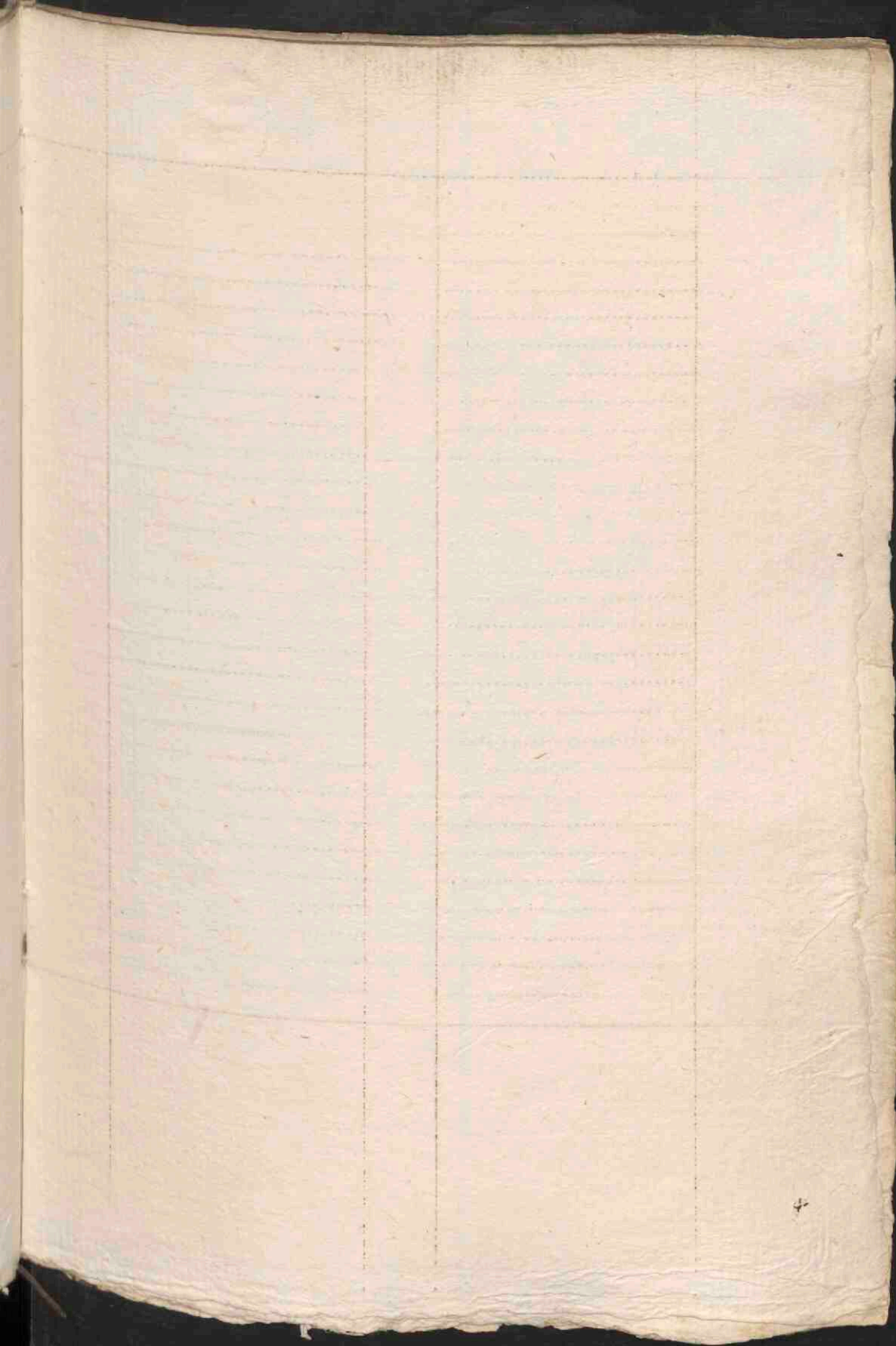
Rimū ī pla
nicie ubi ar
chā depīgē
volo, mediū
centrū que

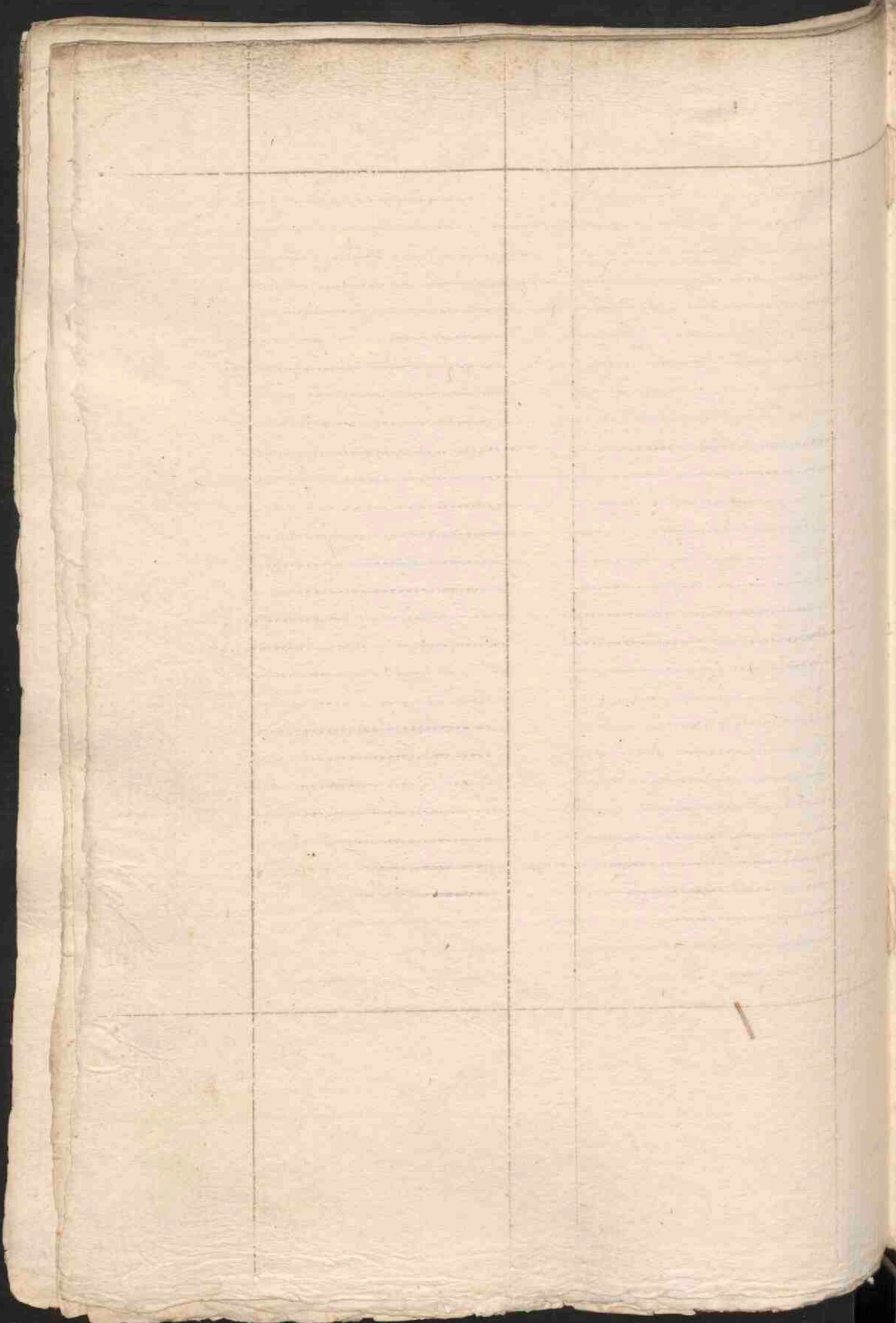
to: et ibi firo puncto, pūā qua
dnaturā equitāam ad simi
litudinē vni cubiti ī quo cō
sūmata est archa ei circūdu
co. **R**egū ibi quadrature
alia paulo maiore circū
scribo: ita ut spanū qd est
iter exteriore 2 interiorē
quadraturā qsi hūbus
cubiti eē videat. **H**oc frō
ī interiori quadratura au
tē pūgo ita ut cōmua eius
singula latera quadraturē
attīgat eāqz auro supdu
co. **D**em spacia illa que
ī superficie quadrature ī
ter quatuor angulos cru
tis et quadraturē ibi ma
nent, coloe vestio: duo
supiora flāmeo, et duo
īferiora saphirino: ita

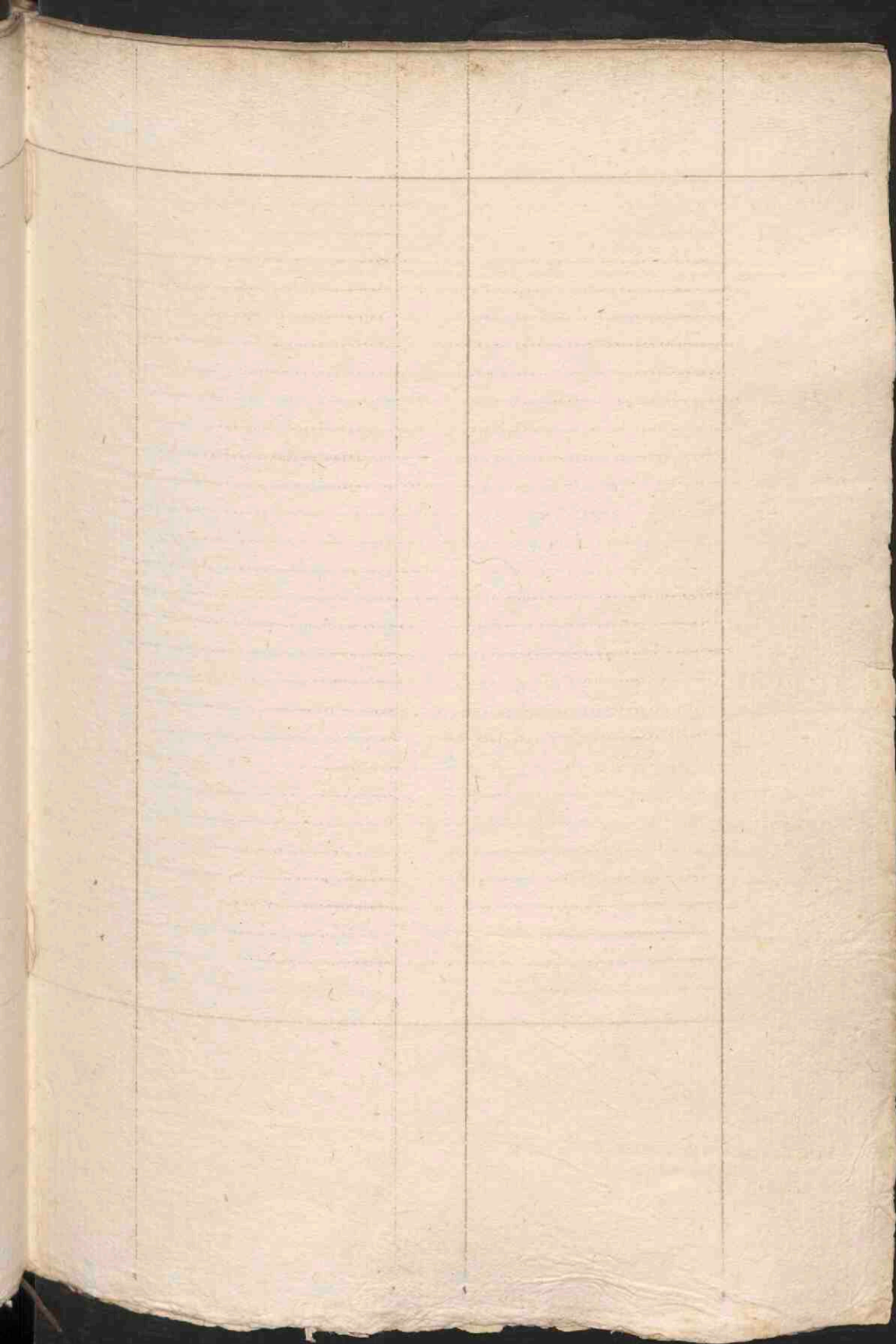
ut medietas vna rubiti
ī flāmeo coloe ignē: et
altera medietas enā saphi
rino coloe nubē repīnac
videat. **P**ost hec ī limbo
cubiti sup cruce scribo alpha
qd est pncipiū: de cont subt
cruce scribo o qd est fims.
Ad dextrū cornu crucis
scribo x q est lra pma q
ponitur in noie xpi: et
figit decalogū legis q
antiquo pplō pmū quasi
electo et iusto ad dextera
collocato data est.

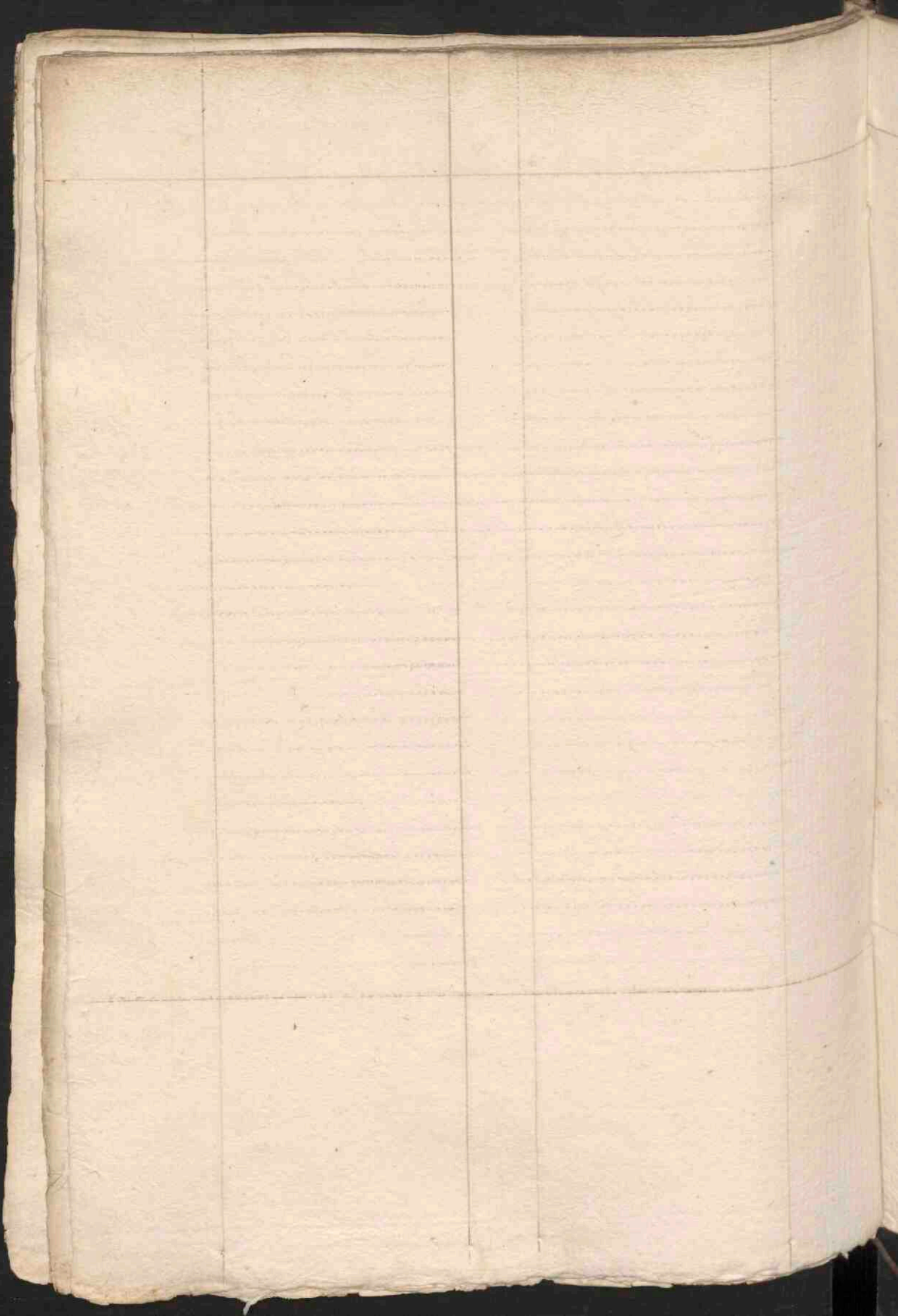

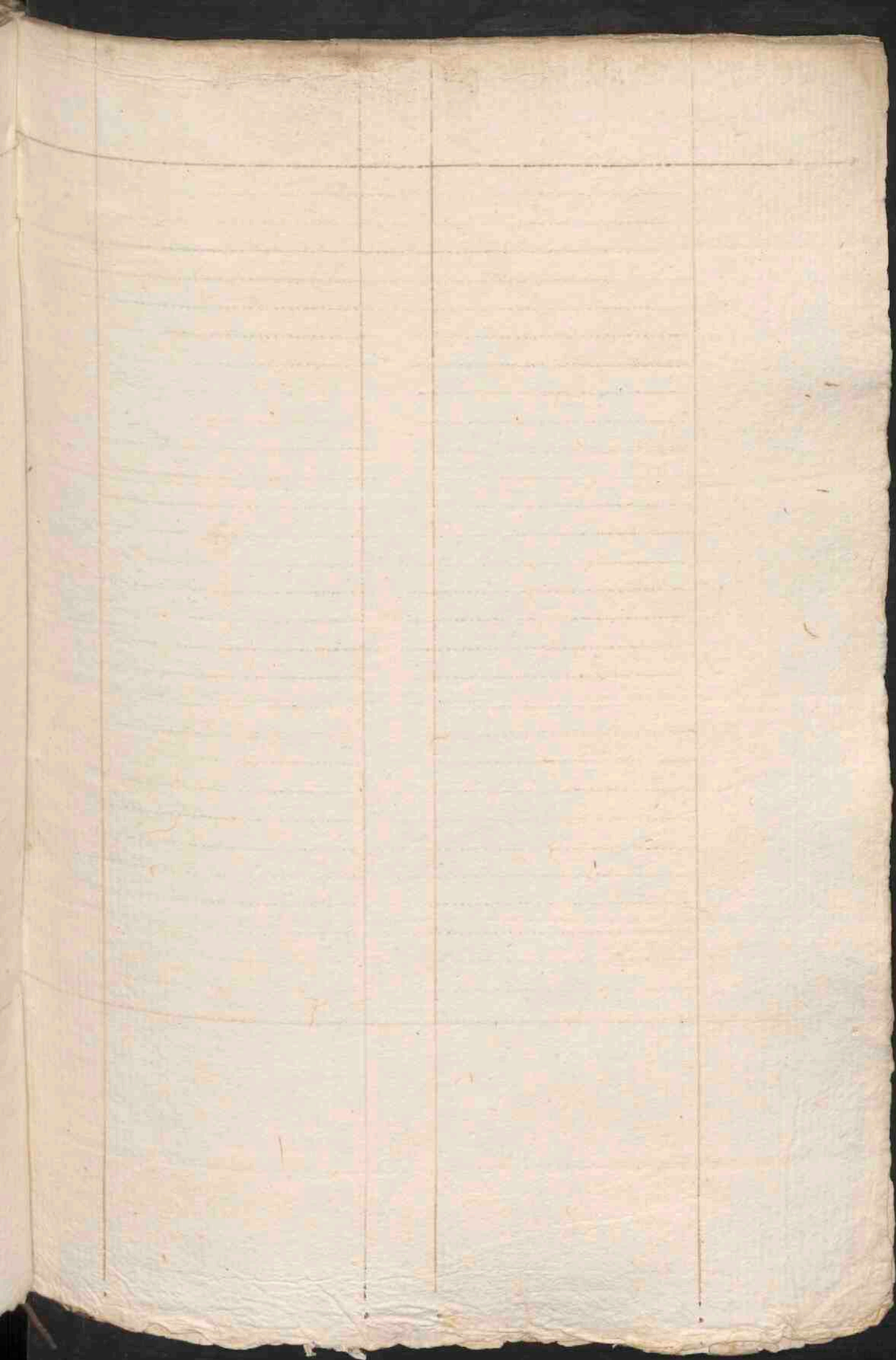

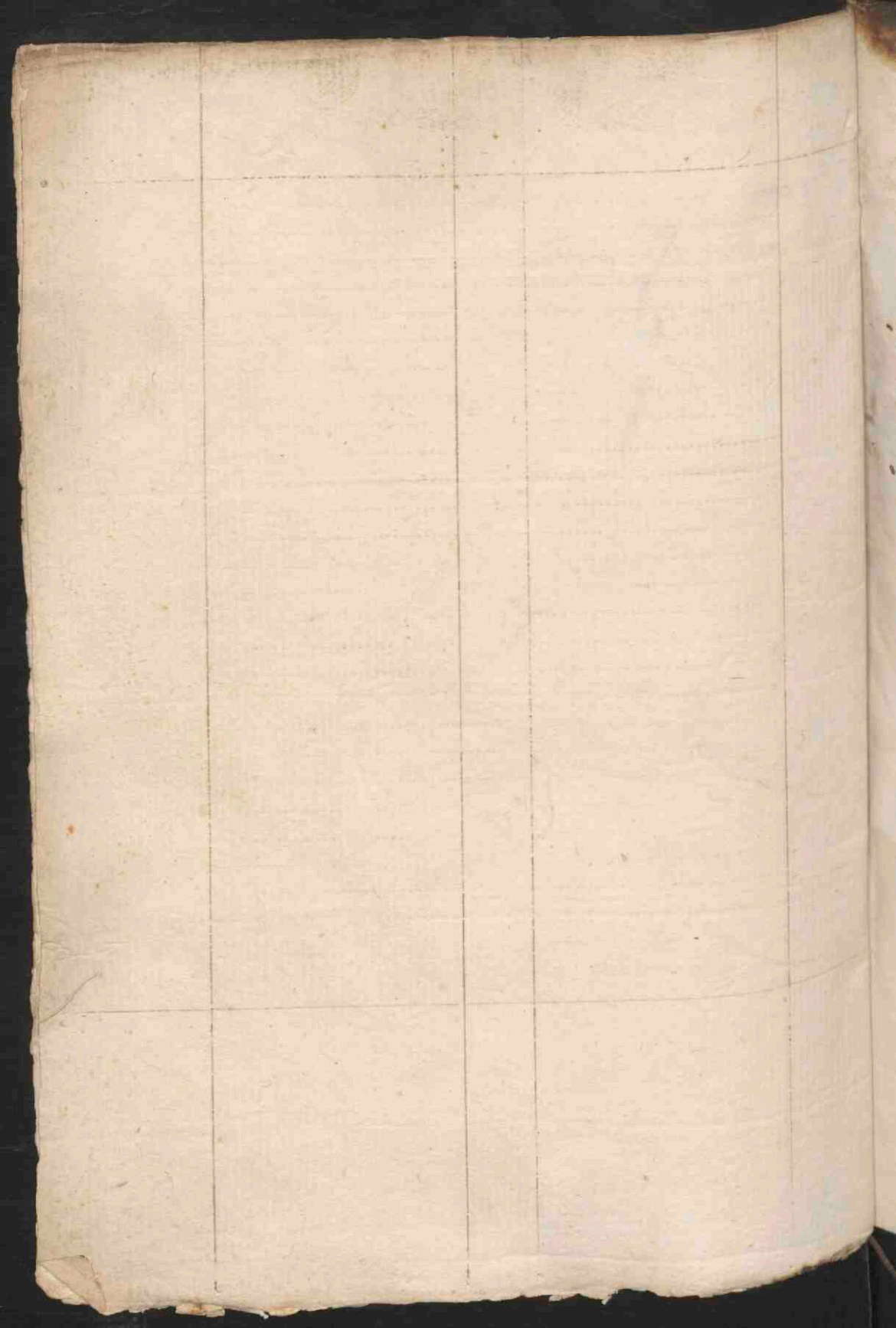

435

